

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Korupce v Evropské unii

Bc. Daniela Škarvadová

Diplomová práce

2014

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Daniela Škarvadová**
Osobní číslo: **E12596**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Bezpečnost regionu**
Název tématu: **Korupce v Evropské unii**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se zabývá problematikou korupce v zemích Evropské unie. V obecné části je přiblížen teoretický základ korupce a s ní související pojmy. V části věcné jsou charakterizovány jednotlivé země Evropské unie, popsáno vnímání korupce tamním obyvatelstvem a analyzovány ukazatele související s danou problematikou.

Zásady:

- Teoretický základ korupce.
- Popis korupční situace v zemích EU.
- Analýza korupční situace v zemích EU.
- Doporučení a závěry.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KOHOOUT, Pavel. **Boj proti korupci: sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci. 1. upr. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní ekonomická rada vlády (NERV), 2011, 125 s. ISBN 978-80-7440-053-7.**

DANČÁK, Břetislav, HLOUŠEK, Vít, ŠIMÍČEK, Vojtěch. **Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006, 309 p. ISBN 978-802-1040-625.**

DAVID, Vladislav, NETT, Alexander. **Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2007, IX, 345 s. Právo a společnost. ISBN 978-807-1795-629.**

HULINSKÝ, Petr. **Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí. Praha: Police history, 2008, 153 s. ISBN 978-808-6477-473.**

JANSA, Petr, BUREŠ, Radim. **Studie národní integrity. Praha: Transparency International - Česká republika, 2011, 248 s. ISBN 978-808-7123-171.**

VOLEJNÍKOVÁ, Jolana. **Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007, 390 s. ISBN 978-80-7259-055-1.**

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Radim Roudný, CSc.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce:

1. října 2013

Termín odevzdání diplomové práce:

30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2014

Daniela Škarvadová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce doc. Radimovi Roudnému za jeho odborné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování analýz a propočtů. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Lucii Škarvadové za veškeré konzultace k dané problematice.

ANOTACE

Práce se zabývá problematikou korupce v zemích Evropské unie. V obecné části je přiblížen teoretický základ korupce a s ní související pojmy. V části věcné jsou charakterizovány jednotlivé země Evropské unie, popsáno vnímání korupce tamním obyvatelstvem a analyzovány ukazatele související s danou problematikou. Korupce bude srovnávána na základě ukazatele vnímání korupce, který zpracovává organizace Transparency International a veškerá ostatní data budou čerpána z databáze Eurostat.

KLÍČOVÁ SLOVA

Korupce, Index vnímání korupce, Evropská unie, Míra nezaměstnanosti, HDP na obyvatele, Hustota zalidnění, Státní výdaje jako % z HDP, Státní příjmy jako % z HDP, Regresní analýza

TITLE

Corruption in the European Union

ANNOTATION

The thesis deals with the problem of corruption in the countries of the European Union. In the general part the theoretical basis of corruption and terms related to corruption are defined. In the second part of thesis the countries of the European Union are characterized, the perception of corruption is described and also indicators related to the issue of corruption are analyzed. The corruption is compared on the base of perception of corruption, which draw up Transparency International and all other data is taken from the Eurostat database.

KEYWORDS

Corruption, Corruption Perception Index, European Union, Unemployment rate, GDP per capita, Population density, Government expenditure as % of GDP, Government revenue a % of GDP, Regression analysis

OBSAH

ÚVOD A CÍLE PRÁCE	15
1 KORUPCE JAKO SOUČASNÝ SPOLEČENSKÝ PROBLÉM	16
1.1 Korupce a související jevy „na hraně“ zákona.....	16
1.2 Typy korupce.....	17
1.3 Motivace ke korupci a její důsledky.....	18
2 TRANSPARENCYINTERNATIONAL A MĚŘENÍ KORUPCE.....	21
2.1 Index vnímání korupce jako jediný ukazatel měření korupce	21
3 ZPŮSOBY MĚŘENÍ STATISTICKÉ ZÁVISLOSTI, REGRESNÍ ANALÝZA	23
4 PROBLEMATIKA KORUPCE V LEGISLATIVĚ EU	25
4.1 Dokumenty EU související s problematikou korupce	25
4.2 Relevantní orgány EU	26
5 STÁTY EU A JEJICH POLITICKÉ TRADICE.....	28
5.1 Spolková republika Německo	28
5.2 Francouzská republika.....	29
5.3 Belgické království.....	29
5.4 Nizozemské království	30
5.5 Lucemburské velkovévodství	31
5.6 Italská republika	31
5.7 Spojené království Velké Británie a Severního Irska	32
5.8 Irská republika	33
5.9 Dánské království	34

5.10	Řecká republika	34
5.11	Španělské království	35
5.12	Portugalská republika	36
5.13	Švédské království	37
5.14	Finská republika	37
5.15	Republika Rakousko	38
5.16	Česká republika	39
5.17	Slovenská republika	39
5.18	Republika Slovinsko	40
5.19	Maďarsko	41
5.20	Polská republika	41
5.21	Estonská republika	42
5.22	Litevská republika	43
5.23	Lotyšská republika	43
5.24	Maltská republika	44
5.25	Kyperská republika	44
5.26	Rumunská republika	45
5.27	Bulharská republika	45
5.28	Chorvatská republika	46
6	ANALÝZA MOŽNÝCH PŘÍČIN KORUPCE V ZEMÍCH EU	47
6.1	Míra nezaměstnanosti	47
6.2	HDP na obyvatele	47
6.3	Hustota zalidnění	47

6.4	Hospodaření státu	48
7	VÝSLEDNÉ POROVNÁNÍ A REGRESNÍ ANALÝZA	49
7.1	Rok 1952 – zakládající státy	49
7.1.1	Shrnutí sledovaných ukazatelů	50
7.1.2	Jednorozměrná lineární regresní analýza	51
7.1.3	Časová závislost	53
7.1.4	Vícerozměrná regresní analýza	54
7.2	Rok 1973 – Velká Británie, Irsko a Dánsko	56
7.2.1	Vývoj sledovaných ukazatelů	57
7.2.2	Jednorozměrná lineární regresní analýza	58
7.2.3	Časové závislosti vybraných ukazatelů.....	60
7.2.4	Vícerozměrná regresní analýza	60
7.3	80. léta – Řecko, Španělsko a Portugalsko	62
7.3.1	Shrnutí sledovaných ukazatelů	62
7.3.2	Jednorozměrná lineární regresní analýza	62
7.3.3	Časová analýza	64
7.3.4	Vícerozměrná regresní analýzy	67
7.4	Rok 1995 – Švédsko, Finsko a Rakousko	68
7.4.1	Sledované ukazatele	69
7.4.2	Jednorozměrné regresní analýzy	70
7.4.3	Časové závislosti	71
7.4.4	Vícerozměrná regrese	72
7.5	Rok 2004 – největší rozšíření	73
7.5.1	Státy střední a východní Evropy.....	74
7.5.2	Pobaltské státy.....	80
7.5.3	Ostrovní státy.....	83
7.6	Poslední členové – Bulharsko, Rumunsko a Chorvatsko	85
7.6.1	Jednorozměrná regresní analýza	86
7.6.2	Časová analýza	87
7.6.3	Vícerozměrná regresní analýza	88
8	ZÁVĚREČNÉ VYHODNOCENÍ	90

8.1	Vliv míry nezaměstnanosti na CPI u států EU.....	90
8.2	Vliv HDP na obyvatele na CPI u států EU	92
8.3	Vliv hustoty zalidnění na CPI v zemích EU.....	94
8.4	Vliv hospodaření státu na CPI v zemích EU	95
8.5	Shrnutí vícerozměrných regresních analýz	96
ZÁVĚR		97
POUŽITÁ LITERATURA		99
Knížní zdroje		99
Internetové zdroje		100
SEZNAM PŘÍLOH.....		101

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Hodnoty indexů CPI za posledních 5 let pro vybrané země.....	22
Tabulka 2: Výsledky jednorozměrné lineární regresní analýzy pro zakládající členy EU mezi jednotlivými ukazateli a CPI za období 1999 – 2012.....	52
Tabulka 3: Výsledky vícerozměrné regresní analýzy pro první skupinu sledovaných států EU	55
Tabulka 4: Výsledky jednorozměrných regresních analýz pro Velkou Británii, Dánsko a Irsko	58
Tabulka 5: Výsledky vícerozměrné regresní analýzy pro Velkou Británii, Irsko a Dánsko	61
Tabulka 6: Výsledky jednorozměrných regresí u Řecka, Španělska a Portugalska	63
Tabulka 7: Jednorozměrné regresní rovnice pro časovou závislost poměru CPI a hustoty zalidnění.....	66
Tabulka 8: Výsledky vícerozměrné regresní analýzy pro Portugalsko, Španělské a Řecko	68
Tabulka 9: Výsledky jednorozměrné regrese pro Rakousko, Švédsko a Finsko.....	71
Tabulka 10: Výsledky vícerozměrné regrese pro Rakousko, Švédsko a Finsko	72
Tabulka 11: Výsledky jednorozměrné regrese pro státy střední a východní Evropy	76
Tabulka 12: Výsledky vícerozměrné regrese pro státy východní a střední Evropy	79
Tabulka 13: Výsledky jednorozměrné analýzy pro Litvu, Lotyšsko a Estonsko	81
Tabulka 14: Výsledky vícerozměrné regrese pro Pobaltské státy	82
Tabulka 15: Výsledky jednorozměrné regrese pro ostrovní státy Maltu a Kypr.....	84
Tabulka 16: Výsledky vícerozměrné regrese pro ostrovní státy Maltu a Kypr	84
Tabulka 17: Výsledky jednorozměrné regresní analýzy pro Bulharsko, Rumunsko a Chorvatsko	87
Tabulka 18: Výsledky vícerozměrné regrese pro Rumunsko a Bulharsko.....	89

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Výskyt hodnot CPI v zakládajících státech EU v období 1999 - 2012.....	50
Obrázek 2: Vývoj HDP na obyvatele v Lucembursku v letech 1999 – 2012 [v eurech].....	51
Obrázek 3: Regresní přímka pro CPI a hustotu obyvatel pro Lucembursko	53
Obrázek 4: Graf znázorňující spojnici trendu závislosti CPI/hustota zalidnění a sledovaných let v Lucembursku	54
Obrázek 5: Vývoj státních příjmů a výdajů jako % z HDP v Dánsku v období 1999-2012	57
Obrázek 6: Výsledná regresní přímka pro CPI a hustotu zalidnění ve Velké Británii za období 1999-2012.....	59

Obrázek 7: Lineární regresní přímka pro CPI a nezaměstnanost ve Velké Británii ve sledovaných letech.....	59
Obrázek 8: Časové závislosti vybraných ukazatelů pro Velkou Británii s lineární regresní přímkou a velikostmi indexu determinace.....	60
Obrázek 9: Časová závislost poměru CPI a míry nezaměstnanosti pro Portugalsko s proloženou lineární regresní přímkou a uvedenou regresní rovnicí a indexem determinace.....	64
Obrázek 10: Časová závislost poměru CPI a hustoty zalidnění pro Španělsko s proloženou lineární regresní přímkou a uvedenou regresní rovnicí a indexem determinace	65
Obrázek 11: Časová závislost poměru CPI a HDP na obyvatele pro Řecko s proloženou lineární regresní přímkou a uvedenou regresní rovnicí a indexem determinace	65
Obrázek 12: Časové závislosti poměru CPI a hustoty zalidnění pro Řecko, Španělsko a Portugalsko s proloženými lineárními regresními přímkami	66
Obrázek 13: Časové závislosti poměru CPI a státních výdajů pro Řecko, Španělsko a Portugalsko s proloženými lineárními regresními přímkami	67
Obrázek 14: Výskyt CPI v Rakousku, Švédsku a Finsku ve sledovaných letech	69
Obrázek 15: Vývoj státních příjmů ve Finsku a Švédsku ve sledovaném období.....	70
Obrázek 16: Časové závislosti Rakouska, Švédska a Finska pro ukazatel CPI/HDP na obyvatele.....	72
Obrázek 17: Výskyt HDP na obyvatele u států střední a východní Evropy v jednotlivých skupinách ve sledovaném období	74
Obrázek 18: Výskyt míry nezaměstnanosti ve sledovaných letech pro státy střední a východní Evropy.....	75
Obrázek 19: Vývoj státních příjmů a výdajů v Maďarsku ve sledovaném období 1999-2012	75
Obrázek 20: Regresní přímka pro CPI a míru nezaměstnanosti pro Slovensko	77
Obrázek 21: Výsledné regresní přímky pro závislosti poměru CPI a HDP na obyvatele ne čase pro ČR, Slovensko a Slovinsko	78
Obrázek 22: Výsledné regresní přímky pro závislosti poměru CPI a míry nezaměstnanosti na čase pro Polsko a Maďarsko	78
Obrázek 23: Vývoj nezaměstnanosti v Polsku v letech 1999-2012.....	79
Obrázek 24: Vývoj počtu obyvatel v Litvě, Lotyšsku a Estonsku v letech 1999 - 2012.....	81
Obrázek 25: Časová závislost pro poměrový ukazatel CPI/hustota zalidnění pro Pobaltské státy.....	82
Obrázek 26: Vývoj HDP na obyvatele v Rumunsku, Bulharsku a Chorvatsku v letech 1999-2012	85

Obrázek 27: Vývoj státních příjmů a výdajů ve sledovaných letech 1999-2012	86
Obrázek 28: Vývoj poměrového ukazatele CPI/hustota zalidnění v závislosti na čase pro Rumunsko a Chorvatsko	88
Obrázek 29: Vývoj poměrového ukazatele CPI/HDP na obyvatele v závislosti na čase pro Bulharsko	88
Obrázek 30: Výsledná jednorozměrná regresní přímka pro Lucembursko, Nizozemí, Španělsko a Polsko	91
Obrázek 31: Výsledná jednorozměrná regresní přímka pro Slovensko a Velkou Británii.....	92
Obrázek 32: Výsledná jednorozměrná regresní přímka pro státy bývalého východního bloku, u kterých byl prokázán silný vliv míry nezaměstnanosti na index CPI.....	93
Obrázek 33: Výsledná jednorozměrná regresní přímka pro Itálii, Francii a Belgii.....	94

SEZNAM ZKRATEK

CPI	Corruption Perception Index (Index vnímání korupce)
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad Evropského Společenství
HDP	Hrubý domácí produkt
R ²	Index determinace (těsnosti)
TI	Transparency International
USA	Spojené státy americké

ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Korupce je pojmem, který je v současnosti často zmiňován. Mnoho lidí se domnívá, že právě korupce je silně zakotvena především v oblasti politiky a řízení státu. Ovšem každý člověk vnímá korupční jednání jinak a zároveň v každé společnosti je takové chování odlišně chápáno. Někde je korupce běžnou součástí života a lidé si ji už ani nepřipouští a jinde zase jsou tradice nastaveny tak, že korupce ve společnosti zakotvena není.

Hlavním cílem této práce je obecné přiblížení problematiky, charakteristika korupce v zemích Evropské unie a snaha nalézt určité vztahy s vybranými ukazateli. Již měření korupce je problém. Jak změřit korupční jednání tak, aby bylo objektivní a srovnatelné se všemi státy Evropské unie? V současné době existuje pouze jedna organizace, která se zabývá měřením korupce většiny světových států, a tou je Transparency International. I když jejich metodika měření má určité chyby a nelze říci, že je to plně objektivní ukazatel, je to jediná možnost, jak porovnat většinu států v oblasti korupčního jednání.

Celá práce bude rozdělena na tři rozsáhlejší části. První, která bude čistě teoretická, poskytne nejen vysvětlení základních a souvisejících pojmů, ale také přiblíží problematiku korupce v legislativě Evropské unie a matematický základ pro praktické propočty. V druhé části budou přiblíženy všechny státy Společenství, a to především v oblasti politického zaměření, stranického vývoje a současného stavu řízení země. Poslední již bude čistě praktická. Budou zde propočítány regresní analýzy, které by měly více přiblížit, čím je korupční jednání v jednotlivých státech ovlivňováno. V závěru této části bude stručné shrnutí výsledků, kterých bylo dosaženo.

Je důležité zdůraznit, že v celé práci se bude pracovat s ukazatelem vnímání korupce, tedy s tzv. měkkým ukazatelem. Cílem zkoumání bude snaha o prokázání vlivu vybraných ekonomických či demografických veličin na vnímání korupce obyvatelstvem. Mezi sledované ukazatele byly vybrány tyto: míra nezaměstnanosti, HDP na obyvatele, hustota zalidnění a příjmy a výdaje státu vyjádřeny v procentech z HDP. Právě tyto ukazatele jsou ve všech zemích Evropské unie sledovány, a tak je možné, že i obyvatelé mohou vnímat hospodářské změny v souvislosti s korupcí. Ovšem takové tvrzení lze ověřit až po analýze veškerých dat.

Hlavním cíle práce je tedy přiblížení problematiky v teoretické rovině a tvorba regresních analýz, na základě kterých bude buď prokázán, nebo vyvrácen vliv vybraných ekonomických a demografických ukazatelů na vnímání korupce obyvateli zemí EU.

1 KORUPCE JAKO SOUČASNÝ SPOLEČENSKÝ PROBLÉM

Samotné slovo korupce reflektuje slovní základ latinského výrazu „rumpere“, které znamená zlomit, rozlomit či přetřhnout. Při definování pojmu se pak vychází z latinského výrazu „corruptus“. Ten lze charakterizovat jako „*následek určitého nekalého jednání, který způsobuje to, že dotyčný je přinucen ke změně postojů, zásad a názorů.*“ [11]

1.1 Korupce a související jevy „na hraně“ zákona

Korupce je v současné době fenoménem, který je součástí života většiny obyvatel. Spousta lidí si vlastně ani neuvědomuje, že se s korupčním chováním setkává každý den. Je těžké určit, kdy už je korupce patologickým jevem společnosti a kdy je ještě v mezích obvyčejného života.

Největším problémem je však korupce, která se nachází v těch nejvyšších složkách vedení států. Jednoduše ji lze definovat jako: „*Zisk soukromých neoprávněných výhod v důsledku podílu na veřejné moci.*“ [2] Na základě této definice je jasné, že v těchto sférách je korupce již trestným činem a silným patologickým jevem. V zákonech států Evropské unie se většinou nachází korupce, úplatkářství či další související pojmy, které však v zásadě řeší stejnou problematiku. V některých státech založených na tradici, jako je například Velká Británie, nejsou žádné takové pojmy zakotveny.

V ČR je korupční chování zakotveno v trestním zákoníku, a to jako následující pojmy:

- trestný čin přijímání úplatku,
- trestný čin podplácení a
- trestný čin nepřímého úplatkářství.

Všechny tyto trestné činy jsou vlastně podskupiny širšího pojmu korupce. [4]

TI definuje korupci jako: „*Zneužití postavení nebo funkce v politice, veřejné správě, či v soukromé sféře k osobnímu nezaslouženému prospěchu vedené zjištěnými cíli.*“ [18]

Lze říci, že korupce se vyskytuje v každé společnosti a je jakousi přirozeností člověka. Ale jak již bylo zmíněno, vše závisí na míře tohoto korupčního chování.

S korupcí souvisí několik pojmů:

- **Úplatek** jako neoprávněná výhoda související přímo s majetkovým obohacením nebo jiným zvýhodněním, které se dostává, nebo má dostat uplácené osobě, nebo s jejím souhlasem jiné osobě, na kterou není nárok. [4]

- **Vydírání** jsou jevy, které se objevují také v souvislosti s korupcí, ale jde o organizační systémy, které fungují na principech zločinnosti.[18]
- **Klientelismus**, který je chápán jako vytváření sítě vzájemně si závazných jedinců. U tohoto jevu je charakteristický systém jednoho tzv. patrona a na něm závislých klientů.[18]
- **Nepotismus**, tedy upřednostňování osob a klientelismus na základě rodinných (či přátelských) vazeb.[18]
- **Střet zájmů**, který vzniká tam, kde se „*způsob výkonu určitého zaměstnání nebo funkce může dostat nebo přímo dostává do rozporu se soukromými zájmy osoby, která toto zaměstnání nebo funkci zastává*“.[18]
- **Lobbing** neboli prosazování zájmů určité skupiny v rámci určitého politického procesu (např. schvalování legislativy).[18]

Se všemi těmito pojmy se lze setkat v souvislosti s korupcí. Některé činnosti jsou trestným činem a některé jsou spíše na hraně. Ovšem záleží přímo na legislativě daného státu, jak má tyto jevy upraveny.

1.2 Typy korupce

Rozdělovat korupci je velmi složité, jelikož tento pojem je velice obsáhlý a lze na něj nahlížet z několika hledisek.

Dle [18] se korupce člení do tří velkých skupin:

1. malá administrativní korupce,
2. velká systematická korupce a
3. státní korupce.

Všechny tyto skupiny se nachází téměř v každé společnosti. S malou administrativní korupcí se lze setkat během každodenního života. Lze sem zařadit drobné podplácení na úřadech či jiných veřejných institucích či drobné úslužnosti. Většinou jsou tyto akce spontánní a nelze je charakterizovat jako úmyslné. Velmi těžko se tyto činnosti dokazují a trestají.

Další velkou skupinou je velká administrativní korupce. Sem lze zařadit především zneužití veřejných zdrojů, zpronevěru či již zmíněný klientelismus a nepotismus. Takové chování už je plánované a systematicky promyšlené. Jeho odhalování je velmi komplikované a je záležitostí několika let. Existují případy, které byly objasněny a potrestány.

Posledním typem korupce je státní korupce. Tento typ je spojen se systematickým tzv. ukořistěním státu, veřejných institucí a financí. Řadí se sem kontrolu veřejných financí, podkopávání svobodných voleb, ovlivňování legislativy či korupci médií.

Existuje však ještě několik pojetí typů korupce. Dle [11] lze korupci rozdělit pouze na dvě velké skupiny:

1. Malá (bagatelní) korupce, která je součástí každodenního života lidí. Jsou to drobné úplatky, které jedincům neposkytují zvláštní výhody, spíše jim v některých směrech usnadňují život.
2. Velká korupce (závažná, organizovaná) už je takové chování, z kterého plynou vysoké zisky a má výrazně negativní dopad na společnost ve smyslu ekonomickém i morálním. Je silným patologickým jevem společnosti.

Autorka Volejníková pak ještě dále specifikuje kritéria oblasti výskytu, které jsou následující:

- vnitřní korupce,
- politická korupce,
- korupce ve státní správě,
- korupce v municipalitách,
- korupce ve veřejném sektoru,
- korupce v soukromém sektoru a
- korupce v médiích.

Každá tato oblast má pak svá specifika.

Neexistuje jednoznačné pojetí typů korupce. Každý autor k tomuto tématu přistupuje jinak. Ovšem společným znakem je členění na malou korupci, která je součástí každodenního života lidí, a velkou korupci, která je již organizovaným a plánovaným činem.

1.3 Motivace ke korupci a její důsledky

Co je vlastně motivací pro korupci? Proč je korupční chování tak silně zakotveno ve společnosti?

Jednu z nejlepších odpovědí definuje Volejníková, a to je zjednodušení života, v těch menších rozměrech je to například zkrácení čekací lhůty či přijetí na danou školu. V těch větších rozměrech pak už však dochází k jiným motivacím a tou je získání „něčeho navíc“,

jelikož jeho současná situace mu přijde nedostatečná, a tak například získává neoprávněně peněžní prostředky či nemovitosti.[18]

Jak již bylo zmíněno, korupční chování lze označovat jako patologický jev, který se ve společnosti vyskytuje.

Jednou z nejvyužívanější oblastí korupce jsou státní zakázky. Například v ČR dochází k častému korumpování právě výsledků zadávání státních zakázek. Bohužel neustále existují „kličky“, jak se vyhnout důkladným kontrolám, aby nebyly objeveny nezákonné činnosti. Zde existuje velmi jednoduchý systém, jak „obejít“ zákon – řešením je zjednodušené řízení. Podle [6] prošlo v letech 2006-2010 zjednodušeným řízením velké množství veřejných zakázek v celkovém objemu 16,038 mld. Kč. Ve srovnání s nadlimitním řízením, kde byla celková suma rovná pouze 2,085 mld. Kč. Je zřejmé, že na základě těchto výsledků dochází k určitým korupčním jednáním.

Důsledky tohoto chování jsou jasné - Státní zakázky jsou pořizovány firmami vybranými vysoce postavenými úředníky. Lze tak předpokládat, že provedení staveb či jiných druhů zakázek může být proveden buď nekvalitně, nebo za zbytečně vysoké částky. Následky tedy dopadají na celou společnost.

Mezi další negativní dopady lze podle [9] řadit:

- **Deformaci veřejného zájmu na úkor zájmů soukromých** – následkem těchto činů je podlomení důvěry občanů ve veřejné instituce. V tom neobecnějším měřítku lze říci, že dochází k podlomení důvěry v právní stát.
- **Zhoršování pověsti země v zahraničí** – pokud je určitý stát nechvalně známý vysokou korupcí, pak je ohrožen i tok kapitálu do tohoto státu a snižuje se tak příliv zahraničních investic. Tento jev může způsobit i hospodářský propad.
- **Neefektivní a nehospodárné využívání veřejných prostředků.** V zemích s přírodními zdroji může dojít k „rabování“ těchto surovin, jelikož dochází k využívání trvale neudržitelným způsobem.

Je jasné, že důsledky korupčního chování mají dopad na celou společnost. Z předchozích negativních dopadů vyplývá, že opravdu silné zakotvení korupce ve společnosti může způsobit i hospodářský pokles a s tím spojené makroekonomické důsledky, jako je nezaměstnanost a další. Proto je velice důležité, aby byla hlídána úroveň korupce.

Většina států si vede vlastní statistiky, které se zabývají počtem trestných činů korupce či dalšími souvisejícími činy. Ovšem jednotná databáze všech států neexistuje. Možnou příčinou

je i to, že žádný ze států se samozřejmě nechce přiznávat ke korupci, aby nebyly ohroženy již zmíněné zahraniční investice. Jediná organizace, která se začala věnovat korupci v celosvětovém měřítku, je Transparency International, která od roku 1995 srovnává státy pomocí indexu vnímání korupce (CPI).

2 TRANSPARENCY INTERNATIONAL A MĚŘENÍ KORUPCE

V současné době existuje velké množství nevládních neziskových organizací, které se snaží o otevření témat, které jsou ve společnosti tabu. Jednou z takových organizací je i Transparency International (TI), jež vznikla na začátku 90. let. Jejím zakladatelem se stal Němec Peter Eigen. Na základě svého působení ve východní Africe, kde se setkal s korupčním jednáním, založil v roce 1993 malou organizaci se sídlem v Berlíně. Tato organizace se stala vzorem pro síť poboček v různých zemích světa.[16]

Každoročně tato organizace vydává report o vývoji korupce ve sledovaných zemích a příručku, která obsahuje výsledné CPI vybraných zemí. TI korupci definuje jako „*zneužití svěřené moci pro soukromý zisk*“. Nejnovějšími výzkumy, které řeší v rámci problematiky korupce je korupční chování v oblasti vzdělávání. Zde zkoumá vliv korupce na jednotlivé úrovně vzdělávání

V současnosti je součástí mezinárodního sekretariátu v Berlíně více než 90 poboček po celém světě. TI je jedinou mezinárodní nevládní organizací, která se zaměřuje na problematiku korupce a vytváření protikorupčních programů. Neustále tak upozorňuje na problém a nebezpečné důsledky korupce, snaží se prosazovat strukturální reformy, iniciuje a prosazuje dodržování mezinárodních úmluv a monitoruje chování vládních orgánů, podniků a bank.[16]

2.1 Index vnímání korupce jako jediný ukazatel měření korupce

Dvěma základními indexy, které TI sleduje, jsou index vnímání korupce (CPI) a index plátců úplatků (BPI). Oba indexy jsou zveřejňovány každý rok pro jednotlivé země světa. Podmínkou pro zveřejnění hodnoty pro danou zemi je minimální počet zdrojů k dané problematice. Je potřeba získat informace alespoň od tří spolehlivých zdrojů.[16]

Index CPI je sledován od roku 1995 a jde o „*složený index, vycházející z výsledků průzkumů, které se vztahují ke korupci, odrážejí názory odborníků a představitelů podnikatelské sféry a zajišťují je různé nezávislé a renomované instituce*“.[16] Tento index je významný především pro zvyšování veřejné informovanosti o korupci a pro bourání tabu, které korupci obklopuje. V mnoha zemích došlo k zavedení reforem týkajících se právě této problematiky. Problémem se stal fakt, že CPI ukazuje pouze na příjemce úplatků. [16]

Index CPI nabývá hodnot od 0 do 10, přičemž 0 znamená, že respondenti silně vnímají vliv korupce ve veřejném sektoru a naopak hodnocení 10 znamená, že v dané společnosti korupce není vnímána.

Tabulka 1: Hodnoty indexů CPI za posledních 5 let pro vybrané země

	Dánsko	Německo	USA	Japonsko	ČR	Afghánistán	Irák	Somálsko
2008	9,3	7,3	7,3	7,3	5,2	1,5	1,3	1,0
2009	9,3	8,0	7,5	7,7	4,9	1,3	1,5	1,1
2010	9,3	7,9	7,1	7,8	4,6	1,4	1,5	1,1
2011	9,4	8,0	7,1	8,0	4,4	1,5	1,8	1,0
2012	90	79	73	74	49	8	18	8 ¹

Zdroj: Vlastní zpracování dle [17]

V tabulce 1 jsou zobrazeny extrémní CPI. Zatímco evropské severské státy dosahují stabilně vysokých hodnot indexu, africké země jsou většinou pod hranicí 2 bodů.

V této práci je sledováno období 1999 – 2012. Jelikož v roce 2012 dochází ke změně metodiky a index vnímání korupce dosahuje hodnot 0 až 100, byly pro tento rok výsledné koeficienty přepočítány na velikosti od 0 do 10.

I když se organizace Transparency International snaží nějakým způsobem změřit korupci, domnívám se, že tento způsob není tím nejlepším. Jedním z důvodů je fakt, že všeobecné vnímání obyvatel je v současné době bohužel silně ovlivňováno médii, a tak je právě CPI silně ovlivňován právě jimi. Pokud dojde k silné medializaci korupčních afér, které možná ani nejsou tak významné a v některých případech nemají ani s korupcí nic společného dochází k silným zkreslením výsledků.

Je jasné, že v současnosti lze těžko změřit míru korupčního chování. I tak by ale byly možné lepší způsoby. Například vytvoření agregovaného ukazatele, který by zahrnoval množství odsouzených lidí za korupční chování i množství řešených případů korupce, a také dotazníkové šetření, které by zahrnovalo i zmíněné vnímání korupce. Výsledný ukazatel by tak obsahoval jak měkká data, tak i data tvrdá a tím by se stával objektivnějším. Význam vlivu médií na korupční aféry by se tak alespoň minimalizoval.

V současnosti však nelze korupci sledovat jinak, než indexem vnímání korupce, a tak i v této práci je k tomu indexu přistupováno, jako k jedinému a hlavnímu ukazateli korupce. Všechny sledované ekonomické veličiny budou vztaženy právě k CPI.

¹ Hodnoty v posledním řádku jsou na základě změny metodiky měření korupce v intervalu od 0 do 100.

3 ZPŮSOBY MĚŘENÍ STATISTICKÉ ZÁVISLOSTI, REGRESNÍ ANALÝZA

V této práci budou využity základní statistické nástroje pro zjišťování závislostí, a to:

- jednorozměrná regresní analýza,
- vícerozměrná regresní analýza a
- časová závislost.

Regresní analýza je nástrojem, pomocí něhož se snažíme zachytit průběh závislosti. Pokud se zabýváme závislostí dvou proměnných x a y , pak výsledkem je rovnice, kde x je nezávisle proměnná, tzv. vysvětlující proměnná, a y závisle proměnná, tzv. vysvětlovaná proměnná. Výsledná rovnice má tvar:

$$y = \beta_0 + \beta_1 x \quad (1)$$

Grafickým výsledkem je přímka.

Koeficienty β_0 a β_1 zjistíme pomocí následujících výpočtů:

$$\beta_1 = \frac{n \sum_{i=1}^n x_i y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - (\sum_{i=1}^n x_i)^2} \quad (2)$$

$$\beta_0 = \frac{\sum_{i=1}^n y_i}{n} - \beta_1 \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} \quad (3)$$

Kde:

n ... počet prvků

x_i ... hodnoty nezávisle proměnných x

y_i ... hodnoty závisle proměnných y [1]

Vícenásobná neboli vícerozměrná lineární regrese je obdobný model jako jednorozměrná regrese, ovšem zde lze počítat s více proměnnými.[7]

Odhad regresní funkce:

$$\hat{Y} = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots + \beta_n x_n \quad (4)$$

Pomocí vícerozměrné regrese zjišťujeme agregované závislosti, tedy výsledný vliv všech sledovaných ukazatelů na veličinu y .

Důležitým ukazatelem v rámci regresní analýzy je index determinace neboli index těsnosti. Značí se R^2 . A je druhou mocninou korelačního koeficientu. Jednoduše lze říci, že definuje

kolik procent variability neznámé y lze vyjádřit variabilitou známých x . Udává kvalitu regresního modelu.

Pomocí časové analýzy lze propočítat vývoj ukazatelů v průběhu času. Tato analýza bude využita především u poměrových ukazatelů, kdy bude v poměru index CPI a sledovaná veličina. Díky vývoji tohoto podílu lze zjistit, jaké jsou tendence v průběhu s časem.

Časová analýza je pouze dodatkovou analýzou, která může potvrdit či zpochybnit výsledky jednorozměrné a vícerozměrné regrese.

4 PROBLEMATIKA KORUPCE V LEGISLATIVĚ EU

Korupce začíná být velkým problémem nejen chudých zemí, ale také ekonomicky velmi vyspělých zemí. Dle studie Evropské komise z roku 2009 je „78 % Evropanů přesvědčeno, že korupce v jejich zemi představuje závažný problém.“[5] A právě proto se korupce neřeší jen na národní úrovni jednotlivých států, ale i na nadnárodní úrovni EU.

4.1 Dokumenty EU související s problematikou korupce

Evropská unie se začala aktivně zapojovat do boje proti korupci v 90. letech 20. století. Již v roce 1991 Rada Evropských společenství prohlásila, že „*musí být posílena spolupráce mezi členskými státy v oblasti prevence a potlačování podvodných aktivit, poškozujících finanční zájmy Společenství, přijetím legislativních pravidel a jiných předpisů, obsahující sankce za tyto aktivity.*“[3]

Na základě tohoto prohlášení byla v roce 1995 přijata Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, kterou poté doplnily další dva protokoly. V tomto dokumentu byl poprvé zaveden pojem skutkové podstaty podvodného jednání, poškozující finanční zájmy Evropských společenství, a také zde byly určeny minimální standardy, které by členské země měly zahrnout do své legislativy. V prvním doplňujícím protokolu z roku 1996 byly definovány pojmy aktivní a pasivní korupce a o rok později v druhém doplňujícím protokolu byla dána povinnost členským státům podniknout účinná opatření k trestání korupce týkající se nejen představitelů Evropské unie, ale i právnických a fyzických osob na jejím území.[3]

Největším nastartováním protikorupční politiky EU bylo však prohlášení předsedy Evropské komise Jacquese Santera² v září 1998, v němž přiznal určité nesrovnalosti ve vyúčtování za rok 1996. O rok později, kdy právě kvůli korupčnímu skandálu Evropská komise rezignovala, přišel Santer s návrhem krátkodobého programu, v němž kladl důraz především na personální politiku EU, tedy na podmínky obsazování důležitých postů a dále také na zlepšení komunikace mezi Evropskou komisí a Evropským parlamentem pomocí nové protikorupční skupiny.[3]

Mezitím, v květnu 1997, vydala Rada Evropské unie Úmluvu o boji proti korupci úředníků Společenství a národních států. Tento dokument se vztahuje k co největšímu spektru úředníků Evropských společenství. Evropský parlament zavázal členské státy k zavedení definic

---

² Jacques Santer (18. květen 1937) lucemburský politik – ministr financí Lucemburska v letech 1979-1989 a poté i premiér. V letech 1995-1999 byl předsedou Evropské komise.

trestných činů aktivní a pasivní korupce do svých trestních řádů. Zdůraznila důležitost „*přijetí nezbytných opatření k zajištění efektivního a odrazujícího trestního postupu za korupční činnost, včetně, ve vážných případech, postihu odnětím svobody.*“ [3]

Dalšími instrumenty EU proti korupci a souvisejícím jevům je Rezoluce o antikorupční politice z roku 1998, kterou přijal Evropský parlament za účelem vyzvání Evropské komise k ukončení krytí států, ve kterých jsou zjišťovány korupční praktiky. Dále Společná akce proti korupci v soukromém sektoru z prosince 1998, která měla za cíl sjednotit legislativu členských zemí, týkající se aktivní a pasivní korupce. Mezi poslední dokumenty patří Rámcové rozhodnutí Rady EU o boji proti korupci v soukromém sektoru z roku 2003 a programy OCTOPUS a OCTOPUS II, které jsou zaměřeny především na kandidátské země a nové členské země bývalého východního bloku.[3]

4.2 Relevantní orgány EU

Instituce, které mohou rozhodovat v oblasti korupční politiky, jsou především Evropská komise, která má pravomoc proti podvodným jednáním, jež by mohla vést k trestnímu stíhání a Rada EU. Právě na základě rozhodnutí Rady EU byl vytvořen Úřad pro koordinaci boje proti podvodům (UCLAF)³, a to již v roce 1988. Jeho role spočívala v koordinaci, tedy zastupování zájmů Evropských společenství ve vztahu k jeho orgánům a institucím, a v metodice, tedy stanovování a kontrole opatření k prevenci a postihu podvodných jednání. Tento úřad měl stejně jako Evropská komise oznamovací povinnost v oblasti potlačování trestné činnosti postihující rozpočet Společenství. Po roce 1996 a 1997, kdy byly vydány doplňující protokoly k Dohodě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, byla funkce úřadu rozšířena i na oblast korupce a praní špinavých peněz.[3]

Dalším orgánem, zřízeným Evropskou komisí, je tzv. Evropský úřad pro potírání podvodných jednání (OLAF)⁴, který nahradil předchozí úřad pro koordinaci boje proti podvodům. V současné době vede tento úřad již několik přeshraničních vyšetřování. Úřad vykonává veškeré pravomoci týkající se šetření udělené Evropské komisi legislativou společenství. V jeho programovém prohlášení je uvedeno: „*Posláním Evropského úřadu pro potírání podvodných jednání je chránit zájmy Evropské unie, bojovat s podvody, korupcí a jakoukoliv jinou nestandardní činností, včetně špatného řízení uvnitř evropských orgánů. Při*

---

³Unité de Coordination de la Lutte Anti-Fraude, vytvořen na základě rozhodnutí Rady EU z 24.6.1988 č. 88/376/EHS

⁴Organisation de la Lutte Anti-Fraude, který začal svou činnost 1. června 1999.

uskutečňování tohoto poslání, za použití odůvodnitelných, transparentních a finančně účelných metod, si OLAF klade za cíl poskytovat kvalitní služby občanům Evropské unie.“[3]

Mezi další orgány Evropské unie zabývající se problematikou korupce je Služba pro koordinaci protikorupční aktivity (AFCOS)⁵, Protikorupční iniciativa Paktu stability (SPAI)⁶, Evropský policejní úřad (EUROPOL)⁷ a Evropská jednotka pro soudní spolupráci (EUROJUST)⁸. [3]

---

⁵ Anti-Fraud Coordination Service's Operational Activities je kontaktním místem mezi členskými státy a OLAF, který vznikl především v důsledku přijetí zemí bývalého východního bloku v roce 2004 a 2007. Jejím úkolem je především koordinace legislativních postupů členských zemí, zajišťování spolupráce zemí s OLAF a zabezpečování školicích aktivit.

⁶ Stability Pact Anti-Corruption Initiative, jeho cílem je zefektivnění úsilí k potírání korupce v zemích, které jsou zapojeny do Paktu Stability.

⁷ European Police Office byl zřízen v souladu s Maastrichtskou smlouvou ze dne 7. února 1992. Jeho cílem je zajistit celoevropské zpravodajství v oblasti trestné činnosti.

⁸ European Judicial Cooperation Unit byl zřízen rozhodnutím Rady EU 28. února 2002. Kompetence a pravomoci tohoto orgánu nejsou zcela ujasněny, měly by se však týkat především justiční spolupráce mezi členskými státy EU.

5 STÁTY EU A JEJICH POLITICKÉ TRADICE

I když v současné době je většina evropských zemí spojena v jeden celek, Evropskou unií, nelze je chápat jako společenství stejných tradic a zvyků. Všechny evropské státy mají svou historii a tradice, které přetrvávají dodnes.

Tato část je zaměřena především na přiblížení politických tradic států a jejich stranických systémů. Nejvíce se samozřejmě bude zabývat současnou politickou situací a politickým stranám, které mají v současnosti nejvýznamnější vliv.

5.1 Spolková republika Německo

Vznik současné Spolkové republiky Německo se datuje do roku 1949. 20. století však bylo pro tento stát ve znamení válek, rozdělení a znovusjednocení. Po druhé světové válce se stát rozdělil na východní a západní část a ke zpětnému sjednocení došlo až po pádu železné opony v roce 1990. Po spojení východní a západní části muselo Německo primárně řešit problém vysokých meziregionálních disparit. Východní část silně zaostávala a tím zpomalovala hospodářský růst celé země. Proto muselo tamní vedení provádět silnou regionální politiku a vyrovnávat tyto rozdíly například zavedením speciální daně pro východní Německo.[8]

Německo je parlamentní demokracií, která kombinuje prvky kancléřského principu a stranického kontrolovaného parlamentarismu. Nositelem moci zákonodárné je tzv. Bundestag, který je volen přímo a má i kontrolní a kreační funkci. Uvnitř tohoto sněmu působí politické frakce jednotlivých politických stran. Tyto frakce se většinou kryjí se stranami, ale může dojít i k různorodému složení z jednotlivých ideologicky příbuzných stran. Další významnou institucí je Bundesrat, která je v úzkém propojení s Bundestag a je především představitelem federalismu, jelikož v ní zasedají členové zemských vlád.[8]

Exekutivní moc je vykonávána vládou a prezidentem. Ovšem pravomoci prezidenta jsou velice malé, reálnou moc má v rukou vláda v čele se spolkovým kancléřem, v současnosti kancléřkou Angelou Merkelovou (CDU).[12]

V současné době jsou v Německu tři silně si konkurující strany, a to blok CDU/CSU a SPD. Blok dvou stran Křesťanskodemokratické unie a Křesťansko-sociální unie prosazuje koncept sociálně-tržního hospodářství, podporu rodiny a v neposlední řadě zdůrazňuje princip spolkového uspořádání. V čele této koalice je od roku 2005 Volker Kauder. SPD je klasickou sociálně demokratickou stranou, která má své kořeny v dělnickém hnutí. V současnosti se přetváří v liberální středolevicovou stranu a v jejím čele stojí Sigmar Gabriel.[12]

Německo je v současnosti významným členem EU a díky silné ekonomice a nárůstu obyvatel lze předpokládat, že i nadále bude. Historicky jsou obyvatelé Německa hrdými vlastenci s touhou vládnout a snahou být jedním z nejsilnějších národů Evropy.

5.2 Francouzská republika

Francii lze charakterizovat jako poloprezidentský politický systém, jelikož pravomoci prezidenta jsou ve srovnání např. s Německem velmi vysoké. Hlavní výkonné pravomoci jsou v rukou prezidenta a vlády, v jejímž čele stojí předseda, v současnosti Jean-Marc Ayrault.[12]

Prezident je volen přímo na funkční období pěti let a mezi jeho pravomoci patří jmenování předsedy vlády a vlády samotné či svolávání referenda. Od roku 2012 je francouzským prezidentem François Hollande.[12]

Moc zákonodárná je zastávána parlamentem rozděleným na dvě komory – Národní Shromáždění a Senát. Jak je zvykem, parlament vykonává zákonodárnou moc a kontroluje vládu, kterou může také svrhnout, a to absolutní většinou hlasů.[8]

Francouzský stranický systém je charakteristický bipolaritou. Na jedné straně Koalice Svazu pro lidové hnutí a Sdružení pro republiku (UMP/RPR), tzv. gaullisté, a na straně druhé PS. Socialistická strana PS, v jejímž čele byl až do roku 2007 současný francouzský prezident, je středolevicová strana, která vznikla přetvořením Francouzské sekce dělnické internacionály v roce 1971. Svaz pro prezidentskou většinu (UMP) zastává spíše pravicové názory a mezi její hlavní představitele patří bývalí prezidenti Nicolas Sarkozy a Jacques Chirac. Společně se Sdružením pro republiku vytvořila Svaz pro lidové hnutí a v současnosti je nejsilnějším středopravicovým blokem ve Francii.[8]

Politická historie Francouzské republiky je velmi rozmanitá, lze říci, že každé desetiletí dochází ke změnám a reformám. Francouzský lid velmi rychle reaguje na nastalé ekonomické situace. Pokud není spokojen, tak to při první příležitosti dá silně najevo. Francie je populární častými stávkami a jinými akcemi odporu.

5.3 Belgické království

Belgie je federativní konstituční monarchie s parlamentní formou vlády. Parlament jako zákonodárný orgán je tvořen dvěma komorami – Komorou zástupců a Senátu. Výkonnou složku zastává vláda, jejímž současným premiérem je Elio di Rupo. Současnou hlavou státu, tedy králem Belgie, je od roku 2013 Filip Belgický.[12]

Celé novodobé politické dějiny Belgického království můžeme rozdělit na čtyři období. První období, trvající od poloviny 19. století do roku 1958, bylo charakteristické antagonistickým soupeřením dvou, později tří sloupů⁹. Druhé, velmi krátké období, nastává ke konci 50. let a bývá označováno za počátek tzv. partokracie¹⁰. Dochází zde k významnému rozvoji politických stran, které získávají i silnější postavení v celém politickém systému.[8]

V roce 1968 začíná třetí období, ve kterém se politická scéna štěpí na dva výrazné antipóly – fluidní vlámský a stabilní valonský, v rámci kterých vznikají i dva druhy politických stran. Antipatie mezi těmito dvěma národy pokračují do současnosti a jsou tak nedílnou součástí politického vývoje tohoto království.[8]

Stranická politika současnosti je charakteristická nízkou předvídatelností. Za posledních několik let lze však najít několik společných znaků, a to jsou poptávka voličů po reformách a větší houževnatost a schopnost rychlých reakcí valonských stran.[8]

Belgické království je neustále zmítáno spory mezi vlámským a valonským obyvatelstvem. Zatímco sever země, ovládan Vlámky, je ekonomicky silnější a stabilnější, jižní část země s větším zastoupením Valonů mírně zaostává. Volební výsledky jsou většinou velmi vyrovnané, jelikož počet obyvatel jednotlivých částí je podobný.

5.4 Nizozemské království

Nizozemské království zastává v důsledku velkých náboženských odlišností obyvatelstva tzv. konsociační model¹¹. [8]

Výkonná moc je samozřejmě v rukou panovníka, v současné době královny Beatrix, a rady ministrů, tedy vlády, jejímž předsedou je od roku 2010 Mark Rutte. Moc zákonodárná je zastoupena dvoukomorovým parlamentem.[12]

Nizozemská politická scéna je charakteristická pluralismem, tedy zastoupením více politických stran s podobající se podporou voličů. Historicky je země nábožensky rozdělena podobně jako Irsko na katolíky a protestanty. Od tohoto rozdělení se odvíjejí i politické strany. Největší vliv mají v současnosti strany CDA a PvdA, tedy Křesťanskodemokratická výzva, odvolávající se ve svých politických východiscích na Bibli, podporující odpovědnost

---

⁹ Tzv. sloupová kultura byla charakteristická pro belgickou společnost až do poloviny 20. století. Zpočátku existovali tři silně antagonistické sloupy – katolický, liberální a sociální. Tato kultura byla charakteristická pevnou sociální strukturou společnosti a úzkým propojením společnosti a politiky.

¹⁰ Parlamentní systém, ve kterém mají rozhodující vliv politické strany.

¹¹ Specifický typ uspořádání, který se vyvinul v zemích s diferencovanou společenskou strukturou (v případě Nizozemí náboženskou). Rozhodování v tomto systému je uskutečňováno dohodami úzkých a uzavřených zájmových skupin.

občanů za své činy a ochraňující rodiny, a levostředová Strana práce navazující na program Sociálnědemokratické dělnické strany.[8]

Nizozemské království je tedy země zmítaná náboženskými rozpory a v politickém prostředí multipartismem bez dominující strany. A toto silné politicky konkurenční prostředí vyzývá politiky k nekorupčnímu chování, které se pak odráží ve vnímání obyvateli země. Členové politických stran si nemohou dovolit korupční skandály, jelikož by to znamenalo snížení důvěry voličů. A proto je právě Nizozemí zemí s charakteristicky nízkým indexem vnímání korupce.

5.5 Lucemburské velkovévodství

Lucembursko je od roku 1839 suverénním státem a svou rozlohou je jedním z nejmenších států Evropy. Je parlamentní monarchií v čele s velkoknížetem, který má pouze reprezentativně ceremoniální roli. Vláda, která je jmenována panovníkem, je zástupcem výkonné moci a je odpovědná zákonodárnému parlamentu, který je pouze jednokomorový. Ovšem důležitým poradním orgánem v legislativních otázkách je Státní rada, která je jmenována velkoknížetem.[8]

Lucembursko je charakteristické mimořádnou stabilitou a konsenzuálním fungováním, což je důsledkem malé rozlohy a nízkého počtu obyvatel. I když zde existují dva druhy konfliktních linií – práce-kapitál a církev-stát, nikdy nedošlo k ostrým konfrontacím v politickém systému.[8]

Současným velkovévodou je Heinrich von Luxemburg a předsedou vlády nejdéle sloužící premiér zemí EU Jean-Claude Juncker (CSV). Mezi nejvýznamnější politické strany patří Křesťansko-sociální lidová strana (CSV), Lucemburská socialistická dělnická strana (LSAP) a Demokratická strana (DP). [12]

Lucembursko je ekonomicky i politicky stabilním státem.

5.6 Italská republika

Itálie je klasickým demokratickým státem s rozdělením moci na výkonnou, zastupovanou vládou, a zákonodárnou, která je v rukou bikamerálního parlamentu. Současným prezidentem je nepřímo zvolený Giorgio Napolitano. Jeho rozsah funkcí je zanedbatelný a v italské ústavě je zakotveno, že jakékoli rozhodnutí prezidenta musí být podepsáno i premiérem či

příslušným ministrem. Od roku 2013 stojí v čele vlády člen Demokratické strany Enrico Letta.[12]

Italský politický systém lze označit za specifickou variantu umírněného multipartismu se dvěma hlavními póly – pravicí a levicí. Za poslední desetiletí byla země zmítaná aférami kolem bývalého premiéra Silvia Berlusconiho, což silně ovlivnilo náladu ve společnosti. Dalším velkým problémem Itálie je její vysoké zadlužení a hospodářský propad. Proto musí svou současnou situaci řešit velice rychle, aby se nedostala na úroveň Řecka, které je od roku 2008 neustále před krachem. Právě v čele s novým pravicovým premiérem chce země získat ztracenou stabilitu a hospodářský růst. Nejvýznamnějšími politickými stranami současnosti jsou Demokratická strana levice (PDS), dále Vzhůru Itálie (FI) a Italská lidová strana (PPI).[8]

Velkým problémem země jsou vysoké regionální disparity. Jih, ovlivněn nejen nepříznivými přírodními podmínkami, ale také neustále silným vlivem mafie, patří mezi nejslabší regiony celé Evropské unie. Opakem toho je ekonomicky silný industrializovaný sever, který drží celou italskou ekonomiku.

5.7 Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Spojené království Velké Británie a Severního Irska je konstituční monarchií se silnými tradicemi a zvyky. Současným panovníkem je královna Alžběta II., která má však pouze reprezentační, ceremoniální a integrativní funkci. Obyvatelé tohoto království jsou hrdi na svou panovnici, a i když na počátku 21. století už království vlastně ztrácí smysl, ve Velké Británii je tomu jinak. Popularita britské královské rodiny je neustále vysoká, a tak i když oficiálně je funkce britského vládce pouze ceremoniální, ve skutečnosti jeho názory silně ovlivňují veřejné mínění. Výkonná moc je zastávána vládou a panovníkem a zákonodárnou moc má v rukou dvoukomorový parlament – dolní sněmovna a sněmovna lordů. [8]

Vývoj stranického systému ve Velké Británii můžeme rozdělit na čtyři období. První, probíhající v letech 1688 – 1832, je charakteristické reformním zákonem, který nutil politické aktéry k inovacím. V druhém období, ohraničeném lety 1832 – 1918, se silně rozvíjely stranické organizace. Třetí období, trvající od roku 1918 do konce druhé světové války, bylo

ve znamení mírných odklonů od tzv. westminsterského modelu¹². Poválečné období, trvající do současnosti, je charakteristické rozšířením počtu politických stran.[8]

V současné době ve Velké Británii převažují tři velké strany, Konzervativní strana (NOC), Labouristická strana (LAB) a Liberální demokraté (LIB). Nyní je u vlády Konzervativní strana v čele s Davidem Cameronem.[12]

Velká Británie je zemí, která je založena na tradicích a zvycích. Britové jsou proslulí svou konzervativností a čestností. Korupce není žádným způsobem zakotvena v legislativě a nepřipouští se její působení. I když v posledních sledovaných letech došlo k poklesu indexu CPI, ten se neustále pohybuje nad hranicí 7 bodů.

5.8 Irská republika

Samostatné Irsko vzniklo po dlouholetém boji za nezávislost na Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku v roce 1922. Toho roku také začala první fáze vývoje tamějšího stranického systému. Toto období trvalo zhruba do roku 1932 a bylo ve znamení základního utváření stran a jejich postojů. Další období probíhalo do roku 1989 a jeho hlavním znakem byl neustálý boj mezi dvěma nejvýraznějšími politickými stranami – Fianna Fáil a Fine Gael, které si své nejvýznamnější postavení v politice udržují dodnes. Poslední období trvá tedy od roku 1989 a přetrvává v něm dualismus. Irský stranický systém se zde tedy nevyvíjí západoevropským způsobem, pro který je charakteristický pluralismus.[8]

Irsko má klasický model demokracie, kdy výkonná moc je v rukou vlády, jejíž předseda má speciální titul Taoiseach, a prezidenta, v současnosti Michaela D. Higginse. A moc zákonodárnou vykonává parlament, složený ze dvou komor – dolní komory (Dáil Éireann) a horní komory (Seanad Éireann).[12]

Irská republika je již od svého vzniku zmítána náboženskými rozpory mezi katolíky a protestanty. Tento problém byl v průběhu 20. století řešen i teroristickými útoky skupiny IRA, která zastávala protestanskou víru a silné republikánské názory. Právě tato skupina stála za spoustou obětí v Severním Irsku i na svém území Irské republiky. V současné době se celý spor přesunul na diplomatickou úroveň a úroveň politického vyjednávání, a není tak již řešen násilím.

---

¹² Model demokracie, kdy je výkonná moc soustředěna do rukou jednostranné vlády, která je dominantní nad parlamentem. Je zde využíván většinový volební systém poměrně většiny.

Irský národ je velmi horkokrevný a houževnatý. V současnosti se země potýká s hospodářskými problémy a je vytvářen silný tlak na vládu. Obyvatelé dali při posledních volbách jasně najevo, že již nevěří vládnoucí straně, a silně se přiklonili k opozici, u níž věří, že dokáže Irsko vrátit k hospodářskému růstu a stabilitě.

5.9 Dánské království

Dánské království je konstituční monarchií ležící v Severozápadní Evropě. Formální výkonnou moc drží v rukou panovník, v současnosti královna Markéta II., ale reálně má moc ministerský předseda, v současnosti sociální demokratka Helle Thoringová-Schmidtová. Zákonodárná moc je řešena na úrovni jednokomorového parlamentu, nazývaného Folketing. Dánsko si neustále udržuje moc nad svými koloniemi, a tak i v parlamentu jsou dvě křesla obsazeny zástupci z Grónska a zástupci Faerských ostrovů.[12]

Vývoj stranického systému je ukázkovým příkladem vývoje západoevropských zemí. Specifikem ovšem je, že veškeré změny nešly postupně, ale staly se během jednoho roku, a to ve volbách 1973. Do tohoto roku se dánský pluralismus dá označit jako umírněný, ale po roce 1973 došlo k přerodu v extrémní pluralismus. V závěru 20. století došlo k částečnému uvolnění a snižování polarizace systému.[8]

Zajímavostí Dánské politické scény je vznik anti-evropských stran v roce 1973, které jsou pravidelně voleny do Evropského parlamentu. I když jejich význam na národní úrovni je velice malý, na nadnárodní úrovni je významnější a pravidelně v evropských volbách získává okolo 20 % hlasů.[8]

Nejvýraznějšími politickými protipóly Dánska jsou Liberálové (V) a Sociálnědemokratická strana (SD). Současná moc je v rukou druhé jmenované strany.[8]

Dánsko je stejně jako ostatní země severní Evropy stabilní stát s vysokým podílem HDP na obyvatele, nízkou nezaměstnaností a vysokým indexem CPI. Životní úroveň je jako v ostatních severských státech vysoká, proto lidé nemají důvod silněji vnímat korupci.

5.10 Řecká republika

Řecko je klasickým jihoevropským státem s typickým podnebím pro tuto oblast. Zemědělství je zaměřeno především na pěstování a vývoz oliv. A velké procento HDP tvoří turismus. Řecko je v současnosti nejslabší ekonomikou EU, a to především v důsledku krize, která ho postihla v roce 2008.

Charakterizovat současný stranický vývoj Řecka je velice náročně, jelikož země je zmítána demonstracemi, stávkami a dalšími akcemi odporu místního nespokojeného obyvatelstva. Neustále vznikají a zanikají politické strany, které se snaží obnovit hospodářství a celou situaci uklidnit.

Ještě do roku 2008 byly v Řecku dvěma nejvýznamnějšími politickými stranami Panhelénské socialistické hnutí (PASOK) a Nová demokracie (ND). Právě PASOK dovedla stát před krach svou extrémně sociální politikou, kdy většinu obyvatel zaměstnával stát. Tato situace vyvrcholila v roce 2008, kdy se Řecko ocitlo na pokraji krachu. Ovšem i tak získávala strana PASOK po roce 2008 významný počet volebních hlasů, až v roce 2012 došlo ke strmému pádu a nejvýznamnější stranou levice se stala Koalice radikální levice (SYRIZA). V současné době je předsedou vlády, která má v rukou společně s prezidentem Karolosem Papuliasem (PASOK) výkonnou moc, člen strany Nová demokracie Antonis Samaras. Moc zákonodárná je v rukou jednokomorového Řeckého parlamentu.[12]

Silné ekonomické problémy Řecka se staly odstrašujícím příkladem ostatním jihoevropským zemím (např. Španělsku a Itálii). V současnosti se Řecko neustále potýká s ekonomickými problémy a EU se snaží udržet ho tzv. nad vodou, jelikož krach státu, který má měnu euro, by znamenal silné problémy pro všechny země EU.

Od roku 2008 se index CPI v Řecku neustále snižuje právě vlivem nespokojenosti obyvatelstva, které jako příčinu veškerých státních problémů vidí také korupční chování politiků.

5.11 Španělské království

Španělsko je v současnosti konstituční monarchií s klasickým západoevropským modelem. Tedy výkonná moc je v rukou panovníka, současného krále Juana Carlose I., a vlády. Zákonodárnou moc vykonává dvoukomorový parlament, který se skládá z Kongresu poslanců a Senátu. Funkce panovníka je jako ve většině konstitučních monarchií pouze ceremoniální, reálná exekutivní moc je na vládě a jejím předsedovi, kterým je Mariano Rajoy (PP).[12]

Historický vývoj stranického systému Španělska je velmi rozmanitý. Celý vývoj lze rozdělit na tři období. První, trvající od počátku 19. století do roku 1923, kdy existoval dvoustranický systém fungující v podmínkách oligarchického parlamentního režimu. Celým

tímto obdobím se prolíná fenomén tzv. kazikismu¹³, a dochází tak k silné korupci, falšování volebních výsledků a pravidelně smluvenému střídání vládnoucích politických stran. V tomto období se politické spektrum rozdělilo na dvě velké skupiny, liberály a konzervativce. V roce 1923 se však v důsledku sociální a politické krize dostává k moci generál Miguel Prima de Rivera, který nastoluje diktátorský režim přetrvávající ve Španělsku až do smrti diktátora Franca (1975). Třetí období trvající dodnes můžeme nazvat obdobím demokratizace a obnovy stranického systému.[8]

Nejvýraznějšími politickými stranami současnosti lze nazývat Španělskou socialistickou dělnickou stranu (PSOE), která je zaměřena na sociální nahlížení na politiku, a Lidovou stranu (PP), zastávající konzervativní ideologii.[8]

I přes současnou vysokou nezaměstnanost a hospodářskou stagnaci nedochází k významným změnám v politickém spektru. A i když je Španělsko v současnosti nazýváno „tikající bombou“ EU, tamní obyvatelé nevidí problém v korupčním chování, jelikož za sledované období došlo k maximálnímu snížení v roce 2009 a 2010, a to na 6,1, od té doby však opět dochází k nárůstu.

5.12 Portugalská republika

Podobně jako s sousedním Španělsku je i vývoj stranického systému Portugalska ovlivněn nejprve oligarchickým parlamentním uspořádáním a poté diktátorským režimem. Provádění tzv. kazikismu trvalo až do republikánského převratu v roce 1910. Ovšem ani toto uspořádání nemělo vlivem sociální i politické nestability dlouhé trvání a v roce 1926 byl generálem Manuelem de Olivierou Gomesem da Costou nastolen diktátorský režim. K pádu diktatury došlo v roce 1974 a od této doby docházelo k obnově demokracie a vzniku novodobého stranického systému.[8]

Výkonná moc je v Portugalsku tradičně v rukou prezidenta, v současnosti Aníbala Cavaca Silvy, a vlády v čele s premiérem Pedrem Passosem Coelhem (PSD). Moc zákonodárná je vykonávána jednokomorovým parlamentem tzv. Sněmovnou republiky.[12]

Největší politický vliv mají v současnosti dvě strany, Lidová strana (PP) a Sociálnědemokratická strana (PSD). Portugalské obyvatelstvo reagovalo v posledních volbách v důsledku ekonomické krize a hospodářských problémů zvolením opozice, tedy středolevicové strany PSD. Vliv korupčního chování na vnímání obyvatel je víceméně

---

¹³ Praktikování rozsáhlé korupce a klientelismu v lokální i celostátní rovině, falšování volebních výsledků a smluvené rotace politických stran.

stabilní. Nedochozí k významným odchylkám, lze říci, že korupční chování je neustále obyvateli vnímáno ve stejné míře.[12]

5.13 Švédské království

Jednou ze dvou zemí Skandinávie, které jsou členy EU, je Švédsko. Tato parlamentní monarchie se stala součástí Evropské unie společně s Finskem a Rakouskem v roce 1995. Ekonomika země je zaměřena především na zemědělství, a to zejména na těžbu a zpracování dřeva. Průmysl zde zastupuje strojírenství.[15]

V čele Švédska stojí král Karel XVI. Gustav, jehož moc byla v roce 1974 výrazně omezena. Panovník disponuje minimem pravomocí – není ani formálně vrchním velitelem ozbrojených sil a nemá právo zákonodárné iniciativy ani nemůže jmenovat předsedu vlády či jiné členy. Výkonnou moc má v rukou vláda, v jejímž čele stojí premiér, od roku 2009 jím je Fredrik Reinfeldt. Zákonodárnou moc má švédský parlament, jehož dvě komory byly v roce 1970 spojeny v jednu. Celkem má tak parlament, tzv. Riksdag, celkem 349 členů.[8]

V současnosti jsou v čele politické moci dvě politické strany – Umírnění koaliční strana (M), zastávající konzervativní politiku, a tradiční Sociálnědemokratická dělnická strana (SAP), která patří mezi vedoucí strany již od 30. let 20. století.[8]

Švédské království je typická severská země se stabilní politikou, minimálními výkyvy hospodářství a spokojeným obyvatelstvem. Proto ani korupční chování zde není vnímáno a pohybuje se výrazně nad hranicí 8 bodů.

5.14 Finská republika

Finsko je mírně odlišnou zemí severní Evropy. Už jen proto, že většina obyvatel je ugrofinské národnosti, ale také pro vývoj po druhé světové válce, který byl mírně rozdílný. V důsledku zimní války se Sovětským svazem docházelo k silným antipatiím ke komunistickým stranám. Ovšem během 20. století se strany postupně posunovali od extrémních protipólů ke středovým názorům.[8]

V současnosti je pro Finsko příznačná roztržičnost politického spektra a vznik povolebních koaličních uskupení. Zákonodárným nejvyšším sborem je jednokomorový parlament, tzv. Eduskunta, a výkonná moc je v rukou vlády, v jejímž čele stojí premiér, v současnosti Jyrki Katainen, a prezidenta Sauliho Niinistö.[12]

Mezi nejvýznamnější strany Finska patří v současnosti umírněná pravostředová konzervativní formace Národní koaliční strana (KOK), Finská sociálnědemokratická strana (SDP), silně euroskeptická až nacionalistická strana Práví Finové (PS) a Finský střed (KESK) se sociálně-liberálními prvky. U vlády je v současnosti první jmenovaná strana, KOK, v koalici s dalšími pěti stranami napříč politickým spektrem.[8]

Finsko je, jak již bylo zmíněno, severským státem, pro které je typické nízké vnímání korupce. I když se právě tato země mírně odchyluje od tradic ostatních zemí ve stejných podmínkách především vlivem odlišné národnosti, lze říci, že tamní obyvatelé jsou spokojeni a nevnímají vliv korupčního chování na řízení státu.

5.15 Republika Rakousko

Současná Republika Rakousko je spolkovou parlamentní republikou, která vznikla v roce 1920 a v jejímž čele stojí spolkový prezident volený přímou volbou, v současnosti Heinz Fisher. V rukou prezidenta je společně se spolkovou vládou výkonná moc. V čele vlády je spolkový kancléř, kterým je v současnosti Werner Faymann (SPÖ). Moc zákonodárná je zastávána dvoukomorovým parlamentem, který se skládá z Národní rady a Spolkové rady.[12]

Vývoj stranického systému lze rozčlenit do několika fází. První trvajících od 60. let 19. století až do nástupu tzv. Dollfussova režimu v roce 1933. Druhé období je tak ve znamení diktatury a druhé světové války. Poslední fáze započala po druhé světové válce a trvá prakticky dodnes. V tomto období dochází ke vzniku mnoha politických stran a celého politického systému až do současného stavu. Dnes v Rakousku existují dvě nejvýraznější strany, středolevicová Sociálnědemokratická strana Rakouska (SPÖ) a křesťanskodemokratická strana s konzervativními prvky Rakouská lidová strana (ÖVP).[8]

Rakousko je malá ekonomicky stabilní země s poměrně nízkým počtem obyvatel. Příznačná je pro rakouský národ disciplinovanost a přizpůsobivost přírodním podmínkám. Přestože velkou část země tvoří Alpy, je Rakousko státem s HDP na obyvatele vyšším než 30 000 euro. Právě hospodářská stabilita a nízká nezaměstnanost zaručuje spokojenost obyvatel, a lze tedy předpokládat, že korupce je vnímána minimálně. Index CPI dosáhl minima v roce 2012 a to 6,9.

5.16 Česká republika

Jedním z deseti států, které v roce 2004 přistoupili do EU, je Česká republika. Tato demokratická země si prošla během 20. století velkými zvraty. Vývoj stranického systému lze rozdělit na několik částí. První období začíná v roce 1918, kdy vzniká Československo jako samostatný stát, a je pro ně příznačné nadšení obyvatelstva, ale také přetrvávající chudoba z války a vliv ekonomické krize ve 30. letech. Toto období končí začátkem druhé světové války, kdy Československo jako stát zaniká. Další významné období začíná v roce 1948, kdy se Československo dostává pod nadvládu Sovětského svazu a stává se součástí tzv. Východního bloku. Tradičním znakem tohoto období je vláda jediné, komunistické strany. Po pádu tzv. železné opony v roce 1989 začíná poslední období trvající dodnes, které je charakteristické vznikem samostatné České republiky v roce 1993, demokratizací země a přechodem od centrálně plánovaného hospodářství k tržní ekonomice.

Výkonná moc je v České republice v současnosti zastávána vládou v čele s premiérem Bohuslavem Sobotkou (ČSSD) a prezidentem Milošem Zemanem. Zákonodárnou moc vykonává dvoukomorový parlament rozdělený na dvě části – Poslaneckou sněmovnu a Senát.

Jedním z charakteristických znaků stranického systému posledních zhruba deseti let je vznik nových politických stran zastávajících středové pozice. Tyto strany však získávají silnou podporu voličů. V současnosti se mezi nejsilnější politické strany České republiky řadí středolevicová Česká sociálnědemokratická strana (ČSSD), strana prosazující fungující stát a hlásající stabilitu a zaměstnanost ANO 2011, středopravicová TOP 09, jejíž zkratka je odvozena od trojice slov, tradice, odpovědnost a prosperita, a v neposlední řadě i Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM).

Česká republika je v posledních několika letech nechvalně známá korupčními aférami politiků či vysoce postavených podnikatelů. Tento fenomén se tak odráží i na vnímání korupce obyvateli.

5.17 Slovenská republika

Slovenská republika jako samostatný stát vzniká až v roce 1993, kdy se odtrhla od České republiky. Historie Slovenska je ve 20. století shodná s vývojem České republiky.

Od roku 1993 je Slovensko parlamentní republikou, v jejímž čele stojí prezident Ivan Gašparovič, který bude v roce 2014 vystřídán nezávislým podnikatelem Anrejem Kiskou,

ovšem praktická výkonná moc je v rukou vlády a jejího premiéra, kterým je Robert Fico. Moc zákonodárnou zastává jednokomorový parlament.[12]

Mezi hlavní charakteristické znaky stranického systému Slovenska patří velké množství různorodých politických stran. Mezi ty současně nejvýznamnější patří nyní vládnoucí sociálně-demokratická strana Směr – sociální demokracie, Obyčejní lidé a nezávislé osobnosti (OL'ANO) či Křesťanskodemokratické hnutí (KDH).[8]

Slovensko je nuceno se od roku 2008 řešit narůstající korupci a velice nízký hospodářský růst. Vývoj korupce je obdobný jako v sousední České republice. I Slovenskem otřásl několik korupčních afér, a tak není divu, že index CPI nepřekročil hranici 5 bodů.

5.18 Republika Slovinsko

Republika Slovinsko je jednou ze zemí bývalé Jugoslávie a jako současná samostatná republika je uznávána od října roku 1991, kdy vyhlásila samostatnost. I když v 90. letech došlo ještě k několika ozbrojeným konfliktům, udrželo si Slovinsko své území a statut demokratické republiky.

Jak již bylo popsáno u předcházejících států Evropy, tak i u Slovinska lze sledovat několik etap vývoje stranického systému. První fáze tzv. multipartismu trvala od konce 19. století do 40. let 20. století. Po druhé světové válce se k moci dostávají komunisté a začíná druhá etapa charakteristická vládou jediné komunistické strany – Svazu komunistů Slovinska.[8]

Poslední fáze trvajících dodnes je charakteristická pro všechny státy bývalého východního bloku a je ve znamení demokratizace a přechodu z centrálně plánované ekonomiky na tržní.[8]

Netradičním znakem pro Slovinsko je fakt, že nositelem zákonodárné moci není parlament, ale Státní shromáždění a Státní rada. Ovšem tyto dvě instituce lze chápat jako dvě komory parlamentu. Moc výkonná je v rukou prezidenta, současně Boruta Pahora, a vlády v čele s premiérem, v současnosti ženou Alenkou Bratuškovou.[12]

Charakteristickým znakem většiny států bývalého východního bloku v oblasti stranických systémů je neustálý vznik nových politických stran, které se těší silné podpoře ve volbách. Příkladem je i Slovinsko, kde je současná premiérka předsedkyní strany Pozitivní Slovinsko, která vznikla v roce 2011 a zastává středo-levicové postoje. Dalšími výraznými stranami současnosti jsou tradiční Slovinská demokratická strana (SDS) či Sociální demokraté (SD).[8]

Slovinsko mělo v důsledku komunistické nadvlády a ozbrojených sporů ve 20. letech velice těžkou pozici pro vstup do EU. Ovšem v současnosti je to země s nezaměstnaností nižší

než 10 % a druhým nejvyšším HDP na obyvatele zemí přistoupivších v roce 2004. Je tedy zřejmé, že potenciál této země je vysoký a tamější obyvatelé se dokáží vypořádat i s nepříznivým historickým vývojem. Výsledkem je pak hospodářský růst a stabilita.

5.19 Maďarsko

Tento stát střední Evropy nazývaný se od roku 2012 oficiálně jen Maďarsko je příznačný svou horkokrevností a horlivostí. Je poněkud nezvyklým státem, jelikož velkou roli zde hraje otázka národnosti. Velké množství Maďarů žije v současnosti v okolních zemích, a tak se neustále otvírá otázka národnostních menšin. Tento problém byl způsoben především prohrou v první světové válce, kdy Maďarsko ztratilo velkou část svého území. Po druhé světové válce se stává součástí východního bloku a do roku 1989 zde vládne komunistický režim.

Až v 90. letech se začíná rozvíjet stranický systém a dochází k demokratizaci země. V současnosti je v Maďarsku výkonná moc především v rukou vlády, v čele s předsedou Viktorom Orbánem (MPP), a také prezidenta Jánose Ádera, který má ale spíše reprezentativní funkci. Moc zákonodárnou pak vykonává jednokomorový parlament, tzv. Národní shromáždění.[12]

Maďarský stranický systém je od 90. let neměnný. Neustále zde proti sobě stojí středopravicová strana Maďarská občanská strana (MPP) a Maďarská socialistická strana (MSZP). Země se neustále potýká s národnostními problémy na území okolních států, což ho omezuje v dalším samostatném rozvoji. Hospodářský vývoj je spíše ve fázi stagnace, a tak bude muset dojít k opatřením, která by nastartovala tamější ekonomiku a utlumila tak obavy z ekonomické krize. Maďaři jako národ jsou charakterističtí svou horkokrevností a agresivním řešením sporů.[8]

5.20 Polská republika

Polsko, oficiálně Polská republika, je parlamentní republikou existující v současné podobě od roku 1989. Etapy vývoje stranického systému 20. století jsou obdobné jako u ostatních zemí bývalého východního bloku. První polovina byla ve znamení válek a od 40. let zde vládl komunistický režim. Až od roku 1989 tak dochází k postupné demokratizaci.

V současnosti je moc výkonná v rukou vlády s předsedou Donaldem Tuskem a prezidenta s velmi omezenými pravomocemi a víceméně pouze reprezentativní funkcí Bronisława Komorowského. Moc zákonodárnou pak zastává dvoukomorový parlament – Sejm a Senát.

Politické spektrum je od 90. let víceméně neměnné a skládá se především ze tří nejsilnějších stran – současné vládnoucí Občanské platformy (PO), která je liberální centristickou formací, Práva a spravedlnosti (PiS), zastávající pravicově-populistické stanovisko, a Svazem demokratické levice (SLD), což je sociálnědemokratická levicová strana.[12]

Polsko je jednou ze zemí, kterých se výrazně nedotkla ekonomická krize v roce 2008. Díky zvyšující se poptávce po levných potravinách začalo silně exportovat do okolních států, a tak je vývoj posledních pěti let velmi pozitivní. Dochází k růstu HDP a stabilizace míry nezaměstnanosti, která je na hranici 10 %. Díky tomuto vývoji vládne v zemi pozitivní nálada a roste spokojenost obyvatel a tak dochází i k růstu indexu vnímání korupce.

5.21 Estonská republika

Jednou ze zemí téměř homogenní skupiny Pobaltských států je Estonská republika. Vývoj stranického systému všech tří Pobaltských států, tedy i Litvy a Lotyšska je stejný. V roce 1940 je nastolen komunistický režim. Období 1986 – 1992 je charakterizováno jako období přechodu stranického systému a osamostatňování. A od roku 1992 je vývoj jednotlivých zemí odlišný.

Estonský multipartismus tedy započal v roce 1992 a funguje dodnes. Země je parlamentní republikou, zákonodárná moc je vykonávána jednokomorovým parlamentem, tzv. Riigikogu, a výkonná moc je v rukou prezidenta Toomase Hendrika Ilvese a vlády v čele s předsedou vlády Andrusem Ansipem (ER).[12]

Stranické spektrum je v Estonsku stabilní. Nedochází k výraznému vzniku či zániku politických stran. V současnosti patří mezi nejvýznamnější strany Strana středu (K) postavena především na sociálnědemokratických a liberálních myšlenkách, klasická liberální Reformní strana (ER) a liberálně-konzervativní formace Svaz pro estonskou republiku „Res Publica“.[8]

Estonsko je ze tří Pobaltských zemí ekonomicky nejvyspělejší - s nejvyšším HDP na obyvatele a s nejnižší nezaměstnaností. V důsledku sovětské nadvlády zde přetrvávají neustálé obavy ze sousedního Ruska. Korupční chování je ve společnosti v důsledku komunismu zakotveno a vnímáno a bude ještě dlouho trvat, než se tento fenomén alespoň částečně vytratí.

5.22 Litevská republika

Litva je další ze zemí Pobaltí. Vývoj ve 20. letech je shodný s Estonskem, až od roku 1992 dochází k samostatnému vývoji. Dochází zde ke stabilizaci stranického systému a do roku 2000 zde probíhal mocensko-personální soupeření mezi tehdejšími dvěma nejsilnějšími stranami, TS-LK¹⁴ a LDDP¹⁵. V roce 2000 přichází poslední etapa vývoje pokračující dodnes, která je ve znamení umírněného multipartismu.[8]

Politický systém je stejný jako v Estonsku – moc zákonodárná je vykonávána jednokomorovým parlamentem a moc výkonná je v rukou vlády v čele s premiérem Algirdasem Butkevičiusem a prezidenta, v současnosti ženy Dalii Grybauskaite.[12]

Mezi nejvýraznější politické strany patří tradiční Litevská sociálnědemokratická strana (LSDP), dále Strana Práce (DP), která má svůj program založen především na kritice ostatních, a strana nové formace, jako je například Právo a spravedlnost.[8]

Litevský národ je v oblasti politických postavení charakteristický tzv. retrospektivní motivací volby, kdy voliči trestají bývalé vládní strany v následujících volbách, neboť se domnívají, že se nelepší hospodářská situace. Na počátku nového tisíciletí zde také vznikají nové menší politické formace, které začínají zasahovat do dění země.

5.23 Lotyšská republika

Poslední Pobaltskou zemí je Lotyšsko, které je vnímáno jako ekonomicky nejslabší země tohoto uskupení. Stranický systém se opět vyvíjel obdobně a k odlišnostem dochází až v 90. letech. Ve volbách v roce 1993 dochází ke zlomu, kdy je definitivně poražena komunistická nadvláda, a přichází tak období multipartismu trvající dodnes. V současnosti existuje v Lotyšsku velké množství jak pravicových, tak levicových stran. V současnosti existují v Lotyšsku jak tradiční velké strany, jako je Lotyšská sociálnědemokratická lidová strana, tak i nové strany, například levicové uskupení Centrum shody či centristická liberální formace Nová éra.[8]

Lotyšsko je v současné době parlamentní republikou. Moc výkonná je v rukou prezidenta Andrise Bērziņše a vlády, v jejímž čele stojí premiér, v současnosti žena Laimdota Straujuma. Moc zákonodárná je vykonávána jednokomorovým parlamentem, tzv. Saeimou.[12]

---

¹⁴ Politická strana Vlastenecký svaz – Litevští konzervativci.

¹⁵ Politická strana Litevská demokratická strana práce.

Všechny Pobaltské státy se potýkají se spory s ruskými obyvateli. V důsledku historických sporů je tamější ruské obyvatelstvo silně kritizováno. Vlivem komunistického režimu zde také přetrvává fenomén korupce a lidé ho vnímají. Na druhé straně je ale vidět určitý nárůst indexu CPI, a tedy lze předpokládat, že pokud nedojde k výrazným korupčním aférám, bude tento index vlivem hospodářského růstu a spokojenosti obyvatel i nadále růst.

5.24 Maltská republika

Malta je nejmenším a zároveň nejlidnatějším státem EU. Je ostrovní republikou v západním Středomoří a skládá se ze tří obydlených ostrovů Malta, Gozo a Comino a několika dalších neobyvaných oblastí.[14]

Stranický vývoj tohoto státu můžeme rozdělit do tří období. Období od 70. let do roku 1920 se neslo ve znamení boje dvou protistran – jedna, podporující britské modernizační reformy, a druhá, snažící se zachovat tradiční identitu ostrova. Od roku 1920 se sice zachovává bipartismus, ale mění se dvě protistrany – labouristická a nacionalistická. V roce 1966 končí i tato druhá etapa a Malta získává samostatnost. Příznačný je však neustálý dvoustranický systém, přetrvávající dodnes. O maltském stranickém politickém systému se hovoří jako o „nejčistším“ dvoustranickém systému světa. Dvě strany jsou Nacionalistická strana (PN) a Maltská labouristická strana (MLP).[8]

Premiérem země je v současnosti Joseph Muscat, který stojí v čele vlády. Ta má společně s prezidentem Ġorgem Abelem v rukou výkonnou moc. Nositelem zákonodárné moci je jednokomorový parlament.[12]

Historie Malty je výrazně ovlivněna nadvládou britského impéria, která trvala až do 20. století a i dodnes tvoří část obyvatelstva právě Britové. V posledních letech dochází v zemi ke stagnaci hospodářství a růstu nezaměstnanosti. Zřejmě všechny tyto důvody se odrážejí i v poklesu indexu vnímání korupce.

5.25 Kyperská republika

Kypr je oficiálně od roku 1983 rozdělen na dvě části, Severokyperskou tureckou republiku a řeckou část Kypr. Neustálé spory mezi řeckým a tureckým obyvatelstvem jsou charakteristické dodnes. V současnosti jsou hranice těchto částí hlídány ozbrojenými hraničními strážemi a celé hraniční území ostře hlídáno.[14]

Řecká část Kypru, oficiálně Kyperská republika, se stala v roce 2004 součástí EU. Země byla v roce 2013 postižena bankovní krizí a utrpěla i celá ekonomika, jelikož Kypr byl oblíbeným daňovým rájem. V současnosti se situace stabilizuje.[14]

Současným prezidentem je Nikos Anastasiadis (DISY), který je zároveň i předsedou vlády a má v rukou výkonnou moc. Zákonodárnou moc vykonává jednokomorový parlament.[12]

Nejvýznamnějšími politickými stranami jsou konzervativní Demokratické shromáždění (DISY), Pokroková strana pracujících – Levé křídlo a nové síly (AKEL), která se hlásí k marxismu-leninismu či Sociálně demokratická strana (EDEK) a Demokratická strana (DIKO).[8]

Kypr je země neustále zmítaná spory s Turky. Snaha stabilizovat tuto situaci rozdělením ostrova nebyla marná, a tak se řecká část Kypru pomalu stává moderní demokratickou zemí.

5.26 Rumunská republika

Rumunská republika se stala součástí EU v roce 2007 společně s Bulharskem. Země se nachází ve východní Evropě a vývoj stranického systému je silně ovlivněna sovětskou nadvládou, kdy do konce 80. let zde vládla jediná komunistická strana. Od pádu železné opony dochází k postupné demokratizaci a rozvoji stranického systému.

Rumunsko je parlamentní republikou v čele s prezidentem, v současnosti Traianem Basescou, který má společně s vládou výkonnou moc. Předsedou vlády je Victor Ponta (PSD). Mezi nejvýraznější politické strany Rumunska patří Strana sociální demokracie (PSD), Sociálně liberální unie (USL) či Aliance pravicové Rumunsko (ARD) v čele s Demokratickou liberální stranou (PDL).[12]

Rumunsko patřilo už v uskupení Rady hospodářské vzájemné pomoci (RVHP) k nejhudším zemím a toto postavení přetrvává i v současnosti v EU. HDP dosáhlo maxima v roce 2008, a to 4 800 eur na obyvatele. Nezaměstnanost se ale pohybuje neustále pod hranicí 8 %. Ovšem v důsledku korupčních afér a medializace korupce se index CPI pohybuje v rozmezí 2 až 5 bodů. V posledních letech však tamní obyvatelstvo doufá, že současná vláda pomůže zemi k ekonomickému růstu.

5.27 Bulharská republika

Bulharsko je státem u pobřeží Černého moře, které se stalo součástí EU v roce 2007. Historie země je opět spojena s vývojem tzv. východního bloku, a tak o samostatné Bulharské

republike můžeme mluvit až od konce 80. let 20. století. Od této doby se zde také vyvíjí samostatný stranický systém charakteristický multipartismem.

Nejvyšším zákonodárným sborem je jednokomorový parlament, tzv. Lidové shromáždění, a výkonnou moc má v rukou vláda v čele s premiérem Plamenem Orešarskim (BSS). Hlavou státu je prezident Rosen Plevneliev. Nejvýznamnějšími stranami jsou Bulharská socialistická strana či krajně pravicový Národní svaz „Útok“ a Zelená Partija zaměřená na ochranu životního prostředí.[12]

Bulharsko patří společně s Rumunskem k ekonomicky nejslabším státům EU. V současnosti se Bulharsko potýká i se stále navyšující se nezaměstnaností. Celková nespokojenost obyvatelstva se odráží i na vnímání korupce.

5.28 Chorvatská republika

Chorvatská republika je posledním státem, přistouplým k EU. Oficiálně je součástí Evropské unie od června roku 2013.

V roce 1991 v důsledku osamostatnění museli Chorvaté bojovat se Srby, kteří žili na jejich území a chtěli zůstat součástí Jugoslávie. Chorvaté v tomto sporu ubránili své území i s pomocí vojsk OSN. Pouze v malé oblasti na východě si Srbové vyhlásili svou samostatnou část.[8]

Chorvatsko je parlamentní republikou, a nositelem zákonodárné moci je tedy jednokomorový parlament, tzv. Sabor. Hlavou státu je prezident, současně Ivo Josipovič, který je třetím prezidentem Chorvatska od vyhlášení samostatnosti v roce 1991. A předsedou vlády je Zoran Milanovič (SDP). Mezi nejvýraznější politické strany patří momentálně vládnoucí Sociálně demokratická strana (SDP), Liberální demokraté (HNS) a Istrijský demokratický sněm (IDS) vystupující za Istrijskou autonomii.[12]

Chorvatsko je díky svému geografickému umístění zemí, která výrazně profituje z turistického ruchu. Od roku 2009 se však potýká s mírnými ekonomickými problémy, které se projevují především klesajícím HDP na obyvatele a rostoucí nezaměstnaností. Ovšem vnímání korupce za posledních několik sledovaných let klesá, proto CPI narůstá. I přesto se však pohybuje pod hranicí 5 bodů. Chorvatská vláda musí současně řešit právě tyto ekonomické problémy, aby se zvýšilo HDP a snižovala nezaměstnanost, která je velkou hrozbou.

6 ANALÝZA MOŽNÝCH PŘÍČIN KORUPCE V ZEMÍCH EU

Zda je možné dokázat závislosti mezi Indexem vnímání korupce (CPI) a některými ekonomickými ukazateli, je otázkou. Tato práce se bude zabývat závislostí CPI na vývoji nezaměstnanosti, HDP na obyvatele, hustotě zalidnění a státním hospodaření.

6.1 Míra nezaměstnanosti

Jedním ze znaků tržní ekonomiky je vznik nezaměstnanosti. Ta může jak dobrovolná, tak nedobrovolná. Někteří obyvatelé se vlastním rozhodnutím stávají nezaměstnanými, nejčastěji tzv. ženy v domácnosti. Ovšem nezaměstnanými jsou i lidé, kteří by chtěli pracovat, ovšem trh je přesycen, a tak pro ně nezbývá zaměstnání.

V současné době je nezaměstnanost velkou hrozbou pro většinu států EU. V důsledku nezaměstnanosti samozřejmě roste nespokojenost obyvatel a ti to dávají jasně najevo například ve volbách či v demonstracích a stávkách.

Míra nezaměstnanosti tak silně ovlivňuje vnímání obyvatel, a tak lze předpokládat, že s růstem této veličiny by měl klesat index CPI, jelikož lidé budou hledat příčiny svých problémů i v korupčním chování politiků či jiných vysoce postavených osob.

6.2 HDP na obyvatele

Nejvýznamnější ukazatelem vypovídajícím o ekonomické síle země je HDP přepočtený na obyvatele, tzv. HDP per capita. Tento ukazatel je důležitější než samotná velikost HDP. V EU dosahuje nejvyššího HDP Lucembursko a k zemím s nejnižším se řadí poslední členské státy Rumunsko a Bulharsko.

Tento ukazatel by hypoteticky měl být v negativním vztahu s indexem vnímání korupce. S růstem HDP na obyvatele roste ekonomická aktivita, a tím by se měla zvyšovat i konkurence, a tedy by mělo docházet k „obcházení“ zákona a korupčnímu chování obyvatel, především v podnikatelské sféře. Ovšem otázkou je, zda je tímto způsobem vnímání obyvatel ovlivněno.

6.3 Hustota zalidnění

Jediným demografickým ukazatelem, který bude v této práci sledován je hustota zalidnění. Tendence tohoto ukazatele v EU jsou dvojího typu. Zatímco v západní části, ve vyspělých západoevropských státech jako je Německo, Velká Británie či Francie, tento ukazatel roste ve

státech východní Evropy je tomu naopak. Důvod je jasný, nejen že lidé se stěhují do vyspělejších západních zemí, ale také sociální politiky východních států nejsou tak zaměřeny na podporu rodin, jak by měly být. Snižování počtu obyvatel je však budoucí hrozbou a v jeho důsledku hrozí zhroucení celé sociální a důchodové politiky země.

S růstem hustoty zalidnění většinou dochází k růstu kriminality, a tak lze očekávat, že poroste i korupční vnímání.

6.4 Hospodaření státu

Hospodaření států lze rozdělit na dvě velké části – příjmy a výdaje. Zatímco příjmy jsou tvořeny především daněmi, dotacemi, půjčkami, či zpoplatněnými službami, výdaje tvoří transfery, nákupy veřejných statků či splátky úvěrů. Tendence rozpočtů zemí EU jsou většinou schodkové, což znamená, že státní výdaje převyšují státní příjmy.

Ukazatele lze měřit buď v absolutních hodnotách, nebo v procentech k HDP, což znamená, že se absolutní ukazatel přepočítá jako % z HDP. V této práci se bude počítat právě s těmito procenty. Nejvyšší státní příjmy i výdaje jsou tradičně v severských zemích a nejnižší naopak v zemích východní Evropy.

Předpokladem u těchto ukazatelů by mělo být, že čím více stát vybírá na daních, tedy čím více rostou příjmy, tím více by se lidé měli snažit získávat výhody v nezákonných činnostech. A tedy korupční jednání by zde mělo být častější. Ovšem s vyšším státním příjmem může stát zajišťovat kvalitnější ochranu před korupcí a může do svých institucí investovat větší prostředky. A tak tyto dva jevy působí proti sobě.

7 VÝSLEDNÉ POROVNÁNÍ A REGRESNÍ ANALÝZA

Počátky evropské integrace, která vyvrcholila vznikem Evropských společenství, sahají do období 40. let 20. století. Už 19. září 1946 zmiňuje tehdejší ministerský předseda Velké Británie Winston Churchill ve svém projevu na curyšské univerzitě vznik tzv. Spojených států evropských. O rok později se však Evropa dělí na dvě části – východní a západní blok¹⁶. [15]

O první zjevné pokusy spolupráce se zasloužily státy tzv. Západní unie, tedy Belgie, Nizozemí, Lucembursko, Francie a Velká Británie. K největší akci však dochází až v roce 1950, kdy byl vyhlášen tzv. Schumanův plán o spolupráci zemí Evropy v oblasti strategických surovin, především uhlí a oceli¹⁷. Tento plán byl podpořen Německem a Francií a dále Belgií, Nizozemím, Lucemburskem a Itálií. V 50. letech se spolupráce zemí rozšiřuje na oblast jaderné energetiky a dalších hospodářských sektorů. Země začínají spolupracovat především v zemědělství, vzniká i první společný sociální fond, ovšem hlavním cílem je jednotný evropský trh. [15]

Během 20. století přistoupilo ke Společenství ještě dalších devět zemí: Velká Británie, Dánsko, Irsko, Řecko, Španělsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko a Finsko. K největšímu rozšíření Evropské unie pak došlo v roce 2004, a to o deset států: Českou republiku, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Polsko, Estonsko, Litvu, Lotyšsko, Kypr a Maltu. V roce 2007 přistupuje Bulharsko s Rumunskem a poslední zemí, která je součástí EU od července 2013, je Chorvatsko. [15]

Evropská unie má tak v současnosti 28 členských států rozkládajících se na území 4 271 600 km². Celkový počet obyvatel je 507 069 424, kde více než 50 % pochází z Německa, Velké Británie, Francie a Itálie. Nejnižší zastupující procento obyvatel má Lucembursko a to pouhou jednu setinu procenta. Evropská unie vytvořila v roce 2013 HDP ve výši 13 071 397,7 milionů euro, což je necelých 26 000 euro na obyvatele. Evropská unie tak v současnosti patří mezi nejsilnější ekonomická uskupení světa. [15]

7.1 Rok 1952 – zakládající státy

Podpisem římských smluv v roce 1952 dochází ke vzniku Evropských společenství. Zakladatelských států tohoto uskupení je šest: **Francie a Německo, Belgie, Nizozemí, Lucembursko a Itálie.**

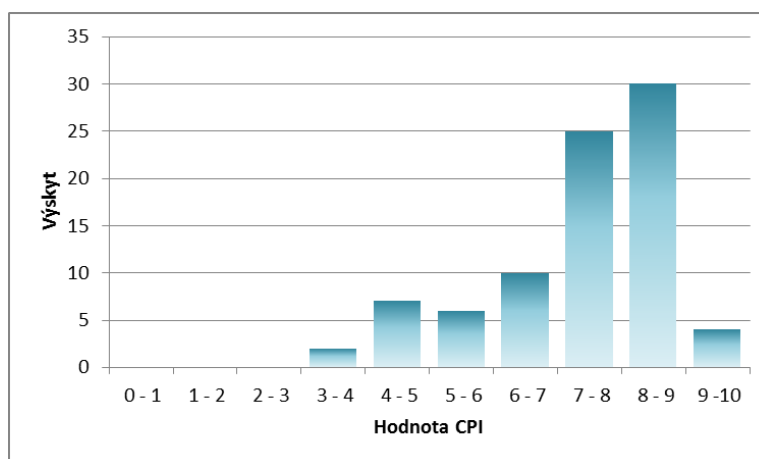
¹⁶ Východní blok států ovlivňován tehdejším Sovětským svazem a západní blok států, které přistoupili k tzv. Marshallovu plánu.

¹⁷ Týkající se především oblasti Alsaska-Lotrinska na hranicích Německa s Francií.

7.1.1 Shrnutí sledovaných ukazatelů

Ve sledovaném období, tedy v letech 1999 – 2012, se tyto země vyznačují nízkou nezaměstnaností, vysokým HDP na obyvatele a velkou variabilitou indexu vnímání korupce.

Vysokou variabilitu především v indexu vnímání korupce způsobuje Itálie, která se po krizi v roce 2008 dostala do velkých problémů se státním zadlužením a společně s tímto negativním vývojem přišlo i několik korupčních afér tehdejšího premiéra. To vše ovlivnilo tamější obyvatele, kteří začali korupci pociťovat výrazněji. V letech 2010 a 2011 tak index CPI dosahuje v Itálii minima 3,9.

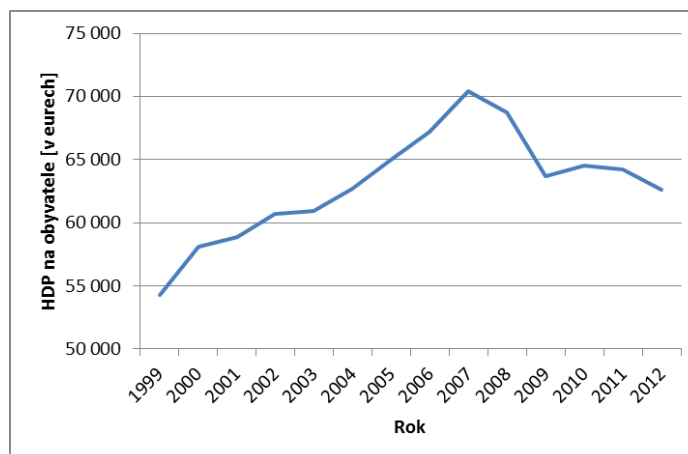
Obrázek 1: Výskyt hodnot CPI v zakládajících státech EU v období 1999 - 2012

Zdroj: Vlastní zpracování dle [17]

Z uvedeného obrázku 1 je zřejmé, že nejčastěji dosahoval sledovaný index u zakládajících států hodnot 7 – 9.

Míra nezaměstnanosti v daném období překročila hranici 10 % pouze ve třech státech – Německu, Francii a Itálii. Ovšem k tomuto nárůstu došlo méně než pětkrát. Variabilita míry nezaměstnanosti ve sledovaných zemích je tedy velmi malá. Celých 90 % hodnot se nachází v intervalu od 0 do 10 %. Ze všech skupin zemí EU má právě tato skupina nejnižší míru nezaměstnanosti. Dokonce Nizozemí a Lucembursko mají za sledované období průměrnou nezaměstnanost 4 %.

Nejvýraznější odlišnost ze všech sledovaných skupin zemí EU v hodnotách ukazatele HDP na obyvatele je právě u těchto států, a to rozdíl 47 600. Důvodem je Lucembursko, které má výrazně větší hodnotu než ostatní země. Maxima dosáhlo v roce 2007, 70 400 eur/obyv. Tento pozitivní růst byl především výsledkem tehdejších ekonomických souvislostí. Obvyklé hodnoty tohoto trpasličího státu se pohybují v rozmezí 60 až 65 tisíc eur na obyvatele.

Obrázek 2: Vývoj HDP na obyvatele v Lucembursku v letech 1999 – 2012 [v eurech]

Zdroj: Vlastní zpracování [13]

Druhou zemí s nejvyšším HDP na obyvatele v této skupině je Nizozemí. Hodnoty se ve sledovaném období pohybovaly nad hranicí 30 000 euro.

U ostatních zakládajících států nabývají HDP na obyvatele 20 000 až 30 000 euro. Průměrné HDP je u zakládajících států rovno 33 748 eur na obyvatele. Tento průměr je druhým nejvyšším průměrem všech sledovaných skupin zemí. Až na druhém místě je tato skupina kvůli Itálii, jejíž produkt se pohybuje pouze lehce nad hranicí 20 000 euro na obyvatele.

Hustota obyvatelstva v zakládajících státech EU se ve sledovaném období pohybovala mezi 109 a 403 obyvateli na km². V této skupině se vyskytuje země s druhou nejvyšší hustotou obyvatelstva a tou je Nizozemí s průměrem 392. Ve sledovaném období došlo v této zemi k nárůstu tohoto ukazatele o 23. Tendence hustoty obyvatelstva všech zakládajících zemí je rostoucí, pouze u Německa je mírně stagnující.

Posledními sledovanými ukazateli jsou státní příjmy a výdaje vyjádřené jako % z HDP. U všech zemí EU se hodnoty pohybují v rozmezí 30 až 60 %. U zakládajících států je průměrná hodnota příjmů 46,3a výdajů 47,9. Nejvyšší průměrné státní příjmy i výdaje byly zaznamenány ve sledovaném období ve Francii a v Belgii a naopak nejnižší hodnoty jsou v Lucembursku.

7.1.2 Jednorozměrná lineární regresní analýza

Způsob, jak dokázat určité závislosti mezi sledovanými ekonomickými či demografickými ukazateli bude proveden pomocí regresní analýzy. Tuto analýzu lze provést jednorozměrně,

tedy pouze mezi dvěma ukazateli, nebo vícerozměrně, a to mezi několika ukazateli. Pomocí první z jmenovaných analýz zjistíme vzájemné vztahy mezi CPI a danými ukazateli.

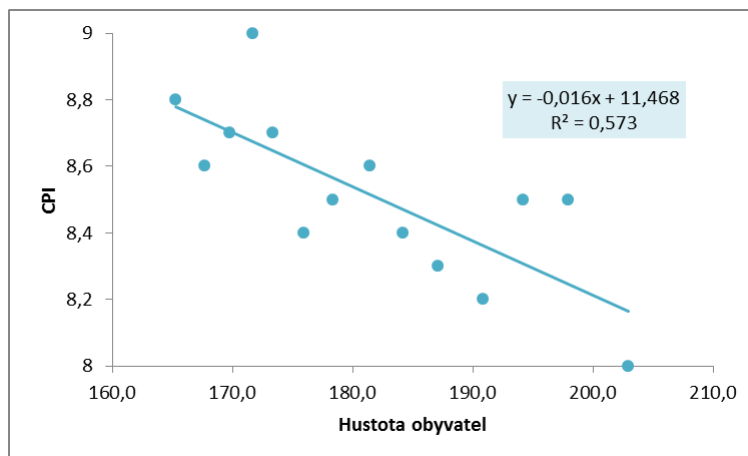
Tabulka 2: Výsledky jednorozměrné lineární regresní analýzy pro zakládající členy EU mezi jednotlivými ukazateli a CPI za období 1999 – 2012

	R²	Horní (95 %)	Dolní (95 %)	Regresní rovnice [y = CPI]
Německo				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,048	-0,063	0,133	$y = 7,556 + 0,035x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,067	-0,000	0,000	$y = 6,572 + 0,00005x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,012	-0,254	0,178	$y = 16,673 - 0,038x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,036	-0,211	0,117	$y = 10,166 - 0,052x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,014	-0,115	0,079	$y = 8,693 - 0,018x_5$
Francie				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,017	-0,213	0,324	$y = 6,436 + 0,056x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,425	0,000	0,000	$y = -0,082 + 0,0003x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,219	-0,009	0,108	$y = 1,316 + 0,049x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,324	0,014	0,300	$y = -0,911 + 0,157x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,020	-0,086	0,137	$y = 5,567 + 0,026x_5$
Belgie				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,007	-0,536	0,705	$y = 6,382 + 0,084x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,476	0,000	0,001	$y = -3,750 + 0,0004x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,290	0,001	0,073	$y = -5,682 + 0,037x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,020	-0,354	0,564	$y = 1,865 + 0,105x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,101	-0,083	0,271	$y = 2,247 + 0,094x_5$
Nizozemí				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,518	-0,222	-0,054	$y = 9,373 - 0,138x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,023	-0,000	0,000	$y = 9,359 - 0,00002x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,211	-0,025	0,002	$y = 13,306 - 0,011x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,042	-0,047	0,024	$y = 9,362 - 0,012x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,035	-0,055	0,030	$y = 9,425 - 0,013x_5$
Lucembursko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,566	-0,250	-0,073	$y = 9,158 - 0,161x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,239	-0,000	0,000	$y = 10,336 - 0,00003x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,573	-0,025	-0,007	$y = 11,468 - 0,016x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,000	-0,115	0,109	$y = 8,627 - 0,003x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,152	-0,091	0,018	$y = 10,004 - 0,036x_5$
Itálie				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,067	-0,309	0,124	$y = 5,511 - 0,092x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,550	0,000	0,001	$y = -7,840 + 0,001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,567	-0,184	-0,053	$y = 27,580 - 0,119x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,430	-0,482	-0,077	$y = 17,415 - 0,208x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,445	-0,359	-0,063	$y = 14,975 - 0,211x_5$

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Výsledky jednorozměrné regrese neprokazují, že u této skupiny zemí je jeden z možných ukazatelů tak významný, že by silně ovlivňoval vývoj CPI. Index determinace dosahuje maximální hodnoty u Lucemburska, a to 0,757 u ukazatele hustoty obyvatel. Zde

jsou i hodnoty dolní i horní hranice záporné, tudíž s klesající hustotou dochází k nárůstu indexu vnímání korupce a naopak.

Obrázek 3: Regresní přímka pro CPI a hustotu obyvatel pro Lucembursko

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Ještě čtyři další indexy determinace překročily hranici 0,7, ale na základě jednorozměrné lineární regrese nelze jednoznačně určit vlivy jednotlivých ukazatelů na CPI.

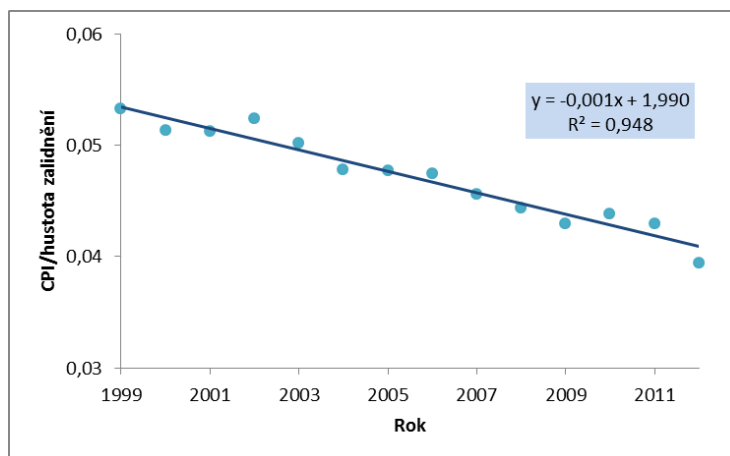
7.1.3 Časová závislost

Pomocí regresní analýzy můžeme zkoumat závislost poměru sledovaných ukazatelů na letech. V této práci je sledováno těchto pět poměrových ukazatelů:

$$\text{CPI/míra nezaměstnanosti}; \text{CPI/HDP na obyvatele}; \text{CPI/hustota zalidnění};$$

$$\text{CPI/státní příjmy}; \text{CPI/státní výdaje}$$

U šesti zakládajících států nedochází většinou k významným výsledkům regresní analýzy. Pouze u Lucemburska byl nalezen jeden extrém, kdy body leží ve velké blízkosti regresní přímky a index determinace dosahuje velikosti 0,948.

Obrázek 4: Graf znázorňující spojnici trendu závislosti CPI/hustota zalidnění a sledovaných let v Lucembursku

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z obrázku 4 je zřejmé, že body grafu se pohybují v těsné blízkosti lineární regresní přímky. Lze tedy říci, že **existuje závislost mezi poměrem CPI a hustotou zalidnění a vývojem let**. Tendence přímky je klesající, tedy s vývojem let klesá poměr CPI a hustoty zalidnění. Klesající trend tohoto poměru je způsoben zvyšujícím se zalidněním, jelikož index CPI je v Lucembursku stabilní, dosahuje hodnot mezi 8 a 9 body.

Byly provedeny časové závislosti i u ostatních zemí, ale u žádné nebyl prokázán významný vliv času na sledované poměrové ukazatele, a tudíž nelze jednoznačně říci, že jeden z ukazatelů je významně ovlivněn průběhem času.

7.1.4 Vícerozměrná regresní analýza

Výsledkem vícerozměrné regrese je samozřejmě regresní rovnice, která definuje neznámou y pomocí známých x . Dále bude vypočtena horní a dolní hranici pro jednotlivé x . Pomocí přepočtů na stejnou stupnici hodnot bude zjištěno, který ze známých x má v rovnici nejvyšší váhu.

Pokud budeme mít nadefinovány tato x :

- x_1 ... míra nezaměstnanosti [%],
- x_2 ... HDP na obyvatele [euro],
- x_3 ... hustota obyvatel [počet obyvatel na km^2],
- x_4 ... státní příjem [% z HDP],
- x_5 ... státní výdaj [% z HDP],

pak výsledné vícerozměrné regresní rovnice pro sledovanou skupinu států budou mít následující tvary:

Tabulka 3: Výsledky vícerozměrné regresní analýzy pro první skupinu sledovaných států EU

Stát/R²	Německo	R ² = 0,735
Rovnice	$y = 74,833 + 0,311x_1 + 0x_2 - 0,353x_3 + 0,124x_4 + 0,015x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota obyvatel: 83,62% (+/-)	HDP/obyvatele: 6,17 % (+/-)
Stát/R²	Francie	R ² = 0,895
Rovnice	$y = -10,485 - 0,061x_1 + 0,002x_2 - 0,772x_3 + 0,249x_4 + 0,752x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota obyvatel: 45,06 % (+/+)	HDP/obyvatele: 27,30 % (+/+)
Stát/R²	Belgie	R ² = 0,748
Rovnice	$y = -19,038 + 0,010x_1 + 0,001x_2 - 0,082x_3 + 0,413x_4 + 0,158x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota obyvatel: 34,25 % (+/-)	HDP/obyvatele: 31,33 % (+/+)
Stát/R²	Nizozemí	R ² = 0,623
Rovnice	$y = 17,414 - 0,057x_1 + 0x_2 - 0,031x_3 - 0,013x_4 + 0,030x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota obyvatel: 68,91 % (+/-)	HDP/obyvatele: 16,83 % (+/-)
Stát/R²	Lucembursko	R ² = 0,857
Rovnice	$y = 10,540 - 0,383x_1 + 0x_2 - 0,005x_3 - 0,133x_4 + 0,100x_5$	
Významnost (tendence)	Státní příjmy: 37,87 % (+/+)	Státní výdaje: 29,03 % (+/-)
Stát/R²	Itálie	R ² = 0,898
Rovnice	$y = -14,469 + 0,228x_1 + 0,001x_2 - 0,137x_3 + 0,083x_4 + 0,287x_5$	
Významnost (tendence)	HDP/obyvatele: 35,94 % (+/+)	Hustota obyvatel: 35,84 % (-/-)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

V tabulce 3 jsou uvedeny výsledné regresní rovnice (vícerozměrné) sledovaných států. U každé z nich je uvedena i velikost indexu determinace, procentuálně nejvýznamnější část rovnice a tendence této části. Pokud je tendence stejná, tedy buď jen kladná, nebo jen záporná, pak sklon regresní přímky je pouze jednosměrný (pozitivní či negativní).

U většiny sledovaných států má **největší význam ukazatel hustoty obyvatelstva**. Ovšem sklon regresní přímky není jednoznačný a tak **nelze říci, že u zakládající šestice států existuje jasná závislost mezi vnímáním korupce a hustotou obyvatelstva**. Pouze u Francie lze podotknout, že rostoucí hustota obyvatel zapříčiňuje růst indexu vnímání korupce. Naopak u Itálie je tomu naopak – s klesající hustotou obyvatel klesá i index vnímání korupce. U ostatních států je však vývoj nejednoznačný.

Za další významnou složku regresních rovnic v tabulce 3 lze považovat HDP na obyvatele. Zde se už **u tří států prokázalo, že s rostoucím HDP na obyvatele roste i index vnímání**

korupce. Ovšem opět zde není jednoznačný výsledek, protože u dvou států je sklon regresní přímky oboustranný.

Specifické výsledky regresní analýzy má Lucembursko. Jak již bylo zmíněno, právě v tomto státě jsou nejnižší státní příjmy a výdaje v procentech z HDP. Z výsledné regresní rovnice je patrné, že právě tyto dva ukazatele jsou nejvýznamnější součástí. Dokonce u státních příjmů lze říci, že s jejich rostoucím vývojem roste i index vnímání korupce a naopak. U státních výdajů je ale sklon přímky pozitivní i negativní, a tak nelze tento závěr vyvodit také.

Z uvedených výsledků je zřejmé, že **u této skupiny států je těžké prokazovat významné jednorozměrné závislosti.** Naopak tomu je u vícerozměrné regrese, kde určité závislosti existují a z výsledné regresní rovnice lze stanovit i vlivy jednotlivých ukazatelů. Ovšem **existuje zde rozpor mezi jednorozměrnou a vícerozměrnou regresí a nemůžeme tak nadefinovat jednoznačné závěry u skupiny zemí.**

Je důležité si uvědomit, že jsou to země s velmi silnými ekonomikami a u většiny z nich jsou i velmi vysoké hodnoty indexu CPI, tudíž vliv korupce není obyvatelstvem tak pocíťován. Lze uvést, že v této skupině se nachází dva extrémy – Lucembursko – malá země s vysokým HDP a indexem vnímání korupce a pozitivním budoucím vývojem a Itálie – rozlohou významný stát Evropy, který se ovšem potýká s velkými problémy a její vývoj je nejistý.

Důležité je uvědomit si, že jak již bylo zmíněno, index vnímání korupce neměří reálnou korupci, ale pouze zkoumá, jak je korupce vnímána obyvateli. Pokud je tedy země ekonomicky stabilní, lze předpokládat, že lidé jsou spokojeni a tudíž korupce nevnímají. Ale pokud se stát dostane do ekonomických potíží, sníží se spokojenost obyvatelstva a lidé logicky hledají příčiny problémů. A jednou z nich může být právě korupce.

7.2 Rok 1973 – Velká Británie, Irsko a Dánsko

Po bouřlivém období 60. let 20. století, kdy docházelo k vysokému hospodářskému růstu zemí západní Evropy, především států Společenství, a to díky celní unii či společné kontrole nad zemědělstvím, přichází léta 70., která se vyznačují prvním rozšířením tohoto uskupení. K 1. lednu 1973 přistupují tři ekonomicky silné státy – Velká Británie, Dánsko a Irsko. V tomto období dochází i k pádu posledních pravicových diktatur v Evropě, a to ve Španělsku

a Portugalsku. Evropská unie se začíná zaměřovat na meziregionální rozdíly a řeší podporu chudších regionů.[15]

7.2.1 Vývoj sledovaných ukazatelů

V současné době se tyto tři státy - Velká Británie, Irsko a Dánsko velmi odlišují. Rozdíly jsou způsobeny především geografickým umístěním zemí a také výrazným tradicionalismem.

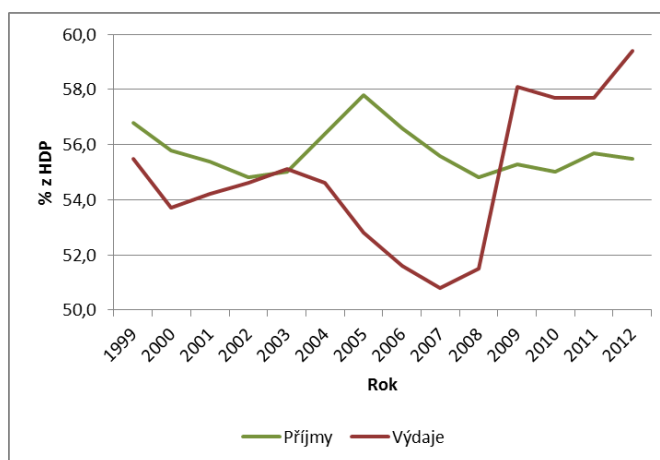
Co se týká vnímání korupce v těchto třech státech, tak minima bylo dosaženo v Irsku, a to 6,9 v roce 2002, a nejvyššího možného maxima v Dánsku v roce 1999. Průměr se pohybuje u všech států nad hranicí 8.

Nejnižší průměrnou nezaměstnanost ze všech skupin zemí EU má právě tato, a to 6,2. K největšímu výkyvu od průměru došlo v Irsku v letech 2011 a 2012 a to na 14,7 %. Ovšem tyto hodnoty jsou velmi odlehlé. 90 % hodnot míry nezaměstnanosti se nachází v intervalu do 10 %, dokonce 40 % hodnot je nižších než 5 %.

Průměrné HDP na obyvatele Dánska, Irska a Velké Británie je nejvyšší ze všech sledovaných skupin ve výši 34 736 eur. Nejvíce tuto hodnotu zvyšuje Irsko.

Velkou odlišnost lze nalézt také u ukazatele hustoty zalidnění. Zatímco ve Velké Británii se pohybuje nad 230 obyvateli na km² a v Dánsku okolo 130, v Irsku se dostává pod hranici 66.

Ovšem nejvyšší rozdíly u této skupiny jsou ve státních příjmech a výdajích. Zde se silně odlišuje Dánsko, u kterého průměrné státní příjmy i výdaje přesahují hranici 54 % z HDP. Opakem je Irsko, kde se hodnoty těchto ukazatelů pohybují pod 40 %.

Obrázek 5: Vývoj státních příjmů a výdajů jako % z HDP v Dánsku v období 1999-2012

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13]

7.2.2 Jednorozměrná lineární regresní analýza

V následující tabulce 4 jsou uvedeny výsledky jednorozměrné lineární regrese. Opět je uveden index determinace a horní a dolní hranice sklonu regresní přímky. Stejně znaménko u obou hranic značí jednoznačný, tedy negativní, či pozitivní sklon.

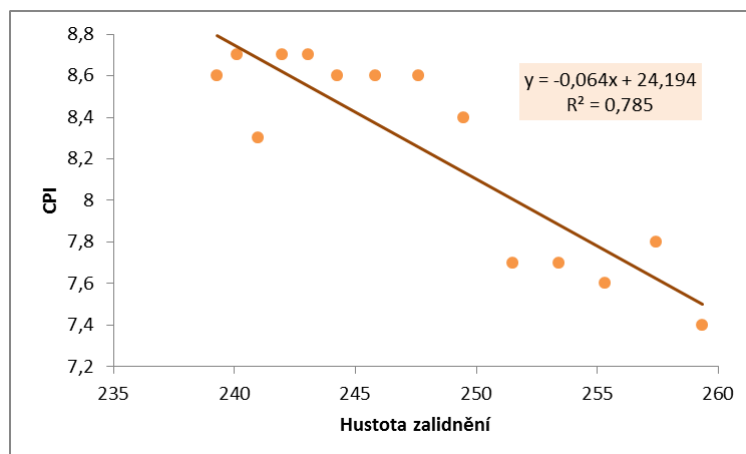
Tabulka 4: Výsledky jednorozměrných regresních analýz pro Velkou Británii, Dánsko a Irsko

	R^2	Dolní (95 %)	Horní (95 %)	Regresní rovnice [y = CPI]
Velká Británie				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,715	-0,455	-0,197	$y = 10,186 - 0,326x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,135	-0,000	0,000	$y = 11,178 - 0,0001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,785	-0,086	-0,043	$y = 24,194 - 0,064x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,344	-0,511	-0,036	$y = 19,193 - 0,273x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,701	-0,133	-0,056	$y = 12,396 - 0,095x_5$
Irsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,044	-0,031	0,062	$y = 7,363 + 0,016x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,001	-0,000	0,000	$y = -0,082 + 0,0003x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,076	-0,024	0,064	$y = 1,316 + 0,049x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,028	-0,119	0,206	$y = -0,911 + 0,157x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,307	0,001	0,038	$y = 5,567 + 0,026x_5$
Dánsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,116	-0,207	0,056	$y = 9,808 - 0,076x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,099	-0,000	0,000	$y = 12,271 - 0,0001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,305	-0,167	-0,004	$y = 20,195 - 0,086x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,029	-0,161	0,282	$y = 6,021 + 0,061x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,058	-0,099	0,043	$y = 10,941 - 0,028x_5$

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z výsledků analýzy v tabulce 4 jsou vidět značné odlišnosti sledovaných zemí. Zatímco hodnoty Irska a Dánska nepoukazují na výrazné vlivy a ani index determinace nedosahuje nijak vysokých hodnot, Velká Británie je opakem. Nejen, že ve třech případech index determinace překročil hranici 0,7, ale i sklon regresní přímky je ve čtyřech případech jednoznačný.

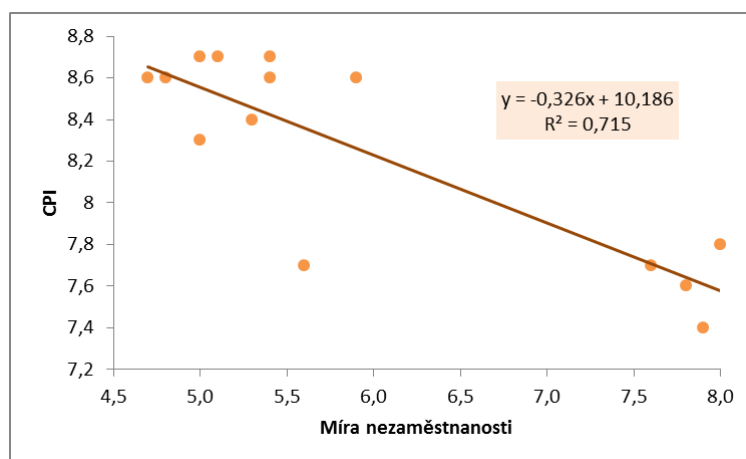
Nejvýraznější výsledky jsou u regrese mezi CPI a hustotou zalidnění. Zde jsou obě hranice záporné a index determinace dosahuje velikosti 0,785, což značí celkem vysoký vliv.

Obrázek 6: Výsledná regresní přímka pro CPI a hustotu zalidnění ve Velké Británii za období 1999-2012

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Na základě obrázku 6, znázorňujícího regresní přímku, lze říci, že **vnímání korupce klesá s klesající hustotou zalidnění a naopak**. Stejný závěr můžeme vyvodit z výsledků regrese mezi CPI a nezaměstnaností, která je graficky znázorněna na obrázku 7. Tady s klesající nezaměstnaností roste CPI a naopak. U státních příjmů nedosahuje index determinace tak vysoké hodnoty, a proto nelze jednoznačně určit velikost vlivu na CPI, naopak u státních výdajů je vliv na CPI zřejmý – s klesajícími státními výdaji roste index vnímání korupce a naopak.

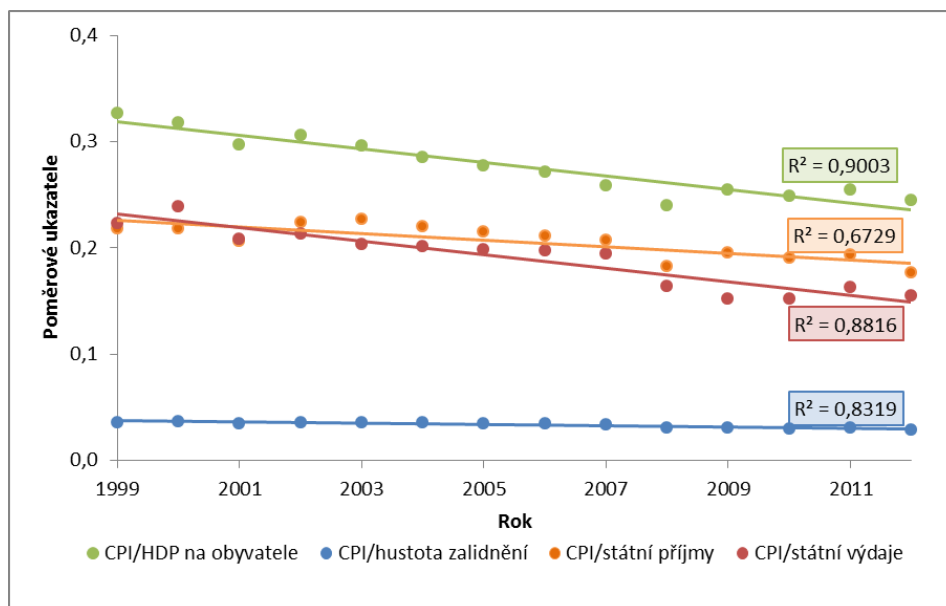
Obrázek 7: Lineární regresní přímka pro CPI a nezaměstnanost ve Velké Británii ve sledovaných letech

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

V případě Velké Británie došlo k prokázání určitých vlivů sledovaných ukazatelů na vnímání korupce obyvateli, ovšem až vícerozměrná regrese tyto vlivy lépe specifikuje.

7.2.3 Časové závislosti vybraných ukazatelů

V předchozí jednorozměrné lineární regrese byly prokázány některé vysoké vlivy ukazatelů na vývoj CPI. Pomocí časové analýzy můžeme zjistit, zda není vývoj ovlivněn i průběhem let. Z následujícího obrázku 8 je jasné, že poměrové ukazatele pro Velkou Británii se vyvíjejí v závislosti na čase.

Obrázek 8: Časové závislosti vybraných ukazatelů pro Velkou Británii s lineární regresní přímkou a velikostmi indexu determinace

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Na obrázku 8 jsou zobrazeny regresní přímky pro závislost čtyř vybraných poměrových ukazatelů na čase společně s indexy determinace, které určují významnost vlivu. Jde o poměry CPI s HDP na obyvatele, hustotou zalidnění, státními příjmy a státními výdaji. Pro závislost poměru CPI s mírou nezaměstnanosti a vývojem času nejsou výsledky nijak významné, proto nejsou na obrázku ani zobrazeny. Je vidět, že **ve Velké Británii mají na vnímání korupce vliv vývoje vybraných poměrových ekonomických a demografických ukazatelů**. Téměř lineární vývoj má závislost poměru CPI a HDP na obyvatele na čase. Regresní přímka téměř prochází jednotlivými body.

Již na základě této časové analýzy a jednorozměrné regresní analýzy lze říci, že ve Velké Británii byl prokázán významný vliv vybraných ukazatelů na vnímání korupce.

7.2.4 Vícerozměrná regresní analýza

Již v předchozí dvourozměrné regresní analýze bylo naznačeno, že u Dánska a Irska nebude existovat jasný vliv některého z ukazatelů. Ale u Velké Británie už několik závislostí

prokázáno bylo. Pomocí vícerozměrné regrese zjistíme rovnici regresní přímky a na jejím základě dopočítáme významnost jednotlivých členů rovnice.

Tabulka 5: Výsledky vícerozměrné regresní analýzy pro Velkou Británii, Irsko a Dánsko

Stát/R²	Velká Británie	R ² = 0,959
Rovnice	$y = 22,593 - 0,058x_1 + 0x_2 - 0,030x_3 - 0,202x_4 - 0,093x_5$	
Významnost (tendence)	Státní příjmy: 31,71 % (+/+)	Hustota zalidnění: 28,95 % (+/-)
Stát/R²	Irsko	R ² = 0,597
Rovnice	$y = 4,239 - 0,137x_1 + 0x_2 - 0,105x_3 - 0,027x_4 - 0,034x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota obyvatel: 40,68 % (+/-)	HDP/obyv.: 28,32 % (+/-)
Stát/R²	Dánsko	R ² = 0,553
Rovnice	$y = 7,454 - 0,026 - 0,001x_2 + 0,365x_3 + 0,097x_4 - 0,375x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota obyvatel: 44,62 % (+/-)	HDP/obyv.: 28,88 % (+/-)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z tabulky 5 vyplývá, že výsledná regresní rovnice pro Velkou Británii má vysoký index determinace, a tudíž výsledné y je nedefinováno známými x . Největší význam v rovnici mají státní příjmy. Regresní přímka odpovídající právě státním příjmům má rostoucí charakter a tak lze tvrdit, že s rostoucími státními příjmy roste i index vnímání korupce, tedy klesá vnímání korupce obyvateli.

U Irska a Dánska se opět potvrdilo, že zde nelze prokázat významný vliv některého ze sledovaných ukazatelů na CPI. U každé z rovnic samozřejmě existuje nejvýznamnější část, ovšem indexy determinace nedosahují tak vysokých hodnot, že bychom mohli dělat velké závěry.

Skupina zemí, které přistoupily k Evropským společenstvím v roce 1973, se vyznačuje především odlišností. Na jedné straně je Velká Británie jako ekonomicky silný ostrovní stát a na straně druhé Irsko, které se v posledních sledovaných čtyřech letech začalo potýkat s mírnými ekonomickými problémy, které lze sledovat především zvyšující se mírou nezaměstnanosti a klesajícím indexem vnímání korupce. Třetí stát, Dánsko, má stabilní ekonomiku, která se jako u všech severovýchodních zemí vyznačuje velice nízkým vnímáním korupce tamními obyvateli. Dalším typickým znakem pro tento stát jsou vysoké státní příjmy a výdaje, kterými se odlišuje od ostatních dvou zemí.

V této skupině států se podařilo nalézt u Velké Británie ukazatele, které mají velký vliv na vnímání korupce, a to státní příjmy a výdaje, hustota zalidnění a v neposlední řadě také nezaměstnanost a HDP na obyvatele. První dva ukazatele se výrazně dotýkají obyvatel,

především státní příjmy, které jsou závislé na výši daní, takže právě lidé tento ukazatel silně vnímají, u nezaměstnanosti lze očekávat obdobně silné vnímání. Ovšem hustota zalidnění není tak silně sledována obyvateli, a proto je to spíš teoretický vliv, který není nijak přímo zaznamenáván. V každém případě lze u Velké Británie na základě známých x odhadnout s vysokou pravděpodobností neznámé y , tedy CPI.

7.3 80. léta – Řecko, Španělsko a Portugalsko

Celá 80. léta jsou ve znamení rozšiřování Společenství o státy jižní Evropy. Prvním se stává v roce 1981 Řecko, které od pádu vojenského režimu v roce 1974 splnilo podmínky přijetí a stalo se tak významným strategickým členem. O pět let později přistupují další dva státy, které se vyznačují vysokými meziregionálními rozdíly, a to Španělsko a Portugalsko.

7.3.1 Shrnutí sledovaných ukazatelů

Řecko, Španělsko a Portugalsko se v období 1999 až 2012 vyznačovalo značnými odlišnostmi výsledků ekonomických ukazatelů. Zatímco CPI se pohybovalo mezi zhruba 3,5 a 7 body, nezaměstnanost silně kolísala od 4,5 % až po 25 %. Rozdíl maxima a minima HDP na obyvatele za sledované období dosahuje necelých 8 000 eur, což není tak významné. A stejně tak není významný i rozdíl v hustotě zalidnění, která se pohybuje od 79 do 115 osob na km². Významnější rozdíly nalezneme ve státních výdajích, tam se výsledky pohybují ve sledovaném období jak pod 40 %, tak nad 50 %. U státních příjmů je maximální rozdíl mírně nad 11 %.

Opět tedy nelze říci, že tyto země mají ve sledovaném období podobný vývoj. Zatímco v Řecku došlo v roce 2008 téměř ke státnímu krachu a od té doby prochází neustálými reformami, ve Španělsku a Portugalsku se situace prozatím tak silně nevyhrotila, i když vývoj ekonomických ukazatelů není nijak příznivý, a to především u Španělska.

7.3.2 Jednorozměrná lineární regresní analýza

Opět nejprve zjistíme marginální regresní analýzy pro uvedené tři země. Z tabulky je opět jasné, že nedochází k významným vlivům.

Tabulka 6: Výsledky jednorozměrných regresí u Řecka, Španělska a Portugalska

	R²	Dolní (95 %)	Horní (95 %)	Regresní rovnice [y = CPI]
Řecko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,361	-0,124	-0,011	$y = 5,006 - 0,067x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,001	-0,000	0,000	$y = 4,384 - 0,00001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,292	-0,0627	-0,007	$y = 30,332 - 0,317x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,015	-0,103	0,153	$y = 3,202 + 0,025x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,269	-0,149	0,003	$y = 7,755 - 0,073x_5$
Portugalsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,213	-0,078	0,007	$y = 6,624 - 0,035x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,145	-0,001	0,000	$y = 11,135 - 0,0003x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,296	-0,202	-0,003	$y = 17,972 - 0,103x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,095	-0,133	0,043	$y = 8,148 - 0,045x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,480	-0,097	-0,020	$y = 8,990 - 0,059x_5$
Španělsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,526	-0,079	-0,020	$y = 7,360 - 0,049x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,035	-0,000	0,000	$y = 8,186 - 0,0001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,587	-0,082	-0,025	$y = 11,303 - 0,054x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,445	0,043	0,246	$y = 1,186 + 0,144x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,500	-0,082	-0,019	$y = 8,408 - 0,051x_5$

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Je třeba si povšimnout relativně vysokých hodnot indexu determinace u hustoty zalidnění a také horní a dolní hranice jsou v těchto zemích záporné, tedy s rostoucí hustotou zalidnění klesá index vnímání korupce, což znamená, že lidé korupci vnímají více. **U všech zemí je tendence hustoty zalidnění rostoucí a je tedy jasné, že čím vyšší je hustota zalidnění, tím více je korupce vnímána.**

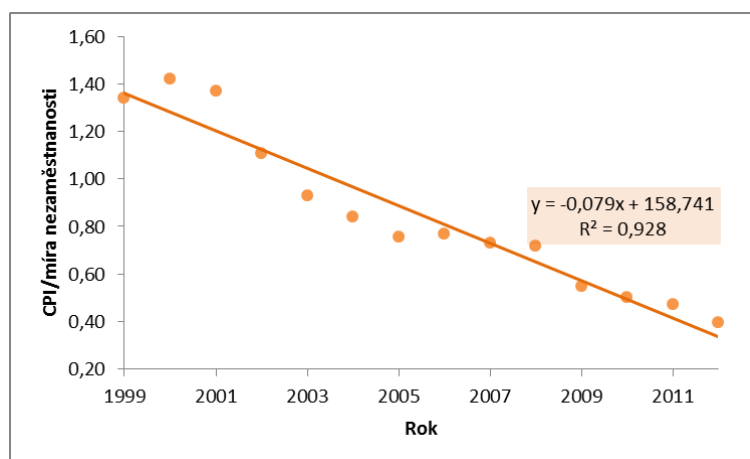
Je důležité se také zaměřit na výsledky analýzy v případě Španělska. Druhé nejvyšší hodnoty dosáhl index determinace u míry nezaměstnanosti. Záporné hodnoty dolní a horní hranice ukazují, že s rostoucí nezaměstnaností roste vnímání korupce v zemi, a tedy klesá CPI. Ve Španělsku se stala míra nezaměstnanosti od roku 2008 významnou hrozbou. Velice vysoká je nezaměstnanost především obyvatel mladších 30 let. Pokud dochází k tak rychlému růstu míry nezaměstnanosti, může to znamenat pro stát hrozbu budoucí nestability. Lidé pak mohou hledat příčiny těchto problémů právě v korupčním chování vedení státu. Ovšem ve Španělsku se vzhledem k rostoucí míře nezaměstnanosti, index CPI významně nemění. K největšímu poklesu o 0,4 body sice došlo v roce 2009, kdy začala nezaměstnanost silně růst, ale poté už byly tendence indexu spíše rostoucí.

Výsledky jednorozměrné regrese sice již mírně poukazují na některé ukazatele, které by mohly mít vliv na vnímání korupce obyvateli, ovšem významnost ještě není tak značná, aby mohly být vyvozeny jasné závěry.

7.3.3 Časová analýza

I když jsou všechny tři státy součástí jižní Evropy a vykazují obdobné problémy, především charakteristicky vyšší nezaměstnanost, výsledky časové analýzy jsou odlišné. Nebyla prokázána obdobná závislost u všech pěti ukazatelů pro uvedené státy.

U každého ze tří států existuje jedna časová závislost, která je významná. Například u Portugalska je to závislost poměru indexu vnímání korupce a míry nezaměstnanosti na čase. Výsledný index determinace je roven 0,928 a také body grafu jsou jasně proložené lineární regresní přímkou.

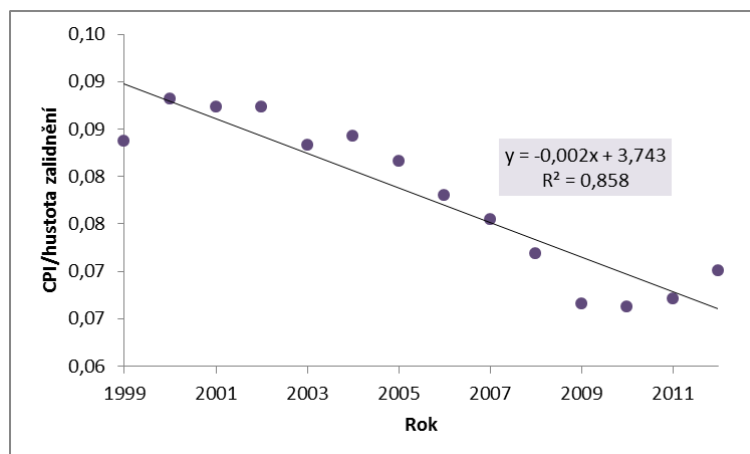
Obrázek 9: Časová závislost poměru CPI a míry nezaměstnanosti pro Portugalsko s proloženou lineární regresní přímkou a uvedenou regresní rovnicí a indexem determinace

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Na obrázku 9 je vidět oscilace bodů dané závislosti. Je jasné, že vývoj poměru CPI a míry nezaměstnanosti v průběhu času klesá.

Podobný vývoj, ale pro jiný ukazatel je i ve Španělsku. Zde byla prokázána časová závislost na poměru CPI a hustoty zalidnění. Index CPI dosahuje sice nižších hodnot, ale i tak je velmi významný.

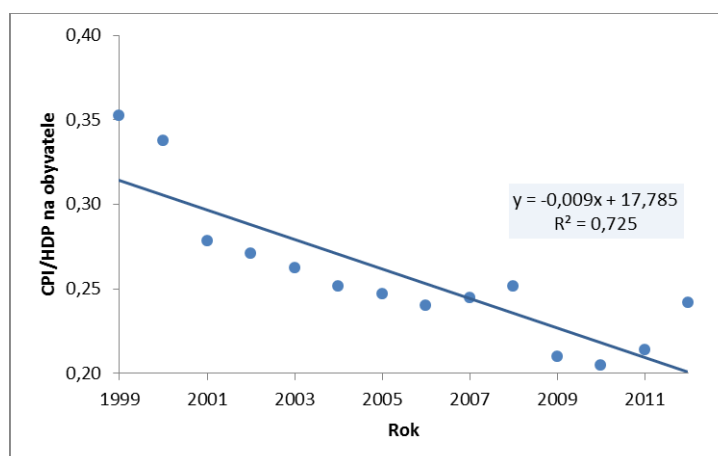

Obrázek 10: Časová závislost poměru CPI a hustoty zalidnění pro Španělsko s proloženou lineární regresní přímkou a uvedenou regresní rovnicí a indexem determinace

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Na obrázku 10 je opět vidět jasná oscilace bodů kolem regresní přímky.

U poslední jihoevropské země této skupiny byla prokázána také existence časové závislosti a to na poměru CPI a HDP na obyvatele.

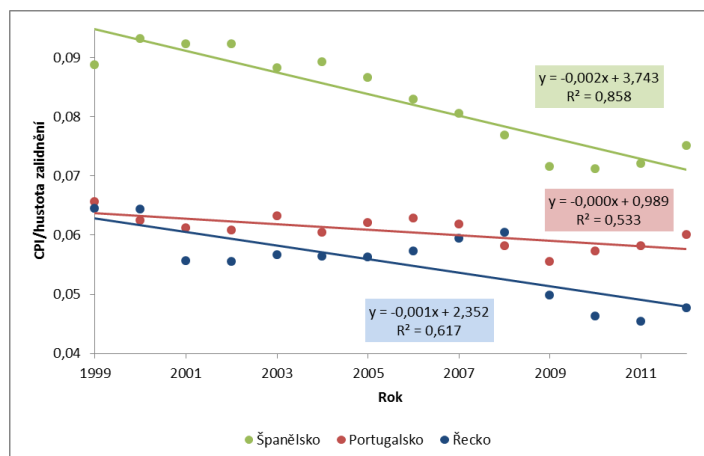

Obrázek 11: Časová závislost poměru CPI a HDP na obyvatele pro Řecko s proloženou lineární regresní přímkou a uvedenou regresní rovnicí a indexem determinace

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Oscilace bodů kolem regresní přímky už není tak výrazná jako u předchozích dvou obrázků, ale i tak výrazných odchylek je ve sledovaném období velmi málo.

Je vidět, že u každého státu existuje regresní závislost mezi vývojem času a jedním z poměrových ukazatelů. Ovšem každý ze států má nejvyšší hodnoty indexu determinace u jiných ukazatelů. Pokud bychom se zaměřili na státy jako na skupinu a chtěli nalézt společné znaky časových závislostí, zjistili bychom, že nějaké existují. **Nejzajímavější se v tomto ohledu jeví poměry CPI a hustoty zalidnění a CPI a státních výdajů.**

Obrázek 12: Časové závislosti poměru CPI a hustoty zalidnění pro Řecko, Španělsko a Portugalsko s proloženými lineárními regresními přímkami

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z uvedeného obrázku 12 je vidět, že body všech tří závislostí sice oscilují kolem regresních přímek, ale výsledné přímky mají odlišné směrnice. Pokud však známe výsledné regresní rovnice, můžeme vyčíst určitou zajímavost.

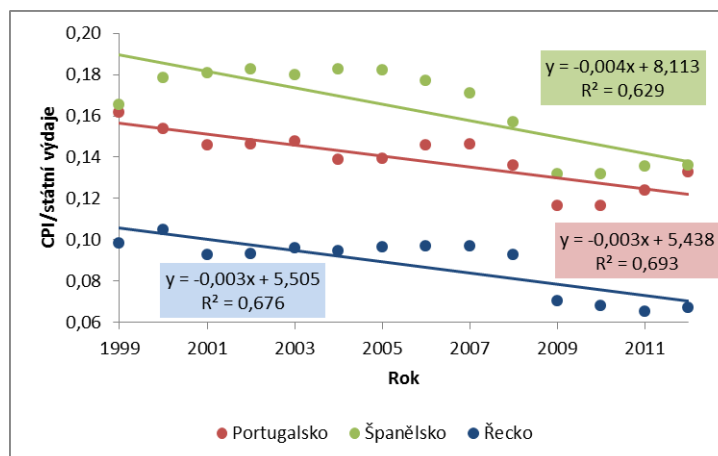
Tabulka 7: Jednorozměrné regresní rovnice pro časovou závislost poměru CPI a hustoty zalidnění

	R^2	Regresní rovnice [$y = \text{CPI/hustota zalidnění}$]
Portugalsko	0,533	$y = 0,989 - 0,0005x$
Španělsko	0,858	$y = 3,743 - 0,002x$
Řecko	0,617	$y = 2,352 - 0,001x$

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Pokud se zaměříme na dvě země Španělsko a Řecko, tak z regresních rovnic z tabulky 7 můžeme vidět, že směrnice přímky jsou násobky, tedy směrnice lineární regresní přímky pro Španělsko je dvojnásobkem směrnice pro Řecko. Vývoj regresní přímky Španělska a tendence bodů časové analýzy pro poměr CPI a hustoty obyvatelstva je tedy dvakrát tak strmější a rychleji klesající.

U poměrového ukazatele CPI a státních výdajů jsou podobnosti ještě více zřetelné.

Obrázek 13: Časové závislosti poměru CPI a státních výdajů pro Řecko, Španělsko a Portugalsko s proloženými lineárními regresními přímkami

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

U této analýzy je výrazná podobnost sklonu přímek u Řecka a Portugalska, jelikož výsledné regresní přímky jsou téměř rovnoběžné. I tendence jednotlivých bodů vzhledem k regresní přímce je obdobná, a tak můžeme říci, že vývoj poměrového ukazatele CPI/státní výdaje je v Řecku a Portugalsku shodný, tedy klesající.

Výsledky časové závislosti u této skupiny zemí jsou velice zajímavé. **Byly prokázány nejen významné závislosti poměrových ukazatelů jednotlivých zemí na čase, ale i podobnosti vývoje ukazatelů mezi zeměmi navzájem.** Závěrem této analýzy lze říci, že byly potvrzeny časové závislosti u jednotlivých zemí na poměrových ukazatelích. A také můžeme u těchto tří jihoevropských zemí sledovat určité podobnosti vývoje sledovaných ukazatelů.

7.3.4 Vícerozměrná regresní analýzy

Již u předchozích dvou skupin států byly u vícerozměrné analýzy nalezeny silné vlivy jednotlivých ukazatelů na vnímání korupce. Jinak tomu není ani u této trojice jihoevropských zemí.

Tabulka 8: Výsledky vícerozměrné regresní analýzy pro Portugalsko, Španělské a Řecko

Stát/R²	Portugalsko	R ² = 0,596
Rovnice	$y = 5,028 - 0,007x_1 + 0x_2 + 0,084x_3 + 0,031x_4 - 0,085x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 45,31 % (+/-)	HDP/obyv.: 27,20 % (+/-)
Stát/R²	Španělsko	R ² = 0,919
Rovnice	$y = 5,415 + 0,131x_1 + 0,001x_2 - 0,225x_3 + 0,045x_4 - 0,015x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 45,69 % (-/-)	HDP/obyv.: 41,54 % (+/+)
Stát/R²	Řecko	R ² = 0,888
Rovnice	$y = 72,345 - 0,001x_1 + 0,001x_2 - 0,990x_3 + 0,134x_4 + 0,015x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 83,22 % (-/-)	HDP/obyv.: 9,78 % (+/+)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Výsledky vícerozměrné regrese jsou obdobné jako u předchozích skupin zemí. Tato skupina států má však stejné **nejvýznamnější ukazatele, které ovlivňují vnímání korupce a je jím hustota zalidnění a HDP na obyvatele**. Určitou odchylku můžeme spatřovat u Portugalska, kde index determinace dosahuje pouhých 0,596, což znamená, že regresní analýza není tak významná, jako u dalších dvou zemí. Důvod této odlišnosti je především v hospodářském vývoji. Především míra nezaměstnanosti je zde nejnižší a hustota zalidnění je oproti Španělsku a Řecku vyšší.

Z uvedených třech analýz vyplývá, že **index vnímání korupce je ovlivňován hospodářským vývojem**. Jeden z nejdůležitějších vlivů má HDP na obyvatele, které se především u vícerozměrné regrese ukázalo jako nejvýznamnější. Neopomenutelným vlivem je také míra nezaměstnanosti, která je u těchto jihoevropských států vysoká, a tak lze předpokládat nespokojenost tamního obyvatelstva a hledání důvodů těchto problémů. Korupční jednání pak může být obyvateli chápáno jako jedna z příčin hospodářské nestability země.

7.4 Rok 1995 – Švédsko, Finsko a Rakousko

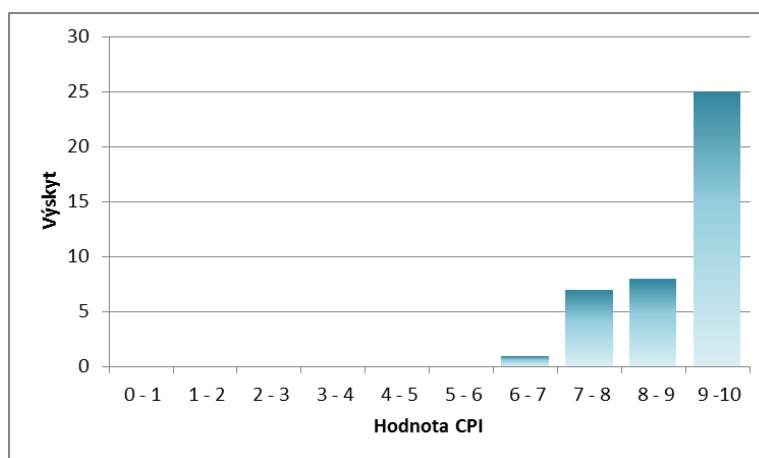
Celá 90. léta jsou ve znamení velkých změn. Po rozpadu východního bloku dochází demokratizaci postkomunistických zemí a jejich přechodu od centrálně plánované ekonomiky k tržní. Evropská unie se začíná připravovat na přijetí nových východoevropských zemí a dochází tak k institucionálním změnám zakotvených především v Maastrichtské a Niceské smlouvě.

V roce 1995 však ještě EU přijímá mezi své členy tři ekonomicky stabilní země Švédsko, Finsko a Rakousko.

7.4.1 Sledované ukazatele

Tyto dvě severoevropské a jedna středoevropská země jsou ekonomicky velmi stabilní a významné. Sledované ukazatele dosahují v daném období velmi příznivých hodnot. Například HDP na obyvatele je po dobu všech 14 let v rozmezí 25 000 až 35 000 eur. Pokud je země ekonomicky stabilní lze předpokládat, že tomu bude odpovídat i míra nezaměstnanosti. V těchto třech státech se pohybuje pod hranicí 10 % a nelze říci, že by v posledních letech nějak výrazně narůstala.

Co se týká vnímání korupce, je v těchto zemích prakticky nevnímána. Menší výjimkou je Rakousko, kde se index CPI pohybuje v rozmezí necelých sedmi a devíti.

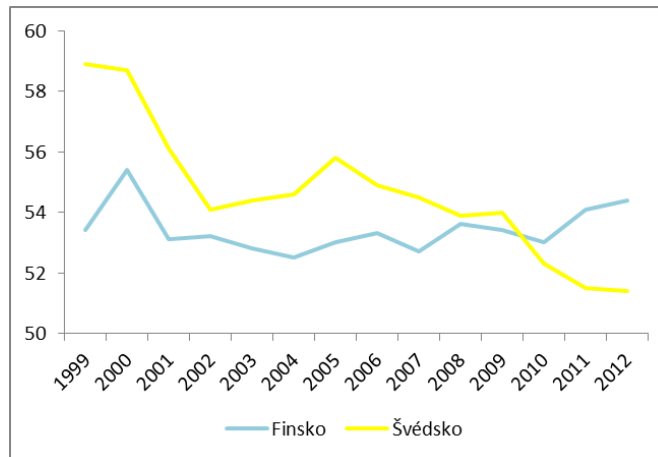

Obrázek 14: Výskyt CPI v Rakousku, Švédsku a Finsku ve sledovaných letech

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [17]

Z uvedeného obrázku 14 je vidět, že 25 hodnot CPI u sledovaných zemí v daném období je v rozmezí mezi 9 a 10. Tyto hodnoty patří samozřejmě severským zemím, které jsou nízkým vnímáním korupce populární.

Zajímavé u této skupiny jsou dva ukazatele týkající se hospodaření státu. Jak státní příjmy, tak i výdaje se pohybují v rozmezí 47 až 59 % z HDP. Velmi vysoké jsou státní příjmy i výdaje právě severských zemí.

Obrázek 15: Vývoj státních příjmů ve Finsku a Švédsku ve sledovaném období

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13]

Tendence státních příjmů je u Švédska klesající. Takový vývoj můžeme přičítat změně v politické struktuře, kdy v posledních letech se ve Švédsku dostávají k moci spíše středopravicové strany. Finsko má víceméně stabilní vývoj a v posledních třech letech dochází dokonce k růstu státních příjmů. Tento vývoj je opět silně provázán s politickými postoji.

Rakouské státní příjmy i výdaje se pohybují stabilně mezi 47 a 51 % z HDP a výdaje mezi 48 a 54 %.

Tři země, které do EU přistoupily v roce 1995, jsou charakteristické ekonomickou stabilitou, spokojeností obyvatel a nízkou mírou vnímání korupce. Mírnou výjimkou je sice Rakousko, kde je korupce vnímána více, ale i tak se pohybuje vysoko nad hranicí 6 bodů.

7.4.2 Jednorozměrné regresní analýzy

V následující tabulce 9 jsou uvedeny výsledky marginálních analýz pro všech pět ukazatelů pro jednotlivé státy.

Tabulka 9: Výsledky jednorozměrné regrese pro Rakousko, Švédsko a Finsko

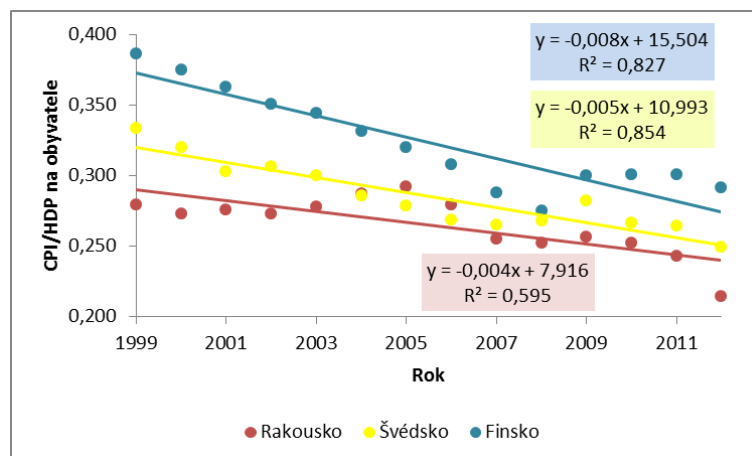
	R²	Dolní (95 %)	Horní (95 %)	Regresní rovnice [y = CPI]
Rakousko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,331	0,055	0,997	$y = 5,679 + 0,529x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,026	-0,000	0,000	$y = 8,154 - 0,00001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,004	-0,167	0,136	$y = 9,445 - 0,015x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,230	-0,399	0,028	$y = 17,052 - 0,186x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,123	-0,261	0,067	$y = 12,945 - 0,097x_5$
Švédsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,129	-0,151	0,036	$y = 9,624 - 0,058x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,111	-0,000	0,000	$y = 9,925 - 0,00002x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,206	-0,339	0,036	$y = 12,285 - 0,152x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,226	-0,006	0,072	$y = 7,394 + 0,033x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,106	-0,021	0,072	$y = 7,855 + 0,025x_5$
Finsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,522	0,096	0,388	$y = 7,461 + 0,242x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,499	-0,000	0,000	$y = 12,789 - 0,0001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,742	-1,775	-0,815	$y = 29,651 - 1,295x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,000	-0,287	0,290	$y = 9,408 + 0,002x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,424	-0,122	-0,019	$y = 13,092 - 0,070x_5$

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Je jasné, že **žádné výrazné vlivy na vnímání korupce nebyly prokázány**. U severských zemí je zřejmé, že když není korupce vnímána, pak nemůže být ani ovlivňována ekonomickými či jinými ukazateli. Jediný mírně vyšší vliv byl prokázán u hustoty zalidnění na CPI Finska, kde index determinace dosahuje 0,742 a i obě dvě hranice jsou záporné. Lze tedy podotknout, že ve Finsku s rostoucí hustotou zalidnění klesá index vnímání korupce a korupce je tedy silněji vnímána obyvatelstvem. Jiné výrazné výsledky, kde by hranice dosahovaly pouze kladných či pouze záporných hodnot a index determinace byl významně vysoký, v tabulce 9 nenajdeme.

7.4.3 Časové závislosti

Časové závislosti u této trojice států opět nejsou nijak významné. Najdeme zde jeden shodný vliv, a to závislost na čase poměrového ukazatele CPI/HDP na obyvatele. U všech zemí je index determinace relativně vysoký. U Finska je to 0,827, u Švédska 0,854 a 0,595 u Rakouska. Opět je zde vidět podobnost severských zemí. Všechny tři časové závislosti mají klesající tendence, tedy **s postupujícím časem klesá poměr CPI a HDP na obyvatele**. Tento vývoj je způsoben rostoucím HDP na obyvatele a stabilním CPI.

Obrázek 16: Časové závislosti Rakouska, Švédska a Finska pro ukazatel CPI/HDP na obyvatele

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Výsledky časové závislosti sice prokázaly určitý vliv poměru CPI a HDP na obyvatele, ovšem na základě této analýzy nelze jednoznačně říci, co má přímý vliv na vnímání korupce obyvatele.

7.4.4 Vícerozměrná regrese

Výsledky vícerozměrné regrese u předchozích skupin států jasně vymezily vlivy jednotlivých ukazatelů a i u této skupiny ji lze chápat jako nejvýznamnější analýzu, až na velkou výjimku tvoří Švédsko.

Tabulka 10: Výsledky vícerozměrné regrese pro Rakousko, Švédsko a Finsko

Stát/R²	Rakousko	R ² = 0,762,
Rovnice	$y = 51,010 + 0,215x_1 + 0x_2 - 0,199x_3 - 0,457x_4 - 0,001x_5$	
Významnost (tendence)	Státní příjmy: 50,03 % (+/-)	Hustota zalidnění: 42,82 % (+/-)
Stát/R²	Švédsko	R ² = 0,315
Rovnice	$y = 2,275 - 0,061x_1 + 0x_2 - 0,039x_3 + 0,033x_4 + 0,072x_5$	
Významnost (tendence)	Státní výdaje: 41,03 % (+/-)	HDP/obyv.: 26,76 % (+/-)
Stát/R²	Finsko	R ² = 0,933
Rovnice	$y = -9,060 + 0,575x_1 + 0x_2 + 1,152x_3 - 0,008x_4 - 0,127x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota obyvatel: 52,62 % (+/-)	Státní výdaje: 20,61 % (+/-)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

V tabulce 10 je vidět, že **Švédsko se silně vymyká dvěma ostatním zemím**. Ani vícerozměrnou regresí nebyly v této severské zemi prokázány významné vlivy na index vnímání korupce. Bohužel i hranice spolehlivosti se u všech ukazatelů liší, proto nelze definovat jasné vlivy.

Švédsko je zemí, kde se až v roce 2012 dostal index CPI pod hranici 9 bodů. Všechny ekonomické ukazatele jsou zde stabilní – nezaměstnanost se pohybuje pod hranicí 10 % a HDP na obyvatele roste a v roce 2012 dosáhl dokonce velikosti 35 300 eur. Tato země je jednou z nejnižší hustotou zalidnění, a to především v důsledku nepříznivých přírodních podmínek v severních oblastech. Jediný mírně nestabilní vývoj je u státních příjmů a výdajů, kde rozdíl mezi maximem a minimem ve sledovaném období je okolo 7 %. Ovšem státní příjmy a výdaje jsou v kompetenci vedení států, a jelikož je Švédsko demokratická země, tak právě obyvatelé rozhodují o struktuře částečně výkonné i zákonodárné moci. Obyvatelé Švédska korupci nevnímají, není sice jasné, zda korupční chování ve společnosti existuje, ale index CPI ho nezaznamenává. Proto nelze nalézt ukazatele, které by korupční vnímání ovlivňovaly.

U Rakouska a především Finska jsou výsledky vícerozměrné regrese již podobné s ostatními zeměmi. Index determinace je vysoký a i vlivy jednotlivých ukazatelů jsou zřejmé. Je jasné, že **velký význam u této skupiny zemí mají státní příjmy a výdaje, a také hustota zalidnění**. Výsledných vícerozměrných regresní rovnice určují vlivy, které mění vnímání korupce, ovšem je důležité podotknout, že horní a dolní hranice jsou rozdílné, a tak není přesně určeno, zda by díky záměrné intervenci index CPI klesal či rostl.

Trojice zemí, které přistoupili v roce 1995, lze charakterizovat, jak již bylo zmíněno, jako ekonomicky vyspělé země s velkými podobnostmi. Tato skupina je jednou z nejpodobnějších. Pro všechny země je charakteristický vysoký index CPI, spokojenost obyvatel a v neposlední řadě i částečně nepříznivé přírodní podmínky. Severské země jsou klasicky významné nízkou hustotou zalidnění, u Rakouska je zase hustota charakteristická pro střední Evropu.

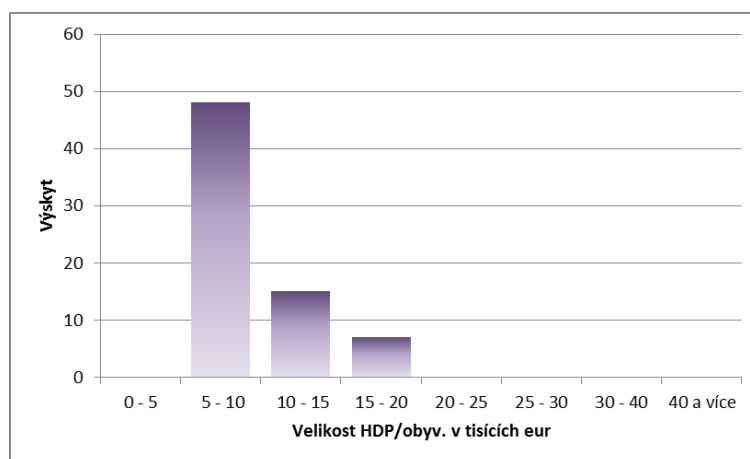
7.5 Rok 2004 – největší rozšíření

Začátek nového století je pro EU obdobím velkých změn. Pro mnoho členských zemí se stává novým platidlem euro a v roce 2004 se unie rozšiřuje o dalších 10 států. Většina z nich jsou bývalé sovětské satelity, pouze dva z nich jsou ostrovní státy Středomoří. A tak se počet členských států zastavuje na čísle 25. Novými zeměmi EU jsou: Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Kypr a Malta.

7.5.1 Státy střední a východní Evropy

Státy střední a východní Evropy, které se staly součástí EU v roce 2004 jsou charakteristické svými odlišnostmi, společným znakem je zařazení mezi ekonomicky slabší země EU.

Zajímavé odlišnosti jsou v HDP na obyvatele. Nejčastěji se tento ukazatel pohyboval v rozmezí pěti až deseti tisíc eur.

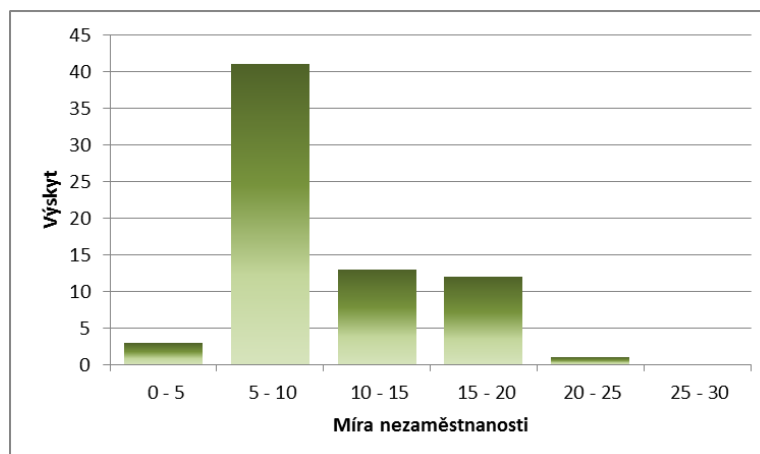

Obrázek 17: Výskyt HDP na obyvatele u států střední a východní Evropy v jednotlivých skupinách ve sledovaném období

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13]

Z obrázku 17 vyplývá, že více než 20 hodnot se pohybuje nad hranicí 10 000 eur. Tyto hodnoty patří ke Slovinsku, které je ve sledovaném období neustále nad hranicí 10 000 eur a ČR, která tuto hranici předkročila v roce 2005.

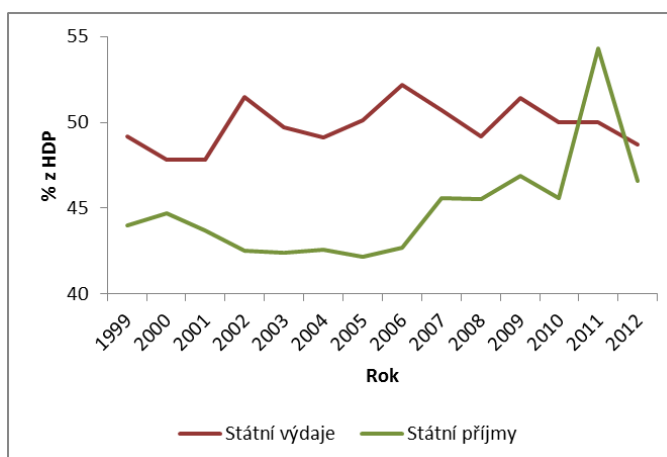
Mírně povzbudivé jsou výsledky míry nezaměstnanosti. Většina hodnot se nachází mezi pěti až deseti procenty a několik výsledků ve sledovaném období je i pod hranicí pěti procent. Pouze jedenkrát došlo k dosažení 20 %, a to v Polsku v roce 2002.

Obrázek 18: Výskyt míry nezaměstnanosti ve sledovaných letech pro státy střední a východní Evropy

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13]

Jak již bylo zmíněno, všechny tyto státy procházely v 90. letech demokratizací, jelikož do roku 1989 zde vládl komunistický režim. Pro ultralevicovou politiku je charakteristické vysoké procento státních výdajů i příjmů. Většina těchto zemí se již dokázala dobře přetřansformovat a i tento ukazatel je srovnatelný se státy západní Evropy. Pouze u Maďarska se ukazatel státních příjmů pohybuje vysoko nad hranicí 40 % a dokonce přesahuje i padesátiprocentní hranici.

Obrázek 19: Vývoj státních příjmů a výdajů v Maďarsku ve sledovaném období 1999-2012

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13]

Vysoký nárůst státních příjmů byl zřejmě způsoben nástupem nové vlády, která se snažila zavést nová opatření a zvýšila daně. Ovšem tento zásah v následujícím roce zrušila, jelikož ekonomice to spíše uškodilo.

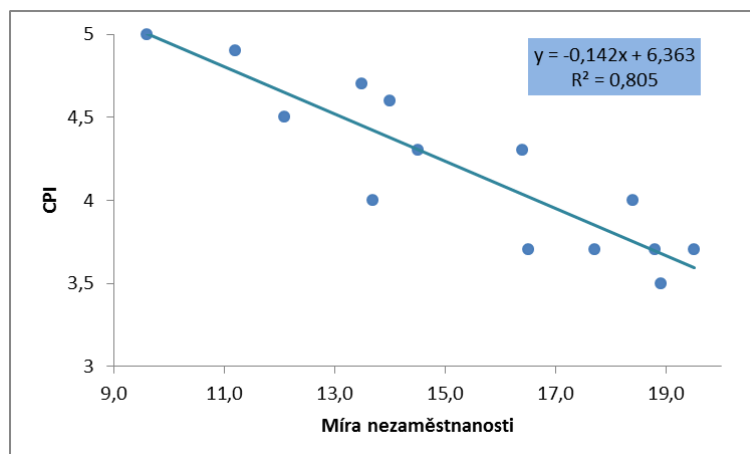
Hustota zalidnění se ve všech těchto zemích nacházela v rozmezí 90 až 133 obyvatel na km². A index vnímání korupce CPI dosáhl maxima 6,7 ve Slovinsku v roce 2008 a minima v Polsku v roce 2005.

Tabulka 11: Výsledky jednorozměrné regrese pro státy střední a východní Evropy

	R²	Dolní (95 %)	Horní (95 %)	Regresní rovnice [y = CPI]
Česká republika				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,458	-0,441	-0,083	$y = 6,391 - 0,262x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,503	0,000	0,000	$y = 1,997 + 0,0002x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,230	-0,024	0,333	$y = -15,716 + 0,155x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,025	-0,285	0,170	$y = 6,779 - 0,058x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,342	-0,226	-0,015	$y = 9,752 - 0,121x_5$
Slovensko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,805	-0,186	-0,098	$y = 6,363 - 0,142x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,626	0,000	0,000	$y = 2,162 + 0,0003x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,059	-1,912	0,823	$y = 64,179 - 0,544x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,711	-0,208	-0,089	$y = 9,430 - 0,149x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,657	-0,114	-0,043	$y = 7,373 - 0,078x_5$
Slovinsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,064	-0,472	0,195	$y = 6,880 - 0,139x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,246	-0,000	0,000	$y = 3,073 + 0,0002x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,132	-0,114	0,487	$y = -12,523 + 0,186x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,208	-1,039	0,105	$y = -12,523 + 0,186x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,003	-0,206	0,171	$y = 6,788 - 0,018x_5$
Maďarsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,015	-0,093	0,063	$y = 5,169 - 0,015x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,012	-0,000	0,000	$y = 5,340 - 0,00003x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,008	-0,138	0,184	$y = 2,563 + 0,023x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,056	-0,070	0,031	$y = 5,928 - 0,020x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,049	-0,164	0,077	$y = 7,203 - 0,023x_5$
Polsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,568	-0,191	-0,056	$y = 6,058 - 0,124x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,624	0,000	0,001	$y = 0,001 + 0,001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,164	-0,233	1,341	$y = -63,460 + 0,554x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,105	-0,643	0,190	$y = 13,139 - 0,227x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,004	-0,374	0,455	$y = 2,601 + 0,040x_5$

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z tabulky 11 vyplývá, že **jednorozměrná analýza je pro většinu států nevýznamná**. Až na **Slovensko**, nebyly nikde prokázány významné vlivy na index CPI. Slovensko je z této skupiny zemí z hlediska této analýzy nejzajímavější zemí. Nejen, že index determinace dosahuje u velké většiny ukazatelů hodnoty vyšší než 0,6, ale také horní a dolní hranice jsou buď jen kladné, nebo jen záporné.

Obrázek 20: Regresní přímka pro CPI a míru nezaměstnanosti pro Slovensko

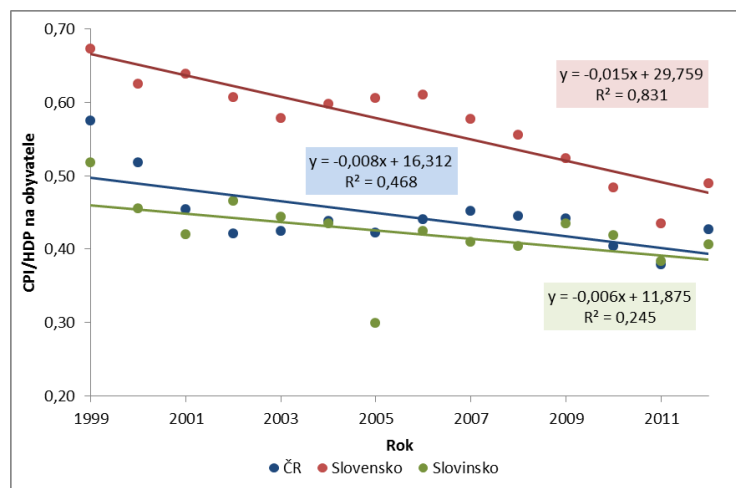
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Na obrázku 20 je znázorněna regresní přímku pro závislost CPI a nezaměstnanosti. **Tendence jsou klesající, což znamená, že s rostoucí nezaměstnaností, klesá index CPI a naopak.** Tento vývoj je klasický pro nezaměstnanost. Pokud roste nezaměstnanost, klesá stabilita země, jelikož obyvatelstvo je nespokojeno, proto hledá příčiny těchto problémů. Tradičním řešením médií je pak medializace afér, které mají korupční podtext, tím pak dochází ke zvyšování korupčního vnímání mezi obyvateli a klesá tak index CPI.

Marginální výsledky regresní analýzy opět potvrdily, že vnímání korupce nelze ovlivnit jedním ukazatelem. Nelze tento problém ani zobecňovat pro všechny země, jelikož v každém státě je korupční chování zakotveno jinak.

Z hlediska výsledků časové analýzy můžeme těchto pět států rozdělit na dvě skupiny. První, kde vysoký vliv má poměr CPI a HDP na obyvatele a druhá, u které je nejvýraznější poměr CPI a nezaměstnanosti.

Do první skupiny jsou zařazeny tři státy – Česká republika, Slovensko a Slovinsko.

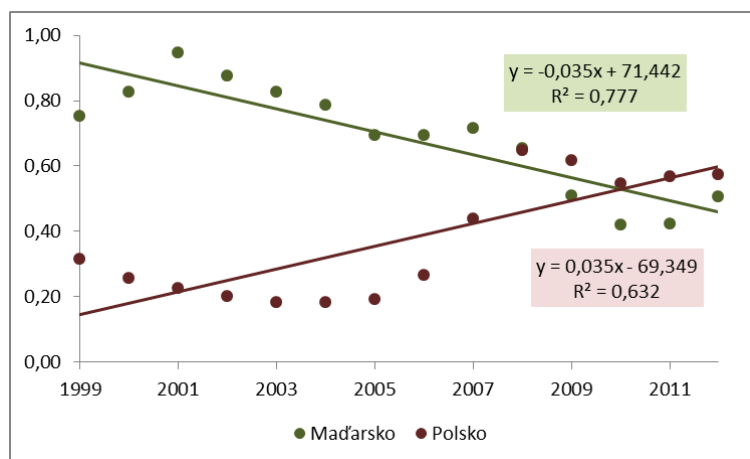

Obrázek 21: Výsledné regresní přímky pro závislosti poměru CPI a HDP na obyvatele ne čase pro ČR, Slovensko a Slovinsko

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

U všech tří zemí je regresní přímka klesající, což znamená, že **poměr CPI a HDP na obyvatele v průběhu času klesá**. Tento vývoje je opět důsledkem rostoucího HDP a víceméně stabilního CPI.

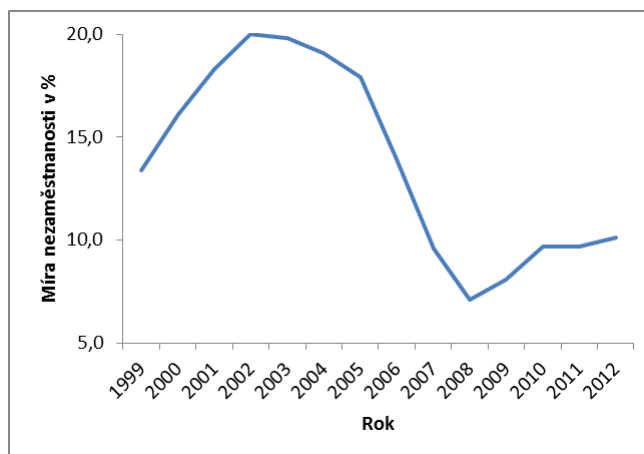
U druhé skupiny, **Polska a Maďarska, je nejvýznamnější vliv času na poměr CPI a nezaměstnanost**. Ovšem vývoje regresní přímek jsou opačné.

Obrázek 22: Výsledné regresní přímky pro závislosti poměru CPI a míry nezaměstnanosti na čase pro Polsko a Maďarsko

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z obrázku 22 je vidět, že v Maďarsku je obvyklý klesající průběh regresní přímky, což znamená, že s postupem času klesá poměr CPI a míry nezaměstnanosti. Pokles je důsledkem růstu nezaměstnanosti. Ale v Polsku je to přesně naopak, opět musíme příčinu hledat ve vývoji nezaměstnanosti, která je v Polsku spíše klesající.

Obrázek 23: Vývoj nezaměstnanosti v Polsku v letech 1999-2012

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13]

Tento vývoj nezaměstnanosti je pro tuto skupinu států velmi neobvyklý.

Vícerozměrnou regresí se opět u některých států prokázalo, že na vnímání korupce má vliv velké množství ukazatelů. Ovšem v této skupině se nachází i země, u kterých se neprokázaly jednoznačné vlivy ukazatelů na vnímání korupce.

Tabulka 12: Výsledky vícerozměrné regrese pro státy východní a střední Evropy

Stát/R²	Česká republika	R² = 0,759
Rovnice	$y = -7,898 - 0,134x_1 + 0x_2 + 0,112x_3 + 0,117x_4 - 0,137x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 52,89 % (+/-)	Státní výdaje: 24,39 % (+/-)
Stát/R²	Slovensko	R² = 0,940
Rovnice	$y = -104,997 - 0,156x_1 - 0,001x_2 + 1,138x_3 - 0,218x_4 - 0,049x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 86,49 % (+/-)	Státní příjmy: 6,08 % (+/-)
Stát/R²	Slovinsko	R² = 0,486
Rovnice	$y = -44,796 - 0,286x_1 + 0x_2 + 0,854x_3 - 0,429x_4 - 0,170x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 70,33 % (+/-)	Státní příjmy: 15,42% (+/-)
Stát/R²	Maďarsko	R² = 0,131
Rovnice	$y = 16,897 + 0,004x_1 + 0x_2 - 0,071x_3 - 0,032x_4 - 0,050x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 62,27% (+/-)	Státní výdaje: 20,70% (+/-)
Stát/R²	Polsko	R² = 0,888
Rovnice	$y = -65,522 - 0,076x_1 + 0x_2 + 0,607x_3 - 0,202x_4 + 0,068x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 83,65 % (+/-)	Státní příjmy: 9,11 % (+/-)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z tabulky 12 je zřejmé, že výsledky této analýzy jsou velmi rozdílné. **Zatímco u České republiky, Slovenska a Polska lze na základě těchto rovnic určit vlivy jednotlivých ukazatelů na vnímání korupce, ovšem u Maďarska a Slovinska tomu tak není.** Právě tyto

dva státy jsou velmi ojedinělé. Ani u jedné analýzy nebyly prokázány žádné výrazné vlivy sledovaných ukazatelů na vnímání korupce. Je tedy velmi těžké předvídat budoucí vývoj korupce. Maďarsko a Slovinsko jsou velmi odlišné státy. Zatímco Slovinsko je jednou z ekonomicky nejvyspělejších zemí bývalého východního bloku v Maďarsku je tomu naopak – HDP na obyvatele spíše stagnuje a v posledních letech dochází k růstu nezaměstnanosti. Důvody, proč právě u těchto dvou států jsou výsledky tak nepřesné jsou nejasné. Nelze přesně říci, proč zrovna u těchto dvou států nebyly prokázány žádné silné vlivy ekonomických ukazatelů na vnímání korupce.

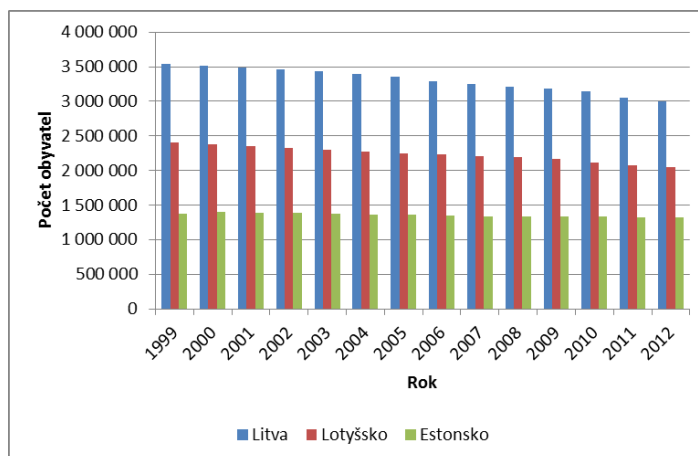
U ostatních třech států byla opět prokázána významnost vícerozměrné analýzy, kdy při sledování více ukazatelů se projevují jednotlivé vlivy. **Největší vliv má hustota zalidnění.** Ta tvoří ve všech regresních rovnicích nejvyšší procento zastoupení. Na vnímání korupce má také výrazný vliv hospodaření státu, tedy státní příjmy a výdaje.

7.5.2 Pobaltské státy

Součástí největšího rozšíření EU byly i tři malé státy na pobřeží Baltského moře – Estonsko, Litva a Lotyšsko. I když mají tyto státy velice podobnou historii a především vývoj ve 20. století v současnosti jde každá svou cestou. Země mají velké odlišnosti ve sledovaných ukazatelích. Nejen, že CPI se pohybuje od 3,4 do 6,7, ale i rozdíl v HDP na obyvatele je na tak blízké země vysoký – více než 6 000 eur.

Nejvíce rozvinout zemí je Estonsko, které má nejvyšší hodnoty HDP na obyvatele a i nejnižší míru nezaměstnanosti. I když v současnosti se nezaměstnanost u všech zemí pohybuje nad hranicí 10 %. Co se týká hustota zalidnění, tak i zde najdeme rozdíly. Zatímco v Estonsku se tento ukazatel pohybuje okolo 30, v Litvě a Lotyšsku přesahuje hranici 40. Společným znakem hustoty zalidnění je však klesající charakter. U většiny zemí východní Evropy, které vstoupily do EU v roce 2004, je charakteristický stagnující vývoj počtu obyvatel, ovšem u Pobaltských republik je tendence již klesající, a to především u Litvy a Lotyšska.

Obrázek 24: Vývoj počtu obyvatel v Litvě, Lotyšsku a Estonsku v letech 1999 - 2012

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13]

Pokles obyvatel v těchto státech může být pouze důsledkem slabé ekonomiky. Průměrné HDP na obyvatele za sledované období dosahuje 6 529 a průměrná nezaměstnanost je necelých 12 %.

Velké podobnosti a stabilita vývoje je u ukazatelů státního hospodaření. Zde se hodnoty státních příjmů a výdajů pohybují od 32 do necelých 45 % z HDP. Přičemž nejvyšší výdaje jsou ve sledovaném období v Lotyšsku a nejnižší v Estonsku a co se týče státních příjmů, tak právě v Estonsku jsou nejvyšší a nejnižší jsou v Litvě.

Tabulka 13: Výsledky jednorozměrné analýzy pro Litvu, Lotyšsko a Estonsko

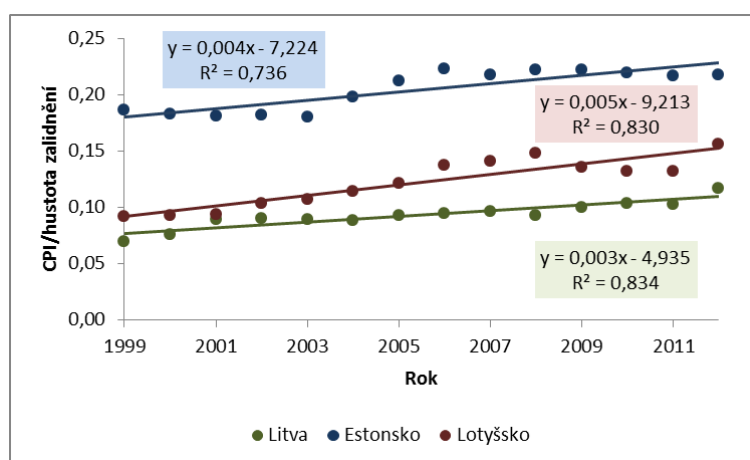
	R^2	Dolní (95 %)	Horní (95 %)	Regresní rovnice [y = CPI]
Estonsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,075	-0,112	0,045	$y = 6,536 - 0,033x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,740	0,000	0,000	$y = 4,149 + 0,0003x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,752	-0,945	-0,444	$y = 27,117 - 0,695x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,241	-0,011	0,203	$y = 2,589 + 0,096x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,083	-0,042	0,118	$y = 4,745 + 0,038x_5$
Litva				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,008	-0,061	0,046	$y = 4,799 - 0,008x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,459	0,000	0,000	$y = 3,639 + 0,0002x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,517	-0,165	-0,040	$y = 9,934 - 0,103x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,507	-0,275	-0,064	$y = 10,511 - 0,169x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,033	-0,088	0,048	$y = 5,450 - 0,020x_5$
Lotyšsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,105	-0,132	0,039	$y = 4,751 - 0,047x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,932	0,000	0,001	$y = 1,805 + 0,0004x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,615	-0,392	-0,132	$y = 13,176 - 0,262x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,052	-0,155	0,338	$y = 0,965 + 0,091x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,027	-0,088	0,153	$y = 2,937 + 0,032x_5$

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z tabulky 13 je opět zřejmé, že většina jednorozměrných analýz je nevýznamná, ovšem u některých ukazatelů jsou výsledky příznivé. U každého státu jsou výsledky jednorozměrné analýzy pro hustotu zalidnění zajímavé. Nejen, že index determinace je vyšší než 0,5, ale také horní a dolní hranice jsou obě záporné, což znamená, že **s rostoucí hustotou zalidnění roste i vnímání korupce, a tedy klesá CPI.**

U Lotyšska a Estonska jsou jednoznačné výsledky také u HDP na obyvatele. Z této analýzy vyplývá, že **s rostoucím HDP na obyvatele roste i index vnímání korupce CPI.**

Provedením časové analýzy dojdeme ke stejným výsledkům. Nejvýznamnějšími poměrovými ukazateli jsou CPI/hustota zalidnění a CPI/HDP na obyvatele.

Obrázek 25: Časová závislost pro poměrový ukazatel CPI/hustota zalidnění pro Pobaltské státy

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Tendence všech tří regresních přímek jsou rostoucí, což znamená, že v průběhu času dochází k růstu poměru CPI a hustoty zalidnění. Tento růst je způsoben poklesem hustoty zalidnění a stabilitou někdy i růstem CPI.

Tabulka 14: Výsledky vícerozměrné regrese pro Pobaltské státy

Stát/R²	Estonsko	R² = 0,817
Rovnice	$y = -19,576 + 0,037x_1 + 0,001x_2 + 0,627x_3 + 0,025x_4 + 0,032x_5$	
Významnost (tendence)	HDP na obyvatele: 43,39 % (+/-)	Státní výdaje: 19,19 % (+/-)
Stát/R²	Litva	R² = 0,797
Rovnice	$y = 16,734 - 0,019x_1 + 0x_2 - 0,110x_3 - 0,206x_4 + 0,042x_5$	
Významnost (tendence)	Státní příjmy: 46,07 % (+/-)	Hustota zalidnění: 35,09 % (+/-)
Stát/R²	Lotyšsko	R² = 0,953
Rovnice	$y = 10,157 - 0,080x_1 + 0x_2 - 0,197x_3 - 0,034x_4 + 0,060x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 53,17 % (+/-)	Státní výdaje: 19,22 % (+/-)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Výsledky vícerozměrné regrese uvedené v tabulce 14 jsou opět velmi pozitivní. Potvrdilo se, že pomocí vícerozměrné regrese lze určovat CPI. Indexy determinace jsou velmi vysoké. Ovšem **není zde jasné určeno jaký vliv má pokles či růst jednotlivých ukazatelů na CPI**. Pomocí rovnice vícerozměrné regrese lze jednoduše propočítat index vnímání korupce. Pokud bychom propojili marginální závislosti a vícerozměrnou regresi, pak bychom došli k jednoznačným závěrům. **Největší vliv na vnímání korupce v pobaltských zemích má vývoj hustoty zalidnění a HDP na obyvatele**. Zatímco s rostoucí hustotou zalidnění CPI klesá, s růstem HDP na obyvatele CPI roste.

U těchto tří zemí vyšly jasně najevo vlivy, které ovlivňují vnímání korupce a tak lze jednoduše předvídat i jeho vývoj.

7.5.3 Ostrovní státy

Poslední dva státy, které přistoupily k EU v roce 2004, jsou ostrovní země Malta a Kypr. I když jsou tyto dva státy ostrovní a oba leží ve Středozezemním moři, jsou mezi nimi velké odlišnosti. Největší rozdíl je v hustotě zalidnění, která je 1248 obyvatel na km². Taková odlišnost je způsobena především Maltou, která je zemí EU s největší hustotou zalidnění, jež dosahuje hodnot nad 1300 obyvatel na km². Rozdíly však najdeme i v ekonomických ukazatelích. Zatímco na Kypru se HD na obyvatele blíží 20 000 eur, na Maltě je hodnota blízká 10 000.

Problémem Kypru se v posledním sledovaném roce stává nezaměstnanost. Neustálý nárůst od roku 2008 již překročil hranici 10 % a zastavil se na hodnotě 11,9 %. Na Maltě je nezaměstnanost stabilní a pohybuje se ve sledovaném období v intervalu 6 až 8 %.

Co se týká hospodaření států, tak zde nedochází k výrazným odchylkám. Vyšší státní příjmy má i v důsledku vyššího HDP Kypr a státní výdaje dosahují více u Malty.

Index vnímání korupce je v rozmezí 5 a 7 bodů.

Tabulka 15: Výsledky jednorozměrné regrese pro ostrovní státy Maltu a Kypr

	R²	Dolní (95 %)	Horní (95 %)	Regresní rovnice [y = CPI]
Malta				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,205	-0,500	0,818	$y = 1,536 + 0,659x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,675	-0,001	-0,000	$y = 15,503 - 0,001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,638	-0,037	-0,007	$y = 34,812 - 0,022x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,291	-0,129	0,779	$y = -6,842 + 0,325x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,445	0,001	0,836	$y = -11,928 + 0,418x_5$
Kypr				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,097	-0,240	0,111	$y = 6,328 - 0,064x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,014	-0,001	0,001	$y = 7,606 - 0,0001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,580	-0,134	-0,018	$y = 12,413 - 0,076x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,032	-0,278	0,184	$y = 7,859 - 0,047x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,399	-0,355	0,016	$y = 13,374 - 0,169x_5$

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z tabulky 15 je vidět, že index determinace nedosahuje u žádného ukazatele nijak vysokých hodnot. Pouze u hustoty zalidnění je vyšší než 0,5 a horní a dolní hranice naznačují, že s rostoucí hustotou zalidnění klesá index CPI a naopak.

Zajímavý výsledek je u analýzy Malty u HDP na obyvatele. Index determinace je 0,675 a hranice jsou záporné, což znamená, že s rostoucím HDP na obyvatele klesá index CPI a korupce je tak vnímání více. Zde lze pouze odhadovat, čím je to způsobeno, ale jednou z možností by mohly být medializované korupční aféry i v období ekonomického růstu země.

Co se týká časové analýzy, tak výsledky jsou obdobné. Nejvyšší význam má poměr CPI/hustota zalidnění a HDP na obyvatele. Tendence obou regresních přímek těchto ukazatelů jsou rostoucí a znamenají, že v průběhu času dochází k růstu těchto poměrů, a to především v důsledku rostoucího HDP na obyvatele a hustoty zalidnění.

Tabulka 16: Výsledky vícerozměrné regrese pro ostrovní státy Maltu a Kypr

Stát/R²	Malta	R² = 0,779
Rovnice	$y = 11,448 + 0,629x_1 + 0,001x_2 - 0,024x_3 + 0,147x_4 + 0,217x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 53,67 % (+/-)	Státní výdaje: 16,51 % (+/-)
Stát/R²	Kypr	R² = 0,896
Rovnice	$y = 25,933 + 0,019x_1 + 0x_2 - 0,072x_3 - 0,032x_4 - 0,126x_5$	
Významnost (tendence)	HDP na obyvatele: 34,67 % (+/-)	Hustota zalidnění: 30,81 % (+/-)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

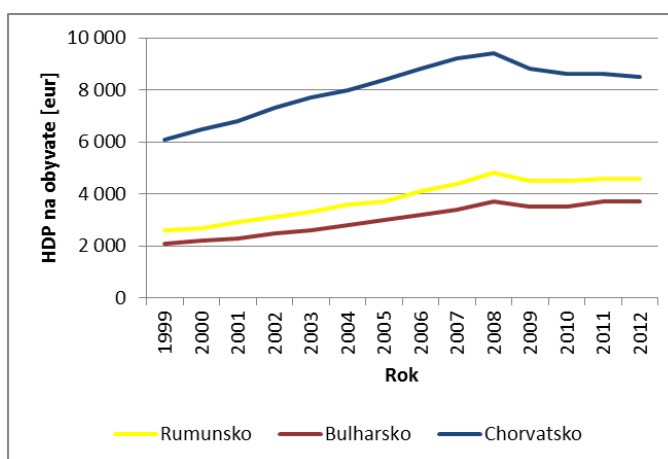
Z tabulky 16 vyplývá, že vysoký vliv na výsledné y, tedy CPI má v rovnicích ukazatel hustoty zalidnění. Na základě vícerozměrné regresní rovnice lze propočítávat index vnímání korupce. Ovšem opět lze není jasný vliv jednotlivých proměnných, tedy, jak ovlivní výsledné

CPI růst či pokles. Tyto tendence bychom částečně mohli získat z marginálních závislostí, kde například u hustoty zalidnění bylo zřejmé, že s jejím růstem klesá CPI.

U ostrovních států Malty a Kypru bylo opět prokázáno, že i když marginální závislosti nejsou tak výrazné, tak pokud zkoumáme index CPI jako agregovanou veličinu, výsledek je jasný. Pomocí závěrečných vícerozměrných rovnic lze pak určit váha jednotlivých proměnných a na jejich základě ovlivnit vývoj CPI.

7.6 Poslední členové – Bulharsko, Rumunsko a Chorvatsko

Evropská unie byla naposledy rozšířena v roce 2013 a to o Chorvatsko. Ještě o šest let dříve přijala další dva státy bývalého východního bloku – Bulharsko a Rumunsko. Do EU tak přibýly další ekonomicky velmi slabé státy. Velikost HDP na obyvatele nepřekročila u Rumunska velikost 5000 eur. U Chorvatska dosahuje sice tento ukazatel vyšších hodnot, ale v posledních čtyřech sledovaných letech má klesající tendenci, což je velmi nepříznivé. Z obrázku 26 je jasné, že HDP na obyvatele ve třech sledovaných zemích spíše stagnuje.

Obrázek 26: Vývoj HDP na obyvatele v Rumunsku, Bulharsku a Chorvatsku v letech 1999-2012

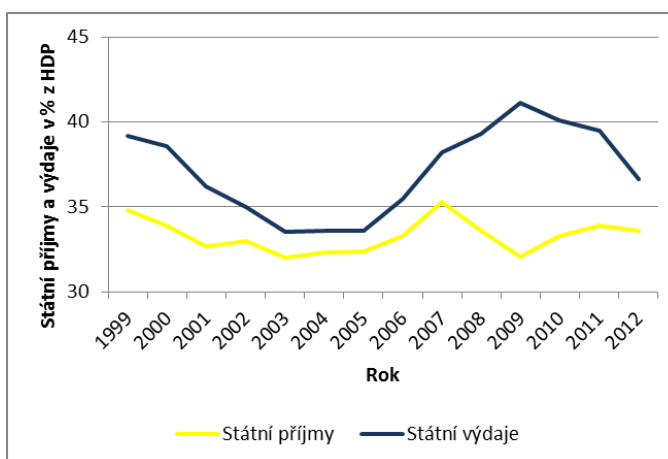
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13]

Nejstabilnější zemí z hlediska nezaměstnanosti se jeví Rumunsko, zde hodnota nepřekročila ve sledovaném období desetiprocentní hranici. Ovšem pro Bulharsko a především Chorvatsko je rostoucí nezaměstnanost budoucí hrozbou. Právě v této jihoevropské zemi došlo k nárůstu od roku 2008 o více než sedm procent. V posledním roce sledování byla hodnota míry nezaměstnanosti 15,9 %.

V Bulharsku se sice míra nezaměstnanosti pohybuje od roku 2010 také nad hranicí 10 %, ale za poslední 3 roky není nárůst tak dramatický. V roce 2012 dosahoval tento ukazatel 12,3 %.

Co se týká hustoty zalidnění, tak ve všech zemích se tento demografický ukazatel pohybuje pod 100 obyvatel na km² a má spíše klesající tendenci.

Hospodaření státu lze sledovat pouze u dvou zemí, jelikož pro Chorvatsko byly tyto ukazatele sledovány databází Eurostat až od roku 2009 a lze tedy těžko vyvozovat závěry. U Rumunska a Bulharska se státní výdaje i příjmy pohybují v rozmezí 32 až 42 %, přičemž vývoj je kolísavý. Zajímavé jsou rozdíly státních příjmů a výdajů v Rumunsku.

Obrázek 27: Vývoj státních příjmů a výdajů ve sledovaných letech 1999-2012

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13]

Z obrázku 27 je zřejmé, že hospodaření státu bylo především v letech 2008-2011 silně schodkové a státní dluh narůstal meziročně o více než 6 %.

7.6.1 Jednorozměrná regresní analýza

Výsledky jednorozměrné analýzy jsou obdobné jako u všech skupin států. Index determinace nedosahuje nijak vysokých hodnot a horní a dolní hranice nejsou ani jen kladné ani jen záporné.

Tabulka 17: Výsledky jednorozměrné regresní analýzy pro Bulharsko, Rumunsko a Chorvatsko

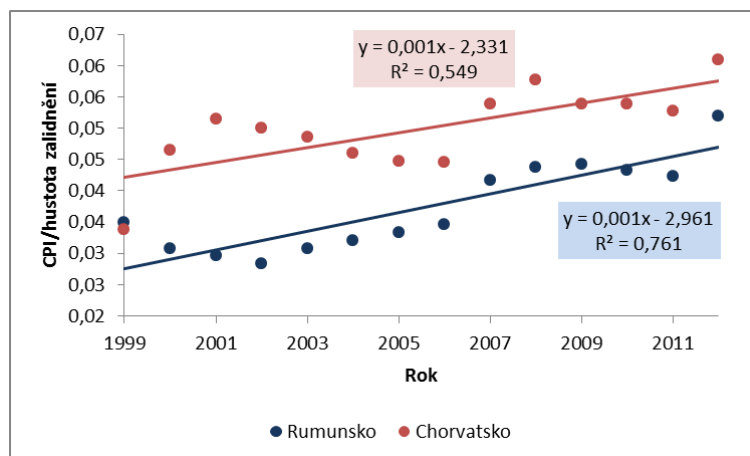
	R^2	Dolní (95 %)	Horní (95 %)	Regresní rovnice [y = CPI]
Rumunsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,084	-0,813	0,285	$y = 5,147 - 0,264x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,614	0,000	0,001	$y = 1,317 + 0,001x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,623	-0,172	-0,059	$y = 13,671 - 0,116x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,002	-0,035	0,041	$y = 3,222 + 0,003x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,368	0,021	0,221	$y = -1,193 + 0,121x_5$
Bulharsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,002	-0,037	0,042	$y = 3,809 + 0,003x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,008	-0,000	0,000	$y = 3,668 + 0,00004x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,020	-0,081	0,051	$y = 4,829 - 0,015x_3$
- Státní příjmy (x_4)	0,024	-0,052	0,087	$y = 3,144 + 0,017x_4$
- Státní výdaje (x_5)	0,016	-0,101	0,067	$y = 4,452 - 0,017x_5$
Chorvatsko				
- Nezaměstnanost (x_1)	0,040	-0,119	0,063	$y = 4,262 - 0,028x_1$
- HDP/obyvatele (x_2)	0,358	0,000	0,001	$y = 1,574 + 0,0003x_2$
- Hustota zalidnění (x_3)	0,382	-0,390	-0,043	$y = 20,426 - 0,217x_3$

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Mírně vyšších hodnot indexu determinace dosahuje analýza u Rumunska, a to u hustoty zalidnění a HDP na obyvatele. I hranice jsou stejné, a tak lze říci, že v Rumunsku s rostoucí hustotou zalidnění klesá index vnímání korupce a s růstem HDP na obyvatele tento index roste také. U Chorvatska jsou kvůli nedostatku dat vynechány analýzy týkající se státních příjmů a výdajů.

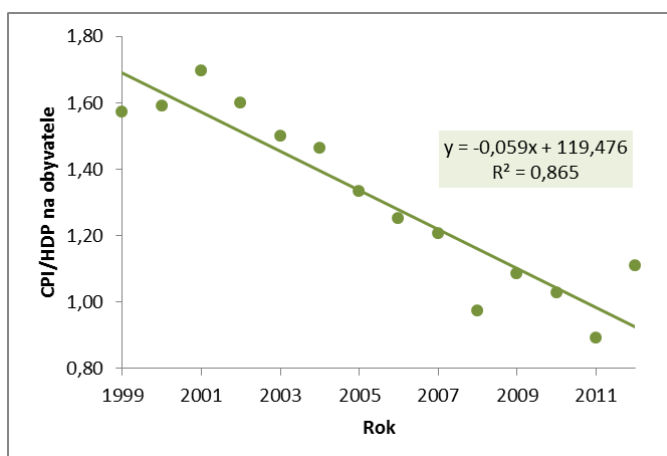
7.6.2 Časová analýza

Výsledky této analýzy se u těchto států liší. Zatímco u Rumunska a Chorvatska je nejdůležitější poměrový ukazatel CPI a hustota zalidnění, u Bulharska je to HDP na obyvatele. Jak již bylo zmíněno, tendence hustoty zalidnění v těchto státech jsou klesající, a proto poměrový ukazatel je rostoucí. Naopak je tomu v případě Bulharska u poměru CPI a HDP na obyvatele, tam je průběh regresní přímky klesající v důsledku rostoucího HDP.

Obrázek 28: Vývoj poměrového ukazatele CPI/hustota zalidnění v závislosti na čase pro Rumunsko a Chorvatsko

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Obrázek 29: Vývoj poměrového ukazatele CPI/HDP na obyvatele v závislosti na čase pro Bulharsko

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Na obrázcích 28 a 29 jsou zobrazeny regresní přímky časové analýzy.

7.6.3 Vícerozměrná regresní analýza

Výsledky vícerozměrné regresní analýzy jsou pouze pro dva státy – Rumunsko a Bulharsko. V důsledku chybějících dat nebyla tato analýza provedena pro Chorvatsko.

Tabulka 18: Výsledky vícerozměrné regrese pro Rumunsko a Bulharsko

Stát/R²	Rumunsko	R ² = 0,870
Rovnice	$y = 18,645 - 0,313x_1 + 0x_2 - 0,189x_3 + 0,138x_4 + 0,011x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 65,65 % (-/-)	Státní příjmy: 17,92 % (+/-)
Stát/R²	Bulharsko	R ² = 0,524
Rovnice	$y = 29,410 - 0,016x_1 - 0,001x_2 - 0,322x_3 + 0,123x_4 - 0,093x_5$	
Významnost (tendence)	Hustota zalidnění: 61,94 % (+/-)	HDP na obyvatele: 13,76% (+/-)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z tabulky 18 je zřejmé, že zatímco u Rumunska lze díky regresní rovnici propočítat neznámé y , tedy CPI, u Bulharska tomu tak není. Index determinace dosahuje pouhých 0,524, což je pro vícerozměrnou regresi nízké. U Rumunska jsou výsledky pozitivnější. Nejen, že index determinace je roven 0,870, ale i u hustoty zalidnění lze říci jednoznačné stanovisko, a to, že s rostoucí hustotou zalidnění klesá index vnímání korupce a tento růst má na výslednou vícerozměrnou regresi vliv větší než 50 %.

Poslední tři státy, které přistoupily do EU, jsou charakteristické slabou ekonomikou. V důsledku toho je zde i velmi nízký index CPI, který dosahuje maximálně necelých 5 bodů. Průměr CPI za sledované období ve všech třech státech je roven 3,6. Lze tedy předpokládat, že korupce je v těchto státech silně zakotvena a bude velice těžké ji vyřešit. Z uvedených analýz vyplývá, že řešením by bylo posílení ekonomiky a hospodářský růst.

8 ZÁVĚREČNÉ VYHODNOCENÍ

Všechny předchozí analýzy bychom mohli sumarizovat a dojít tak k několika závěrům. Pokud se zaměříme pouze na marginální regresní analýzy, pak můžeme státy EU rozdělit do několika skupin. První skupinou jsou země, u kterých nebyly prokázány jednoznačné výsledky ani u jedné analýzy, a to jsou:

- 1952 - Německo,
- 1973 - Irsko, Dánsko,
- 1981 - Řecko,
- 1995 - Rakousko,
- 2004 - Slovinsko a Maďarsko.

Pokud bychom na tyto státy chtěli nahlédnout jako na skupinu, která má společné znaky, přišli bychom na to, že žádné zřejmé znaky neexistují. Důležité je si uvědomit, že celou Evropskou unii lze rozdělit na čtyři významné části: severní a jižní část a západní státy a státy bývalého východního bloku. Pokud tedy nahlédneme na tuto skupinu takto, pak rozdělíme státy na Německo, Irsko a Rakousko, dále Slovinsko, Maďarsko a severní Dánsko a jižní Řecko.

První skupina tzv. západních států je charakteristická vyšším indexem CPI, nízkou nezaměstnaností a HDP ve výši zhruba 30 000 eur na obyvatele. Opakem jsou státy východní Evropy, především Maďarsko. Stejně rozdíly bychom našli i u severního Dánska a jižního Řecka. Zatímco v Dánsku lze říci, že korupce není vnímána, v Řecku je to naopak, a to především v důsledku již zmiňovaných ekonomických problémů ve sledovaném období.

Nelze přesně definovat, co mají tyto státy natolik společné, že výsledky jednorozměrných regresních analýz jsou velice podobné. Neshodují se ve velikosti ani vývoji žádného z ukazatelů. Lze zde říci, že v těchto zemích není korupce ovlivňována žádným ze sledovaných hospodářských ukazatelů a předpokládá se, že korupční vnímání obyvatel je ovlivňováno jinými faktory.

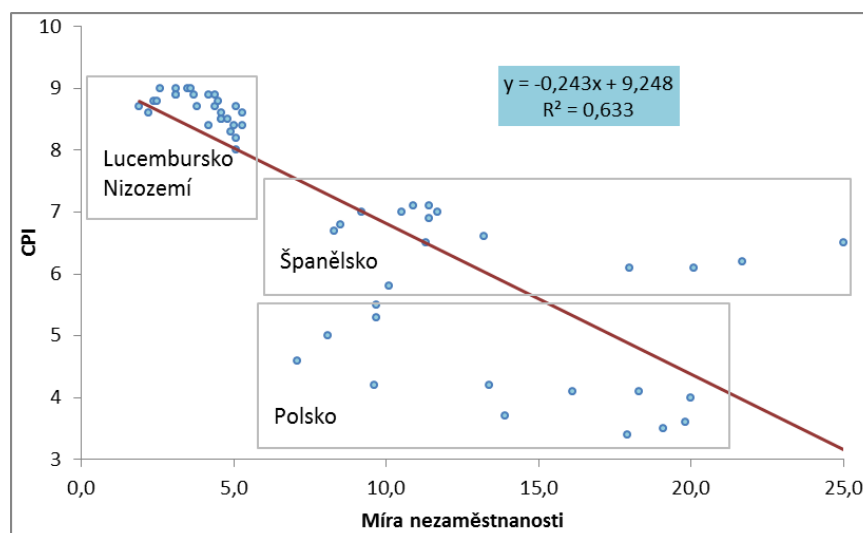
8.1 Vliv míry nezaměstnanosti na CPI u států EU

U ekonomického ukazatele nezaměstnanosti se jednoznačné výsledky projevily u osmi zemí. U sedmi z nich bylo prokázáno, že s růstem nezaměstnanosti klesá index vnímání korupce, a tedy korupce je více vnímána. U jedné tomu však bylo naopak. Tou zemí je

Finsko, kde s rostoucí nezaměstnaností roste i CPI. Tyto výsledky byly prokázány u následujících států:

- 1952 – Nizozemí, Lucembursko,
- 1973 – Velká Británie,
- 1985 – Španělsko,
- 1995 – Finsko,
- 2004 – Polsko a Slovensko.

Jak již bylo zmíněno, Finsko se vymyká všem těmto státům, a tak nebude v následujících analýzách zmiňováno. Celou tuto skupinu můžeme na základě výsledků jednorozměrné analýzy rozdělit na dvě části: první, u které se výsledné indexy těsnosti pohybují v rozmezí do 0,6, a druhou, kde je index vyšší než 0,6.

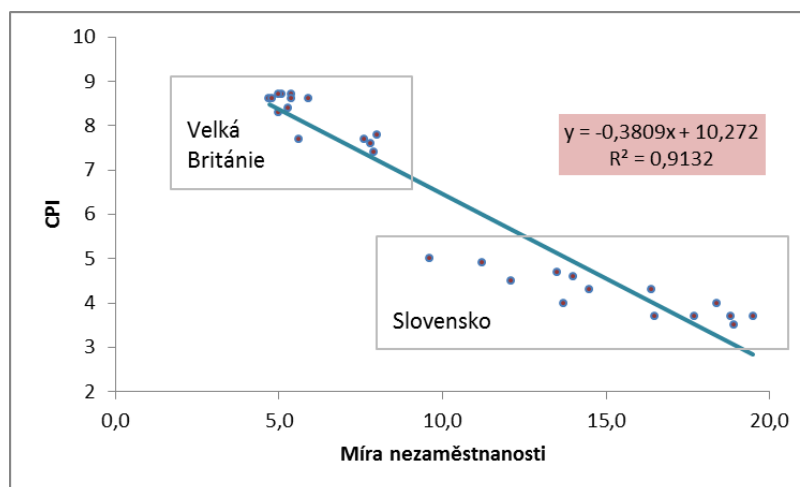

Obrázek 30: Výsledná jednorozměrná regresní přímka pro Lucembursko, Nizozemí, Španělsko a Polsko

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z obrázku 30 lze vyčíst, že u všech těchto států se body regrese pohybují v jiné části grafu. Lze nadefinovat tři patra: Polsko, jako stát bývalého východního bloku, kde je nízký CPI a zároveň vysoká nezaměstnanost ve sledovaných letech. Dále jižní stát Španělsko, pro které je charakteristická vyšší nezaměstnanost, ale středně vysoký CPI, a poslední dva státy Lucembursko a Nizozemí, u kterých je CPI vysoký a míra nezaměstnanosti nízká. Nelze ovšem najít společný znak pro tyto státy. Jediným je to, že vnímání korupce obyvatel je ovlivňováno vývojem míry nezaměstnanosti.

Dalšími dvěma velmi odlišnými státy, které zapadají do této skupiny, jsou Slovensko a Velká Británie. U těchto států je index determinace vyšší než 0,7.

Obrázek 31: Výsledná jednorozměrná regresní přímka pro Slovensko a Velkou Británii

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Z obrázku 31 jsou opět patrné rozdíly. Zde je jasný rozdíl mezi východní a západní částí EU. Zatímco stát bývalého východního bloku, Slovensko, má vyšší míru nezaměstnanosti a nižší CPI, u státu západní Evropy Velké Británie je tomu naopak. Opět zřejmě nelze nalézt společný znak těchto dvou států. Mírná podobnost je u CPI, kdy CPI Velké Británie tvoří přibližně dvojnásobek CPI Slovenska, ovšem v případě nezaměstnanosti takový vztah nalézt nelze.

Na základě těchto výsledků můžeme komentovat, že tato skupina států má jeden velký společný znak, a to ten, že míra nezaměstnanosti je ve společnosti zřejmě natolik vnímána, že na jejím základě lidé vnímají i korupci.

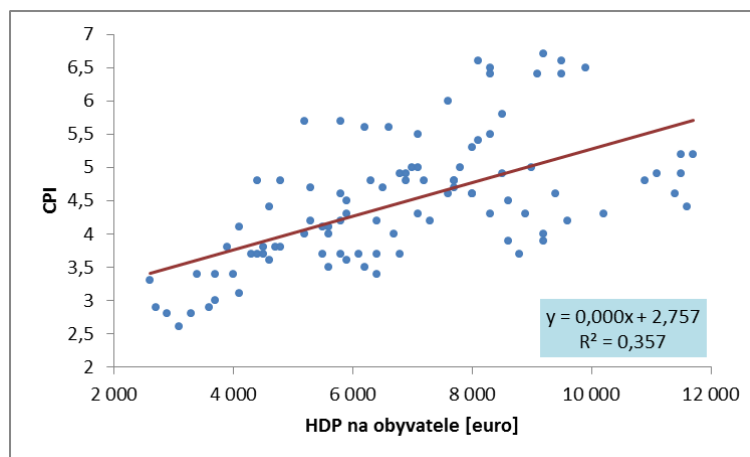
8.2 Vliv HDP na obyvatele na CPI u států EU

Jednoznačně nejvýznamnějším ukazatelem ekonomické síly je HDP na obyvatele. Pomocí jednorozměrné regresní analýzy se prokázal vliv u 11 států EU. U deseti z těchto 11 států bylo prokázáno, že s růstem HDP na obyvatele, roste i index vnímání korupce a snižuje se tak vnímání korupčního chování. Pouze u ostrovního státu Malta byly výsledky opačné a s rostoucím HDP na obyvatele klesal index CPI. Země, u kterých byl potvrzen vliv HDP na obyvatele, jsou následující:

- 1952 - Francie, Belgie, Itálie,
- 2004 - Česká republika, Slovensko, Polsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Malta,

– 2007 - Rumunsko.

U všech těchto států se index determinace pohybuje nad hranicí 0,4. Zde už jsou skupiny států jasné, první velkou skupinou jsou státy bývalého východního bloku a druhou skupinou jsou západní státy Francie a Belgie a jižní země Itálie. U ostrovního státu byly prokázány opačné závislosti, a proto Malta nebude zařazena do sumarizovaných analýz.

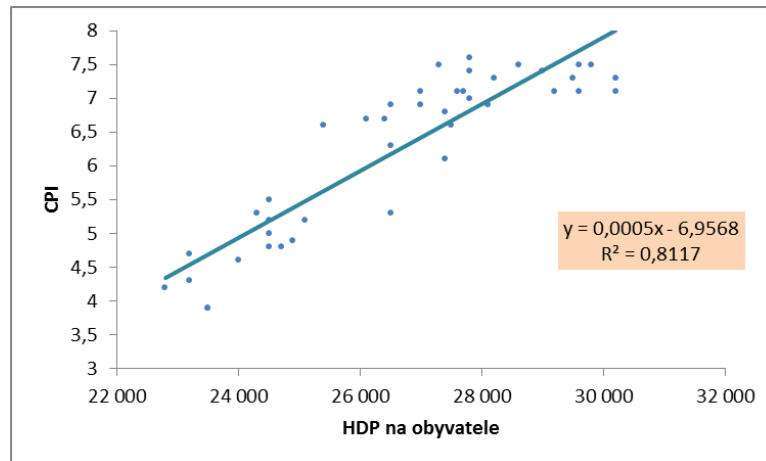

Obrázek 32: Výsledná jednorozměrná regresní přímka pro státy bývalého východního bloku, u kterých byl prokázán silný vliv míry nezaměstnanosti na index CPI

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

Tyto státy mají určité společné znaky, které se týkají především centrálně plánovaných ekonomik před rokem 1989 a transformací v 90. letech. Rozdíl maxima a minima CPI ve sledovaném období byl 4,1 bodů a u HDP 9 100 euro na obyvatele. Je tedy zřejmé, že hodnoty těchto ukazatelů jsou velmi podobné. U všech těchto sedmi států je vývoj CPI rostoucí. U HDP je to obdobné. Výsledkem tedy je, že rostoucí HDP na obyvatele má pozitivní vliv na vývoj CPI.

U druhé skupiny západních států lze nalézt opět podobnosti. Z obrázku 33 lze vyčíst, že body jsou v blízkosti regresní přímky. Ve spodní části přímky jsou body, které lze přiřadit k Itálii. Zde je HDP nižší a i index vnímání korupce dosahuje menších hodnot. Postupně s růstem regresní přímky přibývají body patřící Francii a Belgii, u kterých je srovnatelné HDP i CPI.

Obrázek 33: Výsledná jednorozměrná regresní přímka pro Itálii, Francii a Belgii

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat [13] a [17]

U skupiny států, jejichž jednorozměrná regresní analýza prokázala vliv HDP na obyvatele na CPI, lze najít závislosti. Ovšem základem je uvědomit si, že celou Evropskou unii lze rozdělit na čtyři části a i zde se prokázalo, že podobnosti najdeme u států bývalého východního bloku či naopak u západních zemí.

Výsledky závislosti vnímání HDP na obyvatele na index vnímání korupce jiné než byl původní předpoklad. Bylo vyvráceno, že s rostoucí ekonomickou aktivitou roste korupční chování obyvatel. Na základě uvedených regresních analýz je zřejmé, že závislost HDP na obyvatele a CPI je pozitivní

8.3 Vliv hustoty zalidnění na CPI v zemích EU

U tohoto ukazatele vyšly najevo jednoznačné závěry. U 11 států bylo prokázáno jednorozměrnou regresní analýzou, že s rostoucí hustotou zalidnění klesá index vnímání korupce a naopak. Lze říci, že u 11 států platí, že čím více obyvatel je na km^2 , tím více korupce je vnímáno. Tyto závěry platí pro následující státy:

- 1952 - Lucembursko, Itálie,
- 1973 - Velká Británie,
- 1985 - Španělsko,
- 1995 - Finsko,
- 2004 - Estonsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Kypr,
- 2007 - Rumunsko.

U všech států byl index determinace vyšší než 0,6. Zda obyvatelé tak silně vnímají hustotu obyvatel, že by měl být přímý vliv na jejich vnímání korupce, není až tak jednoznačné. Ovšem je třeba si uvědomit, že s rostoucí hustotou zalidnění se teoreticky zostřuje i konkurence, a tak je možné, že dochází k „obcházení“ zákona a hledání různých cest, jak být konkurenceschopnější. A právě takto může hustota zalidnění ovlivňovat korupční vnímání obyvatel.

Mezi uvedenými státy, u kterých byl prokázán vliv hustoty zalidnění na CPI, nelze najít jednoznačné podobnosti. Objevuje se nám zde severská země Finsko, jejíž hustota zalidnění nepřesahuje ve sledovaném období hranici 16 osob na km². I tak je ovšem tento demografický ukazatel nejvýznamnější z hlediska jednorozměrné analýzy u tohoto státu. Další jsou země jižní Evropy a ostrovní jako je Španělsko, Itálie, Malta či Kypr. Zde už je hustota vyšší především u Malty. Další skupinou jsou státy západní Evropy – Lucembursko a Velká Británie. A posledním skupinou jsou státy bývalého východního bloku – Pobaltské státy a Rumunsko. Státy bývalého východního bloku jsou charakteristické snižující se hustotou zalidnění, u ostatních států je tomu naopak. Tento vývoj je způsoben především politickými aspekty a dále migrací do západních zemí Evropy či jiných států. U západních států je tomu přesně naopak. U většiny je vývoj rostoucí.

Opět přímé souvislosti mezi státy nelze najít. Vždy se musí vycházet z geografických či historických podmínek, které především tvoří podobnosti zemí.

8.4 Vliv hospodaření státu na CPI v zemích EU

Jak již bylo zmíněno, hospodaření státu zahrnuje dvě velké skupiny – státní příjmy a státní výdaje. Jednorozměrnou analýzou bylo prokázáno pouze u tří států, že s růstem státních výdajů klesá CPI. Těmito státy jsou:

- 1985 - Portugalsko,
- 1995 - Finsko,
- 2004 - Slovinsko.

U jedné země, opět Malty, lze vyslovit závěr, že s růstem státních výdajů roste také CPI.

Výsledek, že s růstem státních příjmů klesá CPI a korupční chování je více vnímáno, byl potvrzen pouze u dvou států Litvy a Slovinska. Nejvyšší vliv hospodaření státu na vnímání obyvatel nalezneme ve Slovinsku, kde mají vliv jak příjmy, tak výdaje.

Ukazatele státních výdajů a příjmů nejsou v rámci jednorozměrné regresní analýzy tak důležité. Jejich význam roste u vícerozměrné regrese, kde jsou důležitou součástí rovnic.

8.5 Shrnutí vícerozměrných regresních analýz

Obecně lze říci, že u většiny států EU lze pomocí výsledných vícerozměrných regresních rovnic propočítávat CPI. U 19 států dosahuje index determinace hodnot vyšších než 0,7. U osmi států nedosahovaly indexy determinace takových výsledků a nelze tak jednoznačně určit vlivy na index CPI. Státy, u kterých nelze určit jednotlivé vlivy na CPI, jsou následující:

- 1952 - Nizozemí,
- 1973 - Irsko, Dánsko,
- 1985 - Portugalsko,
- 1995 - Švédsko,
- 2004 - Slovinsko, Maďarsko,
- 2007 - Bulharsko.

Nelze přesně říci, co mají tyto země společného. Na jedné straně jsou tu velice stabilní severské země Švédsko, Dánsko či země Beneluxu a na straně druhé ekonomicky slabé státy bývalého východního bloku: Slovinsko, Maďarsko a Bulharsko. Mezi ně můžeme zařadit také v poslední době méně stabilní země Irsko a Portugalsko. Není tedy možné přesně říci, jaká je příčina tak negativních výsledků vícerozměrné regresní analýzy.

U ostatních států EU, až na Chorvatsko, u kterého tato analýza nebyla provedena, bylo potvrzeno, že pokud se k indexu vnímání korupce přistoupí, jako k ukazateli, který je ovlivňován více veličinami, pak vyjdou velice pozitivní výsledky.

Nejvyššího indexu bylo dosaženo výpočtem pro Velkou Británii, kde i největší vliv více než 31 % mají státní příjmy, a to takový, že s jejich růstem roste index CPI. Další významnou zemí z hlediska této analýzy je Lotyšsko, kde index determinace dosáhl velikost 0,940.

Naopak nejnižšího indexu bylo dosaženo pro Maďarsko, a to 0,131. Tyto výsledky mohou být ovlivněny nestabilitou země a změnami, kterými Maďarsko neustále prochází.

Na základě jak jednorozměrných, tak vícerozměrných regresních analýz nelze dojít k jednoznačnému závěru. Nelze přesně definovat, co platí pro vnímání korupce v celé Evropské unii. To, co lze přesně říci, jsou jednotlivé marginální výsledky pro sledované veličiny u určitých skupin států.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce byla snaha o prokázání závislosti hospodářských ukazatelů na vnímání korupce v zemích Evropské unie. I když je Evropská unie jedním společenstvím a některé země mají propojeny i měnové politiky, dochází zde k velkým rozdílům. Každý stát tohoto uskupení musí být brán jako jednotlivec, který je součástí určitého systému.

Pomocí regresních analýz se podařilo potvrdit, že vnímání korupce je v některých státech ovlivňováno vývojem míry nezaměstnanosti, HDP na obyvatele, hustotou zalidnění či státním hospodařením, ovšem nelze nadefinovat jednoznačný závěr, na základě kterého bychom mohli jednoznačně určit vztah korupčního vnímání s určitým ukazatelem ve všech zemích Evropské unie.

V první části byla teoreticky popsána problematika korupce a byly zde i přiblíženy související pojmy a legislativa Evropské unie zabývající se právě korupčním jednáním. V druhé, obsáhlejší části, byl stručně přiblížen politický a především stranický vývoj všech států Evropské unie tak, aby byla popsána politická „nálada“ ve všech zemích a byla jasněji chápána třetí část. V této poslední části byly provedeny pro každou skupinu států jednotlivé ukazatele, vyzdvíženy rozdíly a podobnosti, a poté provedeny tři analýzy: marginální (jednorozměrné) regresní analýzy, poměrové časové analýzy a agregované (vícerozměrné) regresní analýzy. Na základě propočtů pak byly buď prokázány, nebo zavrženy hypotézy o vlivu jednotlivých veličin na vnímání korupce.

Je jasné, že **nelze hovořit o jednoznačné tezi, která by všechny státy charakterizovala, ovšem existují určité skupiny států, které mají velice podobné výsledky.** Nejvýraznější skupinou byly pobaltské státy, zde jsou závislosti všech tří států velice podobné a byly zde potvrzeny teze, jako: „Čím vyšší je hustota zalidnění, tím vyšší je korupce“ či „Se zvyšující se nezaměstnaností a snižujícím se HDP na obyvatele dochází ke zvýšenému vnímání korupce ve společnosti.“ Velkým překvapením se stala Velká Británie, země tradic a stability. Korupční vnímání tamějších obyvatel je na základě provedených analýz silně ovlivňováno vývojem hospodářských ukazatelů. Za zmínku stojí vliv nezaměstnanosti či státních výdajů, kdy s jejich zvyšováním dochází ke zvyšování vnímání korupce. V neposlední řadě lze zmínit i Slovensko, u kterého bylo dosaženo také zajímavých výsledků, a to především v souvislosti s mírou nezaměstnanosti a státními příjmy. U obou veličin bylo prokázáno, že s jejich růstem roste i korupční vnímání obyvatel. Ovšem existují i státy, u kterých byly jednorozměrné analýzy nejasné a nelze z nich vyvodit žádné výrazné závěry.

U většiny států byl prokázán agregovaný vliv veličin na vnímání korupce. Na základě vícerozměrných regresí byly propočítány i procentuální vlivy veličin v rovnicích, a došlo tak k určení nejvýznamnější složky. Většina indexů determinace je až na výjimky velmi vysoká.

Základní cíl práce, který byl v úvodu stanoven, byl naplněn především v poslední části, kde byly popsány prokázané závislosti, na základě kterých lze usuzovat, že korupční vnímání je ovlivňováno hospodářskými ukazateli.

POUŽITÁ LITERATURA

Knižní zdroje

- [1] BLATNÁ, Dagmar. *Metody statistické analýzy*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2004, ii, 92 s. ISBN 80-726-5062-9.
- [2] DANČÁK, Břetislav, Vít HLOUŠEK a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006, 309 p. ISBN 978-802-1040-625.
- [3] DAVID, Vladislav a Alexander NETT. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2007, IX, 345 s. Právo a společnost. ISBN 978-807-1795-629.
- [4] HULINSKÝ, Petr. *Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí*. Praha: Police history, 2008, 153 s. ISBN 978-808-6477-473.
- [5] JANSA, Petr a Radim BUREŠ. *Studie národní integrity*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2011, 248 s. ISBN 978-808-7123-171.
- [6] KOHOUT, Pavel. *Boj proti korupci: sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci*. 1. upr. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní ekonomická rada vlády (NERV), 2011, 125 s. ISBN 978-80-7440-053-7.
- [7] PAVELKA, František. *Aplikovaná statistika*. 1. vyd. Brno: VUT v Brně, 2000, 131 s. ISBN 80-214-1545-2.
- [8] STRMISKA, Maxmilián, Vít HLOUŠEK, Lubomír KOPEČEK a Roman CHYTILEK. *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 727 s. ISBN 80-736-7038-0.
- [9] ŠTIČKA, Michal. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008, 212 s. ISBN 978-808-7123-041.
- [10] TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *Globalcorruption report: Education*. GarethSweeney, Krina Despota and SamiraLindner. Abingdon, New York: Taylor& Francis Group, 2013. ISBN 978-0-415-53544-1. Dostupné z: http://www.transparency.org/whatwedo/pub/global_corruption_report_education

[11] VOLEJNÍKOVÁ, Jolana. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Praha: ProfessConsulting, 2007, 390 s. ISBN 978-80-7259-055-1.

Internetové zdroje

[12] CZECHTRADE. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 1997-2014 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/>

[13] EVROPSKÁ KOMISE. *Eurostat: Yourkeyforeuropeanstatistics* [online]. 2014 [cit. 2014-01-29]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>

[14] MZV ČR. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/index.html>

[15] ODDĚLENÍ KOMUNIKACE EVROPSKÉ KOMISE. *Evropská unie* [online]. 1995-2013 [cit. 2013-09-29]. Dostupné z: www.europa.eu

[16] TRANSPARENCY INTERNATIONAL - ČR. *Transparency International Česká republika: Hlídáme veřejný zájem, hájíme efektivní a odpovědnou správu země*. [online]. 2013 [cit. 2013-09-29]. Dostupné z: <http://www.transparency.cz/>

[17] TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *Transparency International: theglobalcoalitionagainstcorruption* [online]. 2013 [cit. 2013-09-29]. Dostupné z: <http://www.transparency.org/>

[18] RESPEKT INSTITUT, o.p.s. *Respekt institut: pro rozvoj občanské společnosti* [online]. 2010 [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: <http://www.respektinstitut.cz/>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Zdrojová data z databází Eurostat a Transparency International

Příloha A: Zdrojová data z databází Eurostat a Transparency International

Rok 1952

Německo						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	8	8,6	25 500	229,9	46,6	48,2
2000	7,6	8,0	26 300	230,2	46,2	45,1
2001	7,4	7,9	26 600	230,5	44,5	47,6
2002	7,3	8,7	26 600	231,0	44,1	47,9
2003	7,7	9,8	26 500	231,3	44,3	48,5
2004	8,2	10,5	26 800	231,3	43,3	47,1
2005	8,2	11,3	27 000	231,2	43,6	46,9
2006	8	10,3	28 000	231,0	43,7	45,3
2007	7,8	8,7	29 000	230,7	43,7	43,5
2008	7,9	7,5	29 300	230,4	44	44,1
2009	8	7,8	27 900	229,8	45,2	48,3
2010	7,9	7,1	29 100	229,2	43,7	47,9
2011	8	5,9	30 000	229,1	44,3	45,2
2012	7,9	5,5	30 200	229,3	44,8	44,7

Francie						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	6,6	10,4	25 400	109,4	50,8	52,6
2000	6,7	9,0	26 100	110,1	50,2	51,7
2001	6,7	8,2	26 400	110,9	50	51,7
2002	6,3	8,3	26 500	111,7	46,6	52,9
2003	6,9	8,9	26 500	112,5	49,3	53,4
2004	7,1	9,3	27 000	113,3	49,6	53,3
2005	7,5	9,3	27 300	114,1	50,6	53,6
2006	7,4	9,2	27 800	115,0	50,6	53
2007	7,3	8,4	28 200	115,7	49,9	52,6
2008	6,9	7,8	28 100	116,4	49,9	53,3
2009	6,9	9,5	27 000	117,0	49,2	56,8
2010	6,8	9,7	27 400	117,6	49,5	56,6
2011	7	9,6	27 800	118,1	50,6	55,9
2012	7,1	10,2	27 600	118,7	51,8	56,6

	Belgie					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	5,3	8,5	26 500	334,6	49,5	50,1
2000	6,1	6,9	27 400	335,4	49	49,1
2001	6,6	6,6	27 500	336,2	49,5	49,1
2002	7,1	7,5	27 700	337,7	49,6	49,8
2003	7,6	8,2	27 800	339,2	50,9	51
2004	7,5	8,4	28 600	340,6	48,9	49,2
2005	7,4	8,5	29 000	342,2	49,3	51,9
2006	7,3	8,3	29 500	344,3	48,8	48,5
2007	7,1	7,5	30 200	346,7	48,1	48,2
2008	7,3	7,0	30 200	349,4	48,7	49,8
2009	7,1	7,9	29 200	352,2	48,1	53,7
2010	7,1	8,3	29 600	355,1	48,7	52,6
2011	7,5	7,2	29 800	360,3	49,6	53,5
2012	7,5	7,6	29 600	363,4	51	55

	Nizozemí					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	9	3,5	29 300	379,5	46,4	46
2000	8,9	3,1	30 200	382,0	46,1	44,2
2001	8,8	2,5	30 500	385,0	45,1	45,4
2002	9	3,1	30 400	387,8	44,1	46,2
2003	8,9	4,2	30 300	389,9	43,9	47,1
2004	8,7	5,1	30 900	391,5	44,3	46,1
2005	8,6	5,3	31 500	392,7	44,5	44,8
2006	8,7	4,4	32 500	393,3	56,1	45,5
2007	9	3,6	33 700	393,9	45,4	45,3
2008	8,9	3,1	34 200	395,1	46,7	46,2
2009	8,9	3,7	32 700	397,0	45,8	51,4
2010	8,8	4,5	33 100	399,1	46,3	51,3
2011	8,9	4,4	33 200	401,1	45,6	49,9
2012	8,4	5,3	32 700	402,9	46,4	50,4

	Lucembursko					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	8,8	2,4	54 300	165,3	42,6	39,2
2000	8,6	2,2	58 100	167,7	43,6	37,6
2001	8,7	1,9	58 900	169,8	44,2	38,1
2002	9	2,6	60 700	171,7	43,6	41,5
2003	8,7	3,8	60 900	173,4	42,3	41,8
2004	8,4	5,0	62 700	175,9	41,5	42,6
2005	8,5	4,6	65 000	178,4	41,5	41,5
2006	8,6	4,6	67 200	181,4	39,9	38,6
2007	8,4	4,2	70 400	184,1	39,9	36,3
2008	8,3	4,9	68 700	187,1	42,3	39,1
2009	8,2	5,1	63 700	190,8	44,5	45,2
2010	8,5	4,6	64 500	194,1	42,7	43,5
2011	8,5	4,8	64 200	197,9	42,7	42,6
2012	8	5,1	62 600	203,0	43,7	44,3

	Itálie					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	4,7	10,9	23 200	188,9	45,9	47,9
2000	4,6	10,0	24 000	188,9	45	45,9
2001	5,5	9,0	24 500	189,1	44,5	47,7
2002	5,2	8,5	24 500	189,2	44	47,1
2003	5,3	8,4	24 300	189,6	44,4	48,1
2004	4,8	8,0	24 500	190,8	44	47,5
2005	5	7,7	24 500	192,1	43,4	47,9
2006	4,9	6,8	24 900	192,7	45	48,5
2007	5,2	6,1	25 100	193,3	46	47,6
2008	4,8	6,7	24 700	194,7	45,9	48,6
2009	4,3	7,8	23 200	195,8	46,5	51,9
2010	3,9	8,4	23 500	196,5	46,1	50,4
2011	3,9	8,4	23 500	197,1	46,1	49,8
2012	4,2	10,7	22 800	197,2	47,7	50,6

Rok 1973

	Dánsko					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	10	5,2	35 400	123,3	56,8	55,5
2000	9,8	4,3	36 500	123,7	55,8	53,7
2001	9,5	4,5	36 600	124,1	55,4	54,2
2002	9,5	4,6	36 700	124,6	54,8	54,6
2003	9,5	5,4	36 700	124,9	55	55,1
2004	8,7	5,5	37 500	125,3	56,4	54,6
2005	9,5	4,8	38 300	125,6	57,8	52,8
2006	9,5	3,9	39 400	125,9	56,6	51,6
2007	9,4	3,8	39 900	126,4	55,6	50,8
2008	9,3	3,5	39 300	127,1	54,8	51,5
2009	9,3	6,0	36 900	127,9	55,3	58,1
2010	9,3	7,5	37 300	128,4	55	57,7
2011	9,4	7,6	37 500	129,0	55,7	57,7
2012	9	7,5	37 200	129,5	55,5	59,4

	Irsko					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	7,7	5,6	30 900	53,3	36,6	34,2
2000	7,2	4,2	33 700	54,0	36,1	31,1
2001	7,5	3,9	34 900	54,8	34,2	33,2
2002	6,9	4,5	36 100	55,7	33,2	33,5
2003	7,5	4,6	36 900	56,6	33,7	33,2
2004	7,5	4,5	37 800	57,6	35,1	33,7
2005	7,4	4,4	39 200	58,7	35,6	33,9
2006	7,4	4,5	40 300	60,1	37,4	34,5
2007	7,5	4,7	41 000	62,0	36,9	36,7
2008	7,7	6,4	39 300	63,7	35,4	42,8
2009	8	12,0	36 400	64,6	34,5	48,1
2010	8	13,9	35 900	65,0	34,9	65,5
2011	7,5	14,7	36 500	65,3	34	47,1
2012	6,9	14,7	36 400	65,5	34,5	42,6

Velká Británie						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	8,6	5,9	26 300	239,3	39,4	38,5
2000	8,7	5,4	27 400	240,1	39,9	36,4
2001	8,3	5,0	27 900	241,0	40,3	39,8
2002	8,7	5,1	28 400	242,0	38,8	40,9
2003	8,7	5,0	29 400	243,0	38,4	42,8
2004	8,6	4,7	30 200	244,2	39,1	42,7
2005	8,6	4,8	31 000	245,8	40	43,4
2006	8,6	5,4	31 700	247,6	40,8	43,6
2007	8,4	5,3	32 500	249,5	40,5	43,3
2008	7,7	5,6	32 100	251,5	42,1	47,1
2009	7,7	7,6	30 200	253,4	39,5	50,8
2010	7,6	7,8	30 500	255,3	39,8	49,9
2011	7,8	8,0	30 600	257,4	40,3	48
2012	7,4	7,9	30 200	259,4	41,8	47,9

80. léta

Řecko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	4,9	12,0	13 900	82,3	46,3	49,8
2000	4,9	11,2	14 500	82,6	43	46,7
2001	4,2	10,7	15 100	82,9	40,9	45,4
2002	4,2	10,3	15 500	83,1	40,3	45,1
2003	4,3	9,7	16 400	83,4	39	44,7
2004	4,3	10,5	17 100	83,6	38,1	45,5
2005	4,3	9,9	17 400	83,9	39	44,6
2006	4,4	8,9	18 300	84,2	39,2	45,4
2007	4,6	8,3	18 800	84,5	40,7	47,5
2008	4,7	7,7	18 700	84,7	40,7	50,6
2009	3,8	9,5	18 100	84,8	38,4	54
2010	3,5	12,6	17 100	84,8	40,6	51,4
2011	3,4	17,7	15 900	84,3	42,4	52
2012	3,6	24,3	14 900	84,3	44,6	53,6

Portugalsko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	6,7	5,0	14 000	110,6	38,4	41,5
2000	6,4	4,5	14 500	111,3	38,3	41,6
2001	6,3	4,6	14 700	112,2	38,3	43,2
2002	6,3	5,7	14 700	112,9	39,6	43,1
2003	6,6	7,1	14 400	113,4	40,9	44,7
2004	6,3	7,5	14 600	113,7	41,4	45,4
2005	6,5	8,6	14 600	114,0	40,1	46,6
2006	6,6	8,6	14 800	114,2	40,6	45,2
2007	6,5	8,9	15 100	114,4	41,1	44,4
2008	6,1	8,5	15 100	114,6	41,1	44,8
2009	5,8	10,6	14 600	114,7	39,6	49,8
2010	6	12,0	14 900	114,8	41,6	51,5
2011	6,1	12,9	14 700	114,8	45	49,3
2012	6,3	15,9	14 300	114,5	40,9	47,4

Španělsko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	6,6	13,2	18 500	78,9	38,6	39,9
2000	7	11,7	19 200	79,3	38,2	39,2
2001	7	10,5	19 700	80,2	38,1	38,7
2002	7,1	11,4	20 000	81,3	38,6	38,9
2003	6,9	11,4	20 200	82,9	38,1	38,4
2004	7,1	10,9	20 600	84,3	38,8	38,9
2005	7	9,2	21 000	85,8	39,7	38,4
2006	6,8	8,5	21 500	87,2	40,7	38,4
2007	6,7	8,3	21 800	88,7	41,1	39,2
2008	6,5	11,3	21 700	90,5	36,9	41,4
2009	6,1	18,0	20 700	91,6	35,1	46,2
2010	6,1	20,1	20 600	92,1	36,7	46,3
2011	6,2	21,7	20 600	92,5	36,2	45,7
2012	6,5	25,0	20 200	92,7	37,1	47,8

Rok 1995

Rakousko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	7,6	3,9	27 200	95,2	51	53,4
2000	7,7	3,6	28 200	95,4	50,1	51,9
2001	7,8	3,6	28 300	95,6	51,1	51,3
2002	7,8	4,2	28 600	96,1	49,8	50,7
2003	8	4,3	28 800	96,6	49,7	51,3
2004	8,4	4,9	29 300	97,1	49,2	53,8
2005	8,7	5,2	29 800	97,8	48,2	50
2006	8,6	4,8	30 800	98,4	47,5	49,1
2007	8,1	4,4	31 800	98,8	47,6	48,6
2008	8,1	3,8	32 100	99,2	48,3	49,3
2009	7,9	4,8	30 800	99,6	48,5	52,6
2010	7,9	4,4	31 300	99,9	48,3	52,8
2011	7,8	4,2	32 100	100,2	48,3	50,8
2012	6,9	4,3	32 200	100,3	49,2	51,7

Švédsko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	9,4	6,7	28 200	19,7	58,9	58,1
2000	9,4	5,6	29 400	19,7	58,7	55,1
2001	9	5,8	29 700	19,7	56,1	54,5
2002	9,3	6,0	30 400	19,8	54,1	55,6
2003	9,3	6,6	31 000	19,9	54,4	55,7
2004	9,2	7,4	32 200	19,9	54,6	54,2
2005	9,2	7,7	33 000	20,0	55,8	53,9
2006	9,2	7,1	34 300	20,1	54,9	52,7
2007	9,3	6,1	35 100	20,3	54,5	51
2008	9,3	6,2	34 700	20,4	53,9	51,7
2009	9,2	8,3	32 600	20,6	54	54,9
2010	9,2	8,6	34 500	20,8	52,3	52,3
2011	9,3	7,8	35 200	20,9	51,5	51,5
2012	8,8	8,0	35 300	21,1	51,4	52

	Finsko					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	9,8	10,2	25 400	15,3	53,4	51,7
2000	10	9,8	26 700	15,3	55,4	48,3
2001	9,9	9,1	27 300	15,3	53,1	48
2002	9,7	9,1	27 700	15,4	53,2	49
2003	9,7	9,0	28 200	15,4	52,8	50,3
2004	9,7	8,8	29 300	15,4	52,5	50,2
2005	9,6	8,4	30 000	15,5	53	50,3
2006	9,6	7,7	31 200	15,5	53,3	49,2
2007	9,4	6,9	32 700	15,6	52,7	47,4
2008	9	6,4	32 700	15,7	53,6	49,2
2009	8,9	8,2	29 700	15,8	53,4	56,1
2010	9,2	8,4	30 600	15,8	53	55,8
2011	9,4	7,8	31 300	15,9	54,1	55,1
2012	9	7,7	30 900	16,0	54,4	56,6

Rok 2004 – Státy střední a východní Evropy

	ČR					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	4,6	8,7	8 000	130,5	38,6	42,2
2000	4,3	8,8	8 300	130,3	38,00	41,6
2001	3,9	8,1	8 600	129,7	38,30	43,9
2002	3,7	7,3	8 800	129,3	39,10	45,6
2003	3,9	7,8	9 200	129,2	43,30	50
2004	4,2	8,3	9 600	129,3	40,40	43,3
2005	4,3	7,9	10 200	129,3	39,80	43
2006	4,8	7,1	10 900	129,6	39,60	42
2007	5,2	5,3	11 500	130,0	40,30	41
2008	5,2	4,4	11 700	131,2	38,90	41,1
2009	4,9	6,7	11 100	132,2	38,90	44,7
2010	4,6	7,3	11 400	132,7	39,10	43,7
2011	4,4	6,7	11 600	133,0	40,00	43,2
2012	4,9	7,0	11 500	133,2	40,10	44,5

	Slovensko					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	3,7	16,5	5 500	110,4	40,70	48,1
2000	3,5	18,9	5 600	110,5	39,90	52,1
2001	3,7	19,5	5 800	110,1	38,00	44,5
2002	3,7	18,8	6 100	110,1	36,80	45,1
2003	3,7	17,7	6 400	110,0	37,40	40,1
2004	4	18,4	6 700	110,0	35,30	37,7
2005	4,3	16,4	7 100	110,0	35,20	38
2006	4,7	13,5	7 700	110,0	33,30	36,5
2007	4,9	11,2	8 500	110,0	32,40	34,2
2008	5	9,6	9 000	110,1	32,80	34,9
2009	4,5	12,1	8 600	110,2	33,50	41,6
2010	4,3	14,5	8 900	110,4	32,30	40
2011	4	13,7	9 200	110,4	33,30	38,4
2012	4,6	14,0	9 400	110,6	33,2	37,8

Slovensko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	6	7,3	11 600	97,6	43,1	46,2
2000	5,5	6,7	12 100	98,0	42,8	46,5
2001	5,2	6,2	12 400	98,2	43,4	47,3
2002	6	6,3	12 900	98,4	43,8	46,2
2003	5,9	6,7	13 300	98,4	43,6	46,2
2004	6	6,3	13 800	98,5	43,4	45,6
2005	4,3	6,5	14 400	98,5	43,6	45,1
2006	6,4	6,0	15 100	98,8	43	44,3
2007	6,6	4,9	16 100	99,2	42,2	42,3
2008	6,7	4,4	16 600	99,2	42,2	44,1
2009	6,6	5,9	15 200	100,2	42,3	48,7
2010	6,4	7,3	15 300	101,0	43,6	49,4
2011	5,9	8,2	15 400	101,1	43,6	49,9
2012	6,1	8,9	15 000	101,4	44,2	48,1

Maďarsko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	5,2	6,9	6 800	110,3	44	49,2
2000	5,2	6,3	7 100	109,9	44,7	47,8
2001	5,3	5,6	7 400	109,7	43,7	47,8
2002	4,9	5,6	7 700	109,4	42,5	51,5
2003	4,8	5,8	8 000	109,1	42,4	49,7
2004	4,8	6,1	8 400	108,8	42,6	49,1
2005	5	7,2	8 800	108,6	42,2	50,1
2006	5,2	7,5	9 200	108,4	42,7	52,2
2007	5,3	7,4	9 200	108,2	45,6	50,7
2008	5,1	7,8	9 300	108,0	45,5	49,2
2009	5,1	10,0	8 700	107,9	46,9	51,4
2010	4,7	11,2	8 800	107,7	45,6	50
2011	4,6	10,9	8 900	107,4	54,3	50
2012	5,5	10,9	8 800	106,8	46,6	48,7

Polsko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	4,2	13,4	5 300	123,7	40,4	42,7
2000	4,1	16,1	5 500	122,4	38,1	41,1
2001	4,1	18,3	5 600	122,3	38,5	43,8
2002	4	20,0	5 600	122,3	39,3	44,3
2003	3,6	19,8	5 900	122,2	38,5	44,7
2004	3,5	19,1	6 200	122,1	37,2	42,6
2005	3,4	17,9	6 400	122,1	39,4	43,4
2006	3,7	13,9	6 800	122,0	40,2	43,9
2007	4,2	9,6	7 300	121,9	40,3	42,2
2008	4,6	7,1	7 600	121,9	39,5	43,2
2009	5	8,1	7 800	122,0	37,2	44,6
2010	5,3	9,7	8 000	122,1	37,5	45,4
2011	5,5	9,7	8 300	123,2	38,4	43,4
2012	5,8	10,1	8 500	123,3	38,3	42,2

Rok 2004 – Pobaltské státy

Estonsko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	5,7		5 200	30,6	36,7	40,1
2000	5,7	13,6	5 800	31,1	35,9	36,1
2001	5,6	12,6	6 200	30,9	34,7	34,8
2002	5,6	10,3	6 600	30,7	36	35,8
2003	5,5	10,1	7 100	30,6	36,5	34,8
2004	6	9,7	7 600	30,4	35,6	34
2005	6,4	7,9	8 300	30,2	35,2	33,6
2006	6,7	5,9	9 200	30,0	36,1	33,6
2007	6,5	4,6	9 900	29,8	36,4	34
2008	6,6	5,5	9 500	29,7	36,7	39,7
2009	6,6	13,8	8 100	29,7	42,8	44,7
2010	6,5	16,9	8 300	29,6	40,6	40,5
2011	6,4	12,5	9 100	29,5	38,7	37,5
2012	6,4	10,2	9 500	29,4	39,2	39,5

Litva						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	3,8	14,6	3 900	54,4	38	40,8
2000	4,1	16,4	4 100	54,0	36,6	39,8
2001	4,8	17,4	4 400	53,6	33,9	37,5
2002	4,8	13,9	4 800	53,1	33,5	35,4
2003	4,7	12,6	5 300	52,8	32,5	33,8
2004	4,6	11,6	5 800	52,3	32,5	34
2005	4,8	8,5	6 300	51,6	33,5	34
2006	4,8	5,8	6 900	50,6	33,7	34,2
2007	4,8	4,3	7 700	50,0	34,3	35,3
2008	4,6	5,8	8 000	49,4	34,6	37,9
2009	4,9	13,8	6 900	49,0	35,5	44,9
2010	5	17,8	7 100	48,3	35	42,3
2011	4,8	15,4	7 700	47,0	33,2	38,7
2012	5,4	13,4	8 100	46,2	32,7	36,1

Lotyšsko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	3,4	14,1	3 400	36,9	37,8	41,6
2000	3,4	14,3	3 700	36,6	34,8	37,6
2001	3,4	13,5	4 000	36,2	33	35
2002	3,7	12,5	4 300	35,7	33,7	36
2003	3,8	11,6	4 700	35,4	33,3	34,9
2004	4	11,7	5 200	35,0	34,9	35,9
2005	4,2	10,0	5 800	34,6	35,4	36,8
2006	4,7	7,0	6 500	34,3	37,8	38,3
2007	4,8	6,1	7 200	34,0	35,6	36
2008	5	7,7	7 000	33,7	34,9	39,1
2009	4,5	17,5	5 900	33,3	34	43,7
2010	4,3	19,5	5 900	32,6	35,3	43,4
2011	4,2	16,2	6 400	31,9	34,9	38,4
2012	4,9	15,0	6 800	31,5	35,1	36,5

Rok 2004 – ostrovní státy

		Malta				
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999				1197,8	34,7	41,6
2000		6,7	11 900	1203,2	33,7	39,5
2001		7,6	11 800	1238,7	35	41,2
2002		7,4	12 000	1248,9	35,9	41,7
2003		7,7	12 000	1257,3	36,6	45,6
2004	6,8	7,2	11 900	1265,4	39	43,6
2005	6,6	6,9	12 200	1274,3	40,7	43,6
2006	6,4	6,9	12 500	1281,6	40,4	43,2
2007	5,8	6,5	12 900	1283,6	39,5	41,8
2008	5,8	6,0	13 400	1290,6	38,6	43,2
2009	5,2	6,9	12 900	1300,4	38,8	42,5
2010	5,6	6,9	13 300	1310,2	38,1	41,6
2011	5,6	6,5	13 500	1313,3	38,8	41,6
2012	5,7	6,4	13 500	1321,3	40	43,3

		Kypr				
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999		:	16 100	73,8	32,3	36,7
2000		4,8	16 700	74,6	34,7	37,1
2001		3,9	17 200	75,4	35,7	38
2002		3,5	17 400	76,3	35,6	40
2003		4,1	17 500	77,2	38	44,6
2004	6,8	4,6	18 000	78,2	38,3	42,4
2005	6,6	5,3	18 400	79,3	40,7	43,1
2006	6,4	4,6	18 900	80,4	41,4	42,6
2007	5,8	3,9	19 400	81,9	44,8	41,3
2008	5,8	3,7	19 600	83,9	43,1	42,1
2009	5,2	5,4	18 700	86,2	40,1	46,2
2010	5,6	6,3	18 500	88,6	40,9	46,2
2011	5,6	7,9	18 100	90,8	39,7	46
2012	5,7	11,9	17 400	93,2	39	45,3

Rok 2007

Rumunsko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	3,3	6,2	2 600	94,7	34,8	39,2
2000	2,9	6,8	2 700	94,5	33,9	38,6
2001	2,8	6,6	2 900	94,4	32,7	36,2
2002	2,6	7,5	3 100	91,9	33	35
2003	2,8	6,8	3 300	91,1	32	33,5
2004	2,9	8,0	3 600	90,6	32,3	33,6
2005	3	7,2	3 700	90,0	32,4	33,6
2006	3,1	7,3	4 100	89,5	33,3	35,5
2007	3,7	6,4	4 400	89,0	35,3	38,2
2008	3,8	5,8	4 800	86,9	33,6	39,3
2009	3,8	6,9	4 500	86,1	32,1	41,1
2010	3,7	7,3	4 500	85,5	33,3	40,1
2011	3,6	7,4	4 600	85,0	33,9	39,5
2012	4,4	7,0	4 600	84,6	33,6	36,6

Bulharsko						
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	3,3	:	2 100	73,5	40,1	40
2000	3,5	16,4	2 200	73,2	40,7	41,3
2001	3,9	19,5	2 300	72,8	41,7	40,6
2002	4	18,2	2 500	70,5	38,4	39,6
2003	3,9	13,7	2 600	70,1	38,7	39,1
2004	4,1	12,1	2 800	69,7	40,4	38,6
2005	4	10,1	3 000	69,4	38,3	37,3
2006	4	9,0	3 200	69,0	36,2	34,4
2007	4,1	6,9	3 400	67,7	40,4	39,2
2008	3,6	5,6	3 700	67,2	40,1	38,4
2009	3,8	6,8	3 500	66,7	37,1	41,4
2010	3,6	10,3	3 500	66,3	34,3	37,4
2011	3,3	11,3	3 700	65,9	33,6	35,6
2012	4,1	12,3	3 700	65,5	35,2	35,9

Rok 2013

	Chorvatsko					
	CPI	Nezaměstnanost	HDP/obyv.	Hustota	Příjmy	Výdaje
1999	2,7	:	6 100	80,0		
2000	3,7	15,8	6 500	79,5		
2001	3,9	15,9	6 800	75,9		
2002	3,8	15,1	7 300	76,1		
2003	3,7	14,1	7 700	76,1		
2004	3,5	13,8	8 000	76,1		
2005	3,4	12,8	8 400	76,2		
2006	3,4	11,4	8 800	76,2		
2007	4,1	9,6	9 200	76,2		
2008	4,4	8,4	9 400	76,2		
2009	4,1	9,1	8 800	76,2	40,8	46,1
2010	4,1	11,8	8 600	76,0	40,5	46,9
2011	4	13,5	8 600	75,8	40,1	47,9
2012	4,6	15,9	8 500	75,6	40,6	45,5